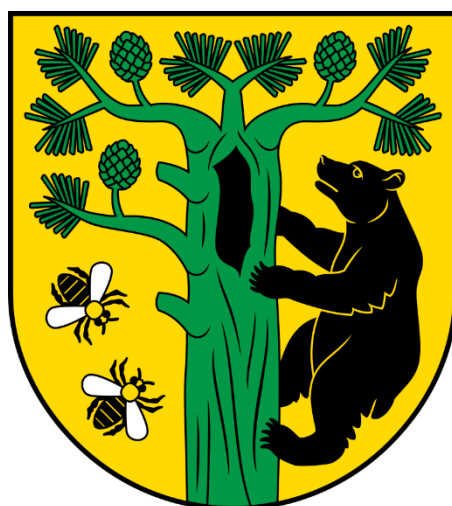

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czarnia do roku 2032

Czarnia, 2026 r.

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Informacje ogólne	5
3. Obszar zdegradowany i rewitalizacji	6
3.1. Obszar zdegradowany.....	10
3.2. Obszar rewitalizacji	13
4. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji	19
4.1. Obszar delimitacyjny Bandysie	19
4.2. Obszar delimitacyjny Cyk	21
4.3. Obszar delimitacyjny Czarnia	23
4.4. Obszar delimitacyjny Surowe.....	25
4.5. Potencjały rozwojowe.....	27
5. Wizja obszaru rewitalizacji	32
6. Cele rewitalizacji i kierunki działań.....	34
7. Przedsięwzięcia rewitalizacji	37
7.1. Przedsięwzięcia podstawowe	38
7.2. Przedsięwzięcia uzupełniające	72
8. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych.....	73
8.1. Mechanizmy integracji	73
8.2. Komplementarność oraz powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe	74
9. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji.....	78
10. Opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji	81
11. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji.....	85
11.1. Monitoring	85
11.2. Ewaluacja	89
12. Opis sposobu zapewnienia interesariuszy w procesie rewitalizacji	91
12.1. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych.....	91
13. Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi	93
13.1. Zgodność z dokumentami krajowymi i regionalnymi	93
13.2. Opis sposobu realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych gminy.....	94
14. Wpływ na środowisko	96
14.1. Gospodarka wodna i zagrożenie powodziowe.....	97
15. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach.....	101
16. Realizacja programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego	101
Spis rysunków i tabel	103
Spis rysunków	103
Spis tabel	103

Załączniki:

- Załącznik 1. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzenne podobszaru rewitalizacji Bandysie
- Załącznik 2. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzenne podobszaru rewitalizacji Cyk
- Załącznik 3. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzenne podobszaru rewitalizacji Czarnia
- Załącznik 4. Podstawowe kierunki zmian funkcjonalno-przestrzenne podobszaru rewitalizacji Surowe

1. Wstęp

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czarnia do roku 2032 to dokument strategiczny wyznaczający kierunki działań na rzecz odnowy społecznej, przestrzennej, gospodarczej i środowiskowej obszarów objętych rewitalizacją. Jego głównym celem jest poprawa jakości życia mieszkańców, wzmocnienie lokalnej tożsamości oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju gminy poprzez kompleksowe i skoordynowane działania realizowane we współpracy z lokalną społecznością.

Na mocy uchwały nr VII/65/25 Rady Gminy Czarnia z dnia 13 czerwca 2025 r. wyznaczono obszary zdegradowane oraz obszary rewitalizacji, w oparciu o przeprowadzoną analizę zjawisk kryzysowych i konsultacje społeczne. Równolegle rozpoczęto prace nad opracowaniem Programu, który stanowi narzędzie wdrażania polityki rozwoju lokalnego w perspektywie do 2032 roku.

Dokument został opracowany zgodnie z art. 15 ustawy o rewitalizacji oraz wymogami art. 36 ust. 8 ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021–2027. Spełnienie tych wymagań umożliwia wykorzystanie GPR jako podstawy do pozyskiwania środków unijnych i krajowych na realizację projektów rewitalizacyjnych.

Celem rewitalizacji jest przywrócenie obszarom zdegradowanym zdolności do pełnienia istotnych funkcji społecznych, gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych, a także stworzenie warunków dla ich trwałego rozwoju w zgodzie z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Działania podejmowane w ramach Programu obejmują zarówno inwestycje infrastrukturalne i przestrzenne, jak i inicjatywy społeczne, edukacyjne oraz ekologiczne. W centrum procesu rewitalizacji znajduje się człowiek i jego potrzeby, a wszystkie przedsięwzięcia mają służyć aktywizacji społeczności lokalnej, wzmocnieniu więzi sąsiedzkich oraz wykorzystaniu lokalnych zasobów i potencjałów – przyrodniczych, kulturowych i gospodarczych.

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czarnia do 2032 roku jest zatem dokumentem integrującym działania samorządu, mieszkańców, organizacji społecznych i partnerów gospodarczych. Stanowi on praktyczne narzędzie zarządzania rozwojem lokalnym, którego nadrzędnym celem jest trwała poprawa warunków życia mieszkańców, przy jednoczesnym zachowaniu i wykorzystaniu unikatowego dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego gminy.

2. Informacje ogólne

Gmina Czarnia jest gminą wiejską położoną w północno-wschodniej części województwa mazowieckiego, w powiecie ostrołęckim. Od północy graniczy z gminami Rozogi i Wielbark (woj. warmińsko-mazurskie), od południa z gminą Baranowo, od południowego zachodu z gminą Chorzele, a od wschodu z gminą Myszyniec (wszystkie w woj. mazowieckim).

Powierzchnia gminy wynosi 94 km². Dominują tu grunty rolnicze, które stanowią 55,12% całego obszaru, oraz tereny leśne obejmujące 39,36% powierzchni. Gmina zajmuje 4,4% powierzchni powiatu ostrołęckiego i położona jest peryferyjnie względem jego siedziby – miasta Ostrołęka, oddalonego o około 52 km, jak również od głównych szlaków drogowych województwa. Przez teren gminy przebiega jedna droga wojewódzka nr 614 Chorzele – Myszyniec o długości 12,32 km oraz osiem dróg powiatowych o łącznej długości 41,89 km.

Rysunek 1. Położenie gminy Czarnia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OpenStreetMap.org

Tabela 1. Podstawowe informacje o gminie

województwo	Mazowieckie
powiat	ostrołęcki
powierzchnia gminy	94 km ²
użytki rolne	55,12%
użytki leśne	39,36%
siedziba gminy	Czarnia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Banku Danych Lokalnych (BDL)

3. Obszar zdegradowany i rewitalizacji

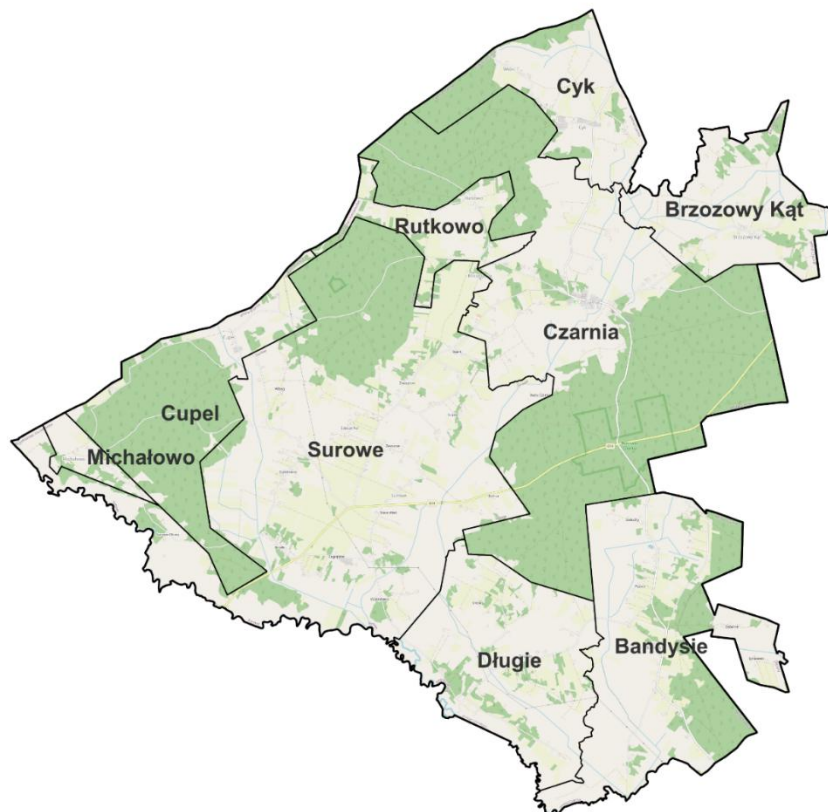
W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, gminę Czarnia podzielono na jednostki delimitacyjne, wykorzystując istniejący podział sołectw, który jest łatwy do zidentyfikowania przez mieszkańców i innych interesariuszy. W rezultacie, gmina została podzielona na 9 obszarów delimitacyjnych.

Tabela 2. Jednostki delimitacyjne dla gminy Czarnia

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Liczba ludności	Powierzchnia (km ²)
1.	Bandysie	344	11,8
2.	Brzozowy Kąt	148	5,4
3.	Cupel	46	7,4
4.	Cyk	169	5,0
5.	Czarnia	395	25,2
6.	Długie	250	8,3
7.	Michałowo	62	1,0
8.	Rutkowo	133	2,7
9.	Surowe	899	27,1
	Suma:	2 446	93,85

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy

Rysunek 2. Gmina Czarnia z podziałem na jednostki delimitacyjne

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OpenStreetMap.org

W trakcie delimitacji obszaru gminy, kluczowym krokiem było wybór odpowiednich wskaźników, które musiały być obiektywne i możliwe do zweryfikowania. Dane wykorzystane do opracowania wskaźników dla poszczególnych jednostek delimitacyjnych zostały pozyskane z różnych źródeł danych.

W procesie delimitacji przyjęto, że każdy z wybranych wskaźnik jest równie istotny dla procesu wyodrębnienia obszarów zdegradowanych. Celem analizy było wskazanie obszarów, które wykazywały niekorzystne zjawiska w porównaniu z innymi obszarami. Istotne było to, że zjawisko uznawano za kryzysowe (czyli problem występuje w danej jednostce delimitacyjnej), jeśli wskaźnik odbiegał od średniej dla całej gminy.

Decyzję o wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji podjęto uwzględniając liczbę wskaźników opisujących zjawiska (problemy) oraz potencjalne możliwości realizacji rewitalizacji na danym obszarze.

Poniżej przedstawiono zestaw wskaźników, które posłużyły do wyznaczenia obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji, z uwzględnieniem podziału na poszczególne sfery: społeczną, gospodarczą, przestrzenno-funkcjonalną, techniczną i środowiskową.

Sfera społeczna

Sfera społeczna stanowiła podstawę diagnozy, ponieważ obecność zjawisk kryzysowych w tym obszarze jest warunkiem koniecznym do uznania danego terenu za obszar zdegradowany. Analizę przeprowadzono w oparciu o wskaźniki opisujące sytuację mieszkańców w poszczególnych jednostkach delimitacyjnych gminy Czarnia (dane za rok 2023). Za obszary z występowaniem problemów społecznych uznano te, w których wartości wskaźników były gorsze od średniej dla całej gminy.

Analizowane wskaźniki w sferze społecznej:

- Bezrobocie – liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia (na 100 mieszkańców).
- Ubóstwo – liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa (na 100 mieszkańców).
- Przestępczość – liczba przestępstw i wykroczeń (na 100 mieszkańców).
- Osoby ze szczególnymi potrzebami i seniorzy 60+ – udział osób z niepełnosprawnościami oraz osób w wieku powyżej 60 lat (na 100 mieszkańców).
- Uczestnictwo w życiu publicznym – frekwencja wyborcza (wybory parlamentarne 2023, prezydenckie 2020).
- Problemy rodzinne – liczba osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty” oraz liczba rodzin korzystających z pomocy z powodu niepełnej rodziny (na 100 mieszkańców).
- Problemy zdrowotne – liczba osób objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby oraz alkoholizmu (na 100 mieszkańców).
- Samotność i izolacja społeczna – udział jednoosobowych gospodarstw domowych (na 100 mieszkańców).

Sfera gospodarcza

Analiza sfery gospodarczej miała na celu ocenę poziomu przedsiębiorczości w gminie Czarnia, zmian w aktywności gospodarczej w ostatnich latach oraz stabilności sektora przedsiębiorstw. Wskaźniki gospodarcze pozwoliły wskazać obszary o słabszym potencjale ekonomicznym i większym ryzyku stagnacji gospodarczej. Za obszary o problemach gospodarczych uznano te, w których wartości wskaźników były gorsze od średniej dla całej gminy.

Analizowane wskaźniki gospodarcze:

- Stopień przedsiębiorczości (WP) – oparty na liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych (CEIDG) oraz liczbie gospodarstw rolnych na 100 mieszkańców (dane 2024 r.).
- Dynamika przedsiębiorczości – bilans liczby nowo zarejestrowanych i zawieszonych działalności gospodarczych w latach 2021–2023 na 100 mieszkańców.
- Kondycja przedsiębiorczości – liczba zawieszonych podmiotów gospodarczych w latach 2021–2023 na 100 mieszkańców.

Sfera środowiskowa

Analiza sfery środowiskowej miała na celu identyfikację problemów wpływających na jakość środowiska oraz komfort i bezpieczeństwo mieszkańców. Szczególną uwagę zwrócono na czynniki mogące negatywnie oddziaływać na zdrowie ludzi i stan przyrody, takie jak zanieczyszczenie powietrza, obecność azbestu oraz emisja hałasu. Za obszary z problemami środowiskowymi uznano te, w których wartości wskaźników były gorsze od średniej gminnej lub wykazywały zwiększone narażenie na hałas.

Analizowane wskaźniki środowiskowe:

- Zanieczyszczenie powietrza – liczba kotłów na paliwo stałe (węgiel, drewno, ekogroszek itp.) w przeliczeniu na 100 mieszkańców (dane 2023 r.).
- Obecność wyrobów azbestowych – masa wyrobów azbestowych w kg/km² (dane 2024 r., baza azbestowa GIS).
- Zagrożenie hałasem – lokalizacja jednostek położonych wzdłuż drogi wojewódzkiej (główny szlak komunikacyjny w gminie).

Strefa przestrzenno-funkcjonalna

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej miała na celu ocenę jakości i dostępności przestrzeni publicznych oraz podstawowych usług, a także sprawdzenie stopnia powiązań komunikacyjnych w gminie. Wyniki pozwalają zidentyfikować miejsca, w których przestrzeń nie spełnia potrzeb mieszkańców i ogranicza ich aktywność społeczną czy gospodarczą. Za obszary problemowe uznano te, gdzie jakość przestrzeni jest niska, dostęp do usług ograniczony, a czas dojazdu do Czarni wyraźnie dłuższy od średniego.

Analizowane wskaźniki przestrzenno-funkcjonalne:

- Jakość przestrzeni publicznych – udział terenów w złym i średnim stanie technicznym (parki, place zabaw, targowiska, otoczenie świetlic i szkół).
- Dostępność przestrzeni dla osób ze szczególnymi potrzebami – liczba miejsc publicznych niedostosowanych lub częściowo niedostosowanych.
- Dostęp do podstawowych usług – liczba instytucji publicznych i prywatnych (administracja, edukacja, zdrowie, handel) w poszczególnych jednostkach.
- Dostępność komunikacyjna – czas dojazdu autem i rowerem z miejscowości do centralnego ośrodka usługowego (Czarnia).

Strefa techniczna

Analiza sfery technicznej pozwoliła ocenić stan infrastruktury publicznej w gminie Czarnia oraz jej dostępność dla osób ze szczególnymi potrzebami. Wskaźniki techniczne wskazują, gdzie obiekty wymagają remontów, modernizacji lub dostosowania, aby poprawić bezpieczeństwo i komfort użytkowników. Za obszary problemowe uznano te, gdzie odsetek obiektów w złym stanie technicznym lub niedostosowanych dla osób ze szczególnymi potrzebami przekracza średnią dla gminy.

Analizowane wskaźniki techniczne:

- Stan techniczny obiektów publicznych – udział budynków w złym i średnim stanie technicznym (usterki zagrażające bezpieczeństwu, braki w instalacjach, problemy z ogrzewaniem, zużycie konstrukcji).
- Dostępność obiektów dla osób ze szczególnymi potrzebami – liczba budynków częściowo niedostępnych lub całkowicie niedostosowanych.

3.1. Obszar zdegradowany

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, obszar zdegradowany charakteryzuje się koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz stanem kryzysowym w co najmniej jednej ze sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej.

Efektem przeprowadzonej diagnozy we wszystkich analizowanych sferach jest identyfikacja zjawisk kryzysowych występujących w poszczególnych jednostkach delimitacyjnych. Zestawienie wyników analizy przedstawiono w tabeli poniżej.

Tabela 3. Wyniki analizy wskaźnikowej we wszystkich analizowanych sferach

Lp.	Jednostka delimitacyjna	Zjawiska kryzysowe w sferze:					Liczba zjawisk kryzysowych
		Społecznej	Gospodarczej	Środowiskowej	Przestrzenno-funkcjonalnej	Technicznej	
1	Bandysie	7	1	1	4	2	15
2	Brzozowy Kąt	2	0	2	1	0	5
3	Cupel	4	0	0	2	1	7
4	Cyk	5	3	2	3	2	15
5	Czarnia	7	2	2	2	2	15
6	Długie	5	2	1	2	0	10
7	Michałowó	3	2	1	2	0	8
8	Rutkowo	3	3	1	1	0	8
9	Surowe	5	2	2	3	2	14

Źródło: opracowanie własne.

Przeprowadzone analizy pozwalają stwierdzić, że obszary delimitacyjne Bandysie, Cyk, Czarnia oraz Surowe cechują się największym nasileniem zjawisk kryzysowych spośród wszystkich analizowanych części gminy. To właśnie na tych terenach zidentyfikowano najwyższą koncentrację negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, przestrzennych i technicznych, co wskazuje na ich szczególnie trudną sytuację rozwojową.

Z uwagi na skalę i intensywność występujących problemów, obszary Bandysie, Cyk, Czarnia oraz Surowe zostały wyznaczone jako obszary zdegradowane. Wysokie natężenie zjawisk kryzysowych, zwłaszcza w sferze społecznej, w połączeniu z problemami infrastrukturalnymi i przestrzennymi, wymaga podjęcia skoordynowanych działań rewitalizacyjnych, ukierunkowanych na poprawę jakości życia mieszkańców oraz przywrócenie tym terenom funkcji społecznych i gospodarczych.

Tabela 4. Obszary zdegradowane

Jednostka delimitacyjna	Ludność	Ludność %	Powierzchnia w km ²	Powierzchnia %
Bandysie	344	14,06	11,8	12,58
Cyk	169	6,91	5,0	5,37
Czarnia	395	16,15	25,2	26,85
Surowe	899	36,75	27,1	28,86
Suma:	1 807	73,88	69,13	73,67

Źródło: opracowanie własne

Wskazany obszar zajmuje powierzchnię 69,13 km², co stanowi około 73,67% całkowitej powierzchni gminy. W 2023 roku zamieszkiwało go 1 807 mieszkańców, co odpowiadało 73,88% ogólnej liczby mieszkańców gminy.

Obszary zdegradowane obejmują znaczną część gminy, co odzwierciedla jej złożone problemy społeczno-gospodarcze oraz infrastrukturalne. Gmina Czarnia zmaga się z wieloma trudnościami, które negatywnie wpływają na jakość życia mieszkańców i perspektywy rozwoju. Jednym z głównych wyzwań jest wysoka migracja młodych ludzi. Taka sytuacja prowadzi do postępującego starzenia się społeczeństwa, niskiego przyrostu naturalnego oraz kurczenia się lokalnej społeczności. Dodatkowo niski poziom integracji mieszkańców, ograniczona aktywność społeczna oraz niewielkie uczestnictwo w życiu kulturalnym i sportowym pogłębiają problemy społeczne i osłabiają więzi lokalne.

W sferze gospodarczej głównym problemem jest brak atrakcyjnych ofert pracy, wynikający z niewielkiej liczby przedsiębiorstw i słabej kondycji lokalnych firm. Niedostatek inwestorów skutkuje stagnacją gospodarczą i ograniczeniem możliwości rozwoju ekonomicznego regionu. Niewystarczająca liczba miejsc pracy prowadzi do wykluczenia ekonomicznego części mieszkańców, co dodatkowo obniża ich standard życia.

Problemy związane z infrastrukturą są istotnym wyzwaniem dla gminy. Stan techniczny dróg, chodników oraz budynków użyteczności publicznej wymaga poprawy, aby lepiej służyć mieszkańcom i zwiększyć dostępność podstawowych usług. Ponadto rozwój infrastruktury technicznej, takiej jak wodociągi, kanalizacja czy stabilny internet, jest ważnym elementem poprawy codziennego komfortu życia mieszkańców oraz zwiększenia atrakcyjności gminy jako miejsca do zamieszkania.

Znaczący obszar zdegradowany w gminie Czarnia jest konsekwencją nakładających się problemów społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych. Skuteczne działania rewitalizacyjne są kluczowe, aby przeciwdziałać tym trudnościom, poprawić jakość życia mieszkańców oraz stworzyć podstawy do zrównoważonego rozwoju regionu.

Rysunek 3. Obszar zdegradowany na terenie gminy Czarnia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OpenStreetMap.org

3.2. Obszar rewitalizacji

Obszar rewitalizacji stanowi część obszaru zdegradowanego, charakteryzującą się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na której prowadzone działania mają kluczowe znaczenie dla rozwoju gminy.

Zgodnie z przepisami, obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy, a liczba mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji nie może przekraczać 30% liczby mieszkańców gminy.

Gmina Czarnia cechuje się rozproszoną zabudową, co dodatkowo utrudniło wyznaczenie obszarów do rewitalizacji. Aby uniknąć obejmowania dużych terenów rolnych, lasów oraz niezamieszkałych przestrzeni, zdecydowano się na przyjęcie czterech podobszarów: Bandysie, Cyk, Czarnia i Surowe. Są to jednostki delimitacyjne o szczególnym nagromadzeniu negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i infrastrukturalnych, które wymagają pilnej interwencji.

Pomimo wyznaczenia czterech podobszarów, problemy społeczne i gospodarcze zidentyfikowane w jednostkach delimitacyjnych Czarna, Bandysie, Cyk i Surowe są bardzo zbliżone, co nie jest zaskakujące. Specyfika tych obszarów wykazuje wiele wspólnych cech – wszystkie znajdują się w sąsiedztwie, charakteryzują się podobnym układem osadniczym oraz strukturą demograficzną. Bliskość geograficzna oraz zbliżone warunki życia sprawiają, że obszary te zmagają się z niemal identycznymi wyzwaniami.

Obszary rewitalizacji obejmują przede wszystkim zamieszkałe części wyznaczonych jednostek, które wyróżniają się szczególną koncentracją problemów o istotnym wpływie na funkcjonowanie społeczności lokalnej. Skoncentrowanie działań rewitalizacyjnych na tych podobszarach pozwoli na efektywną poprawę jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie potencjału rozwojowego gminy.

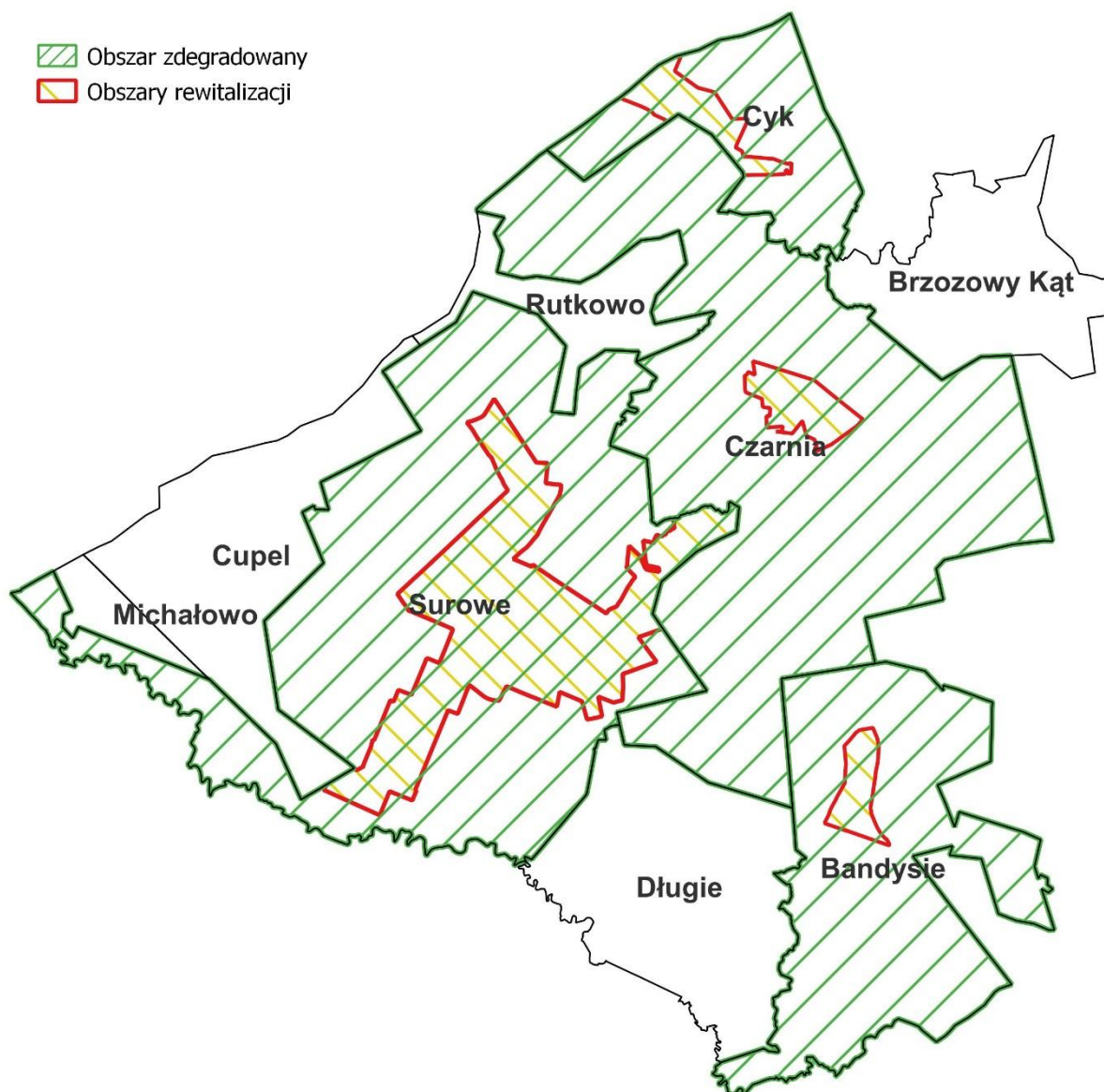
Tabela 5. Obszary rewitalizacji

Jednostka delimitacyjna	Ludność	Ludność %	Powierzchnia w km ²	Powierzchnia %
Bandysie	76	3,10	0,58	0,61
Cyk	100	4,09	0,85	0,91
Czarnia	138	5,65	0,81	0,87
Surowe	340	13,90	7,32	7,80
Suma:	654	26,74	9,56	10,18

Źródło: opracowanie własne

Obszary rewitalizacji zamieszkałe były w 2023 roku przez 654 osoby, co stanowi 26,74% mieszkańców gminy i zajmują powierzchnię 9,56 km², co stanowi około 10,18 % powierzchni gminy.

Rysunek 4. Obszary zdegradowane i rewitalizacji na terenie gminy Czarnia

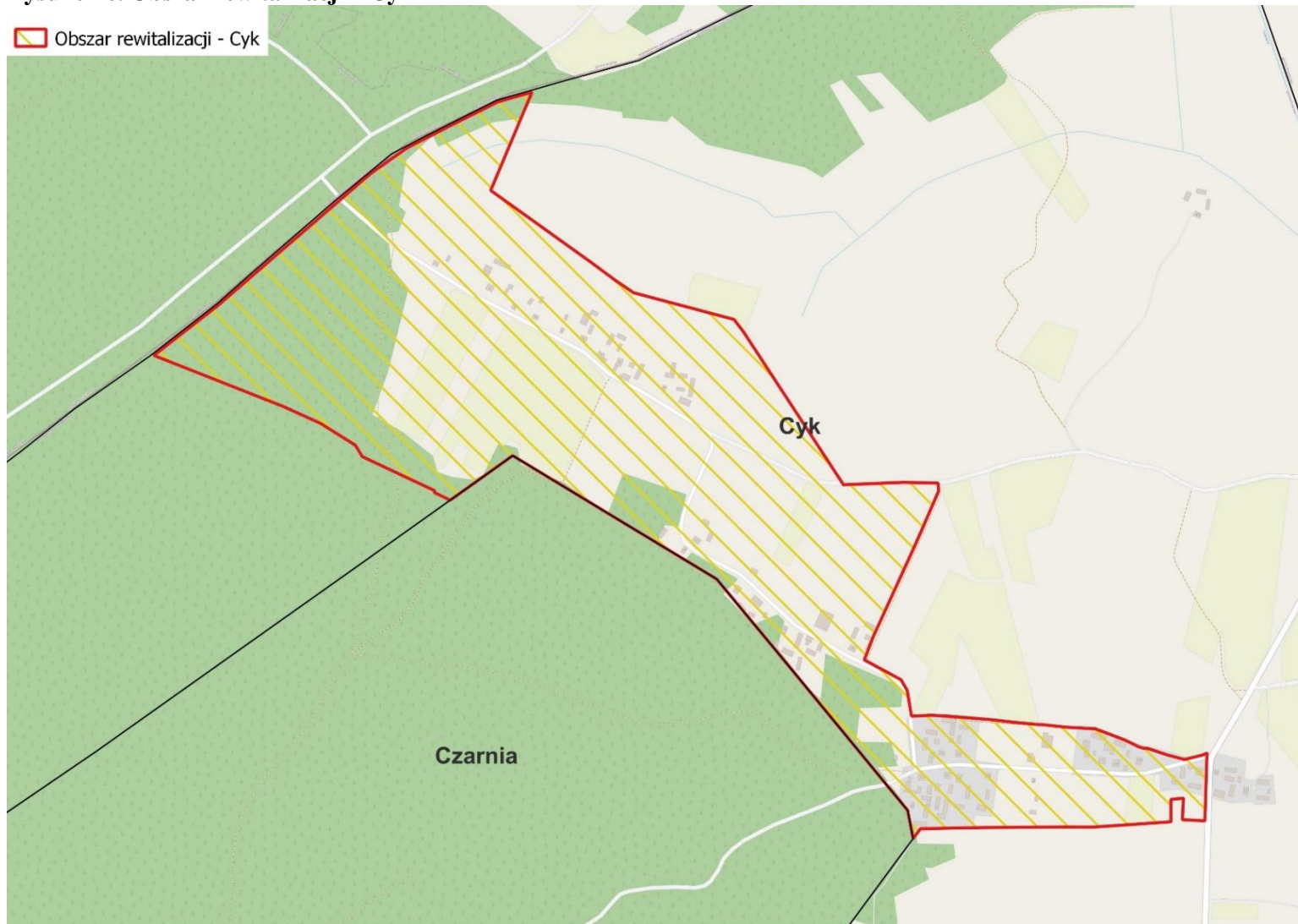
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OpenStreetMap.org

Rysunek 5. Obszar rewitalizacji – Bandysie

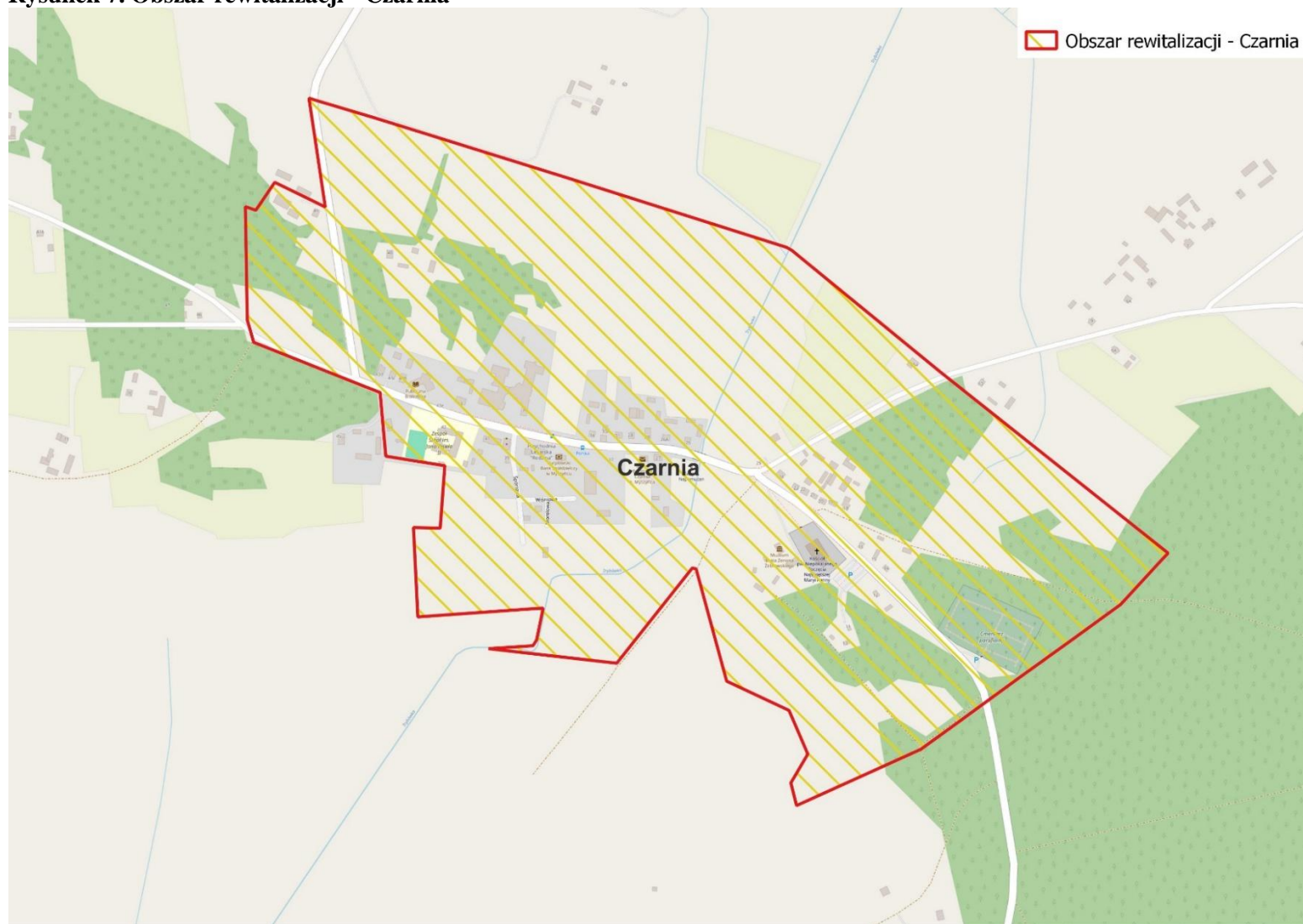
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OpenStreetMap.org

Rysunek 6. Obszar rewitalizacji – Cyk

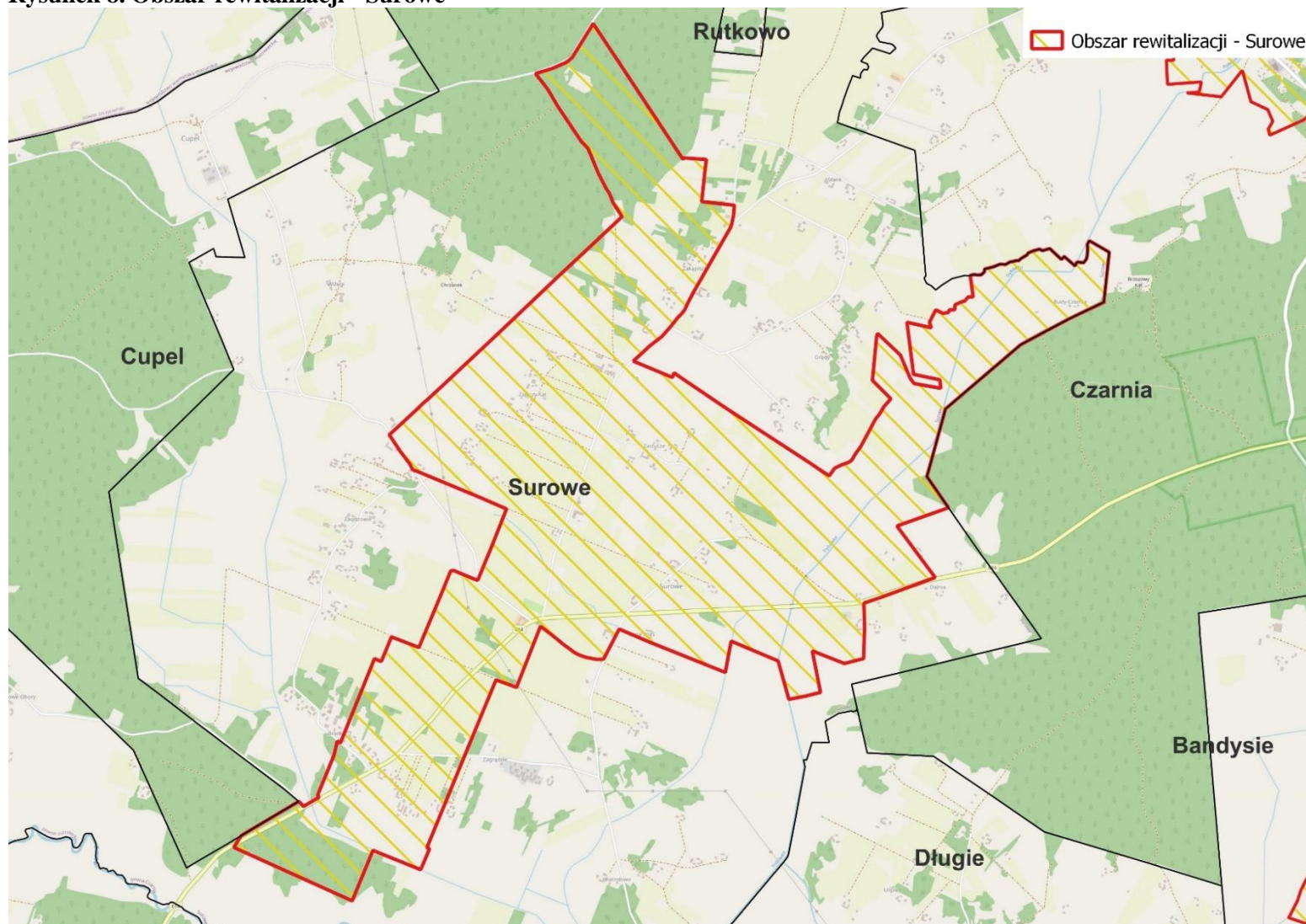
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OpenStreetMap.org

Rysunek 7. Obszar rewitalizacji - Czarnia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OpenStreetMap.org

Rysunek 8. Obszar rewitalizacji - Surowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OpenStreetMap.org

4. Pogłębiona diagnoza obszaru rewitalizacji

W wyniku analizy wskaźnikowej, w jednostkach delimitacyjnych Bandysie, Cyk, Czarnia oraz Surowe stwierdzono występowanie koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych i technicznych.

Zidentyfikowane w jednostkach delimitacyjnych Czarnia, Bandysie, Cyk i Surowe problemy społeczne i gospodarcze mają zbliżony charakter, co wynika z podobnej specyfiki tych obszarów. Wszystkie miejscowości położone są w bezpośrednim sąsiedztwie, posiadają analogiczny układ osadniczy, strukturę demograficzną oraz warunki życia mieszkańców. Wspólne uwarunkowania przestrzenne i społeczne sprawiają, że obszary te mierzą się z podobnymi wyzwaniem rozwojowymi, takimi jak odpływ młodych osób, wysoki poziom bezrobocia, ograniczona integracja społeczna oraz niedostateczny rozwój infrastruktury technicznej i społecznej.

Każda z tych jednostek zmagają się także z ograniczonym dostępem do przestrzeni publicznych o wysokiej jakości, co wpływa na ograniczone możliwości rekreacyjne i kulturalne dla mieszkańców. Problemy te mają również charakter strukturalny – zarówno w Bandysiach, Cyk, Czarni, jak i Surowem dostrzega się niski poziom przedsiębiorczości, niewystarczającą liczbę miejsc pracy oraz brak perspektyw ekonomicznych, co prowadzi do dalszego wyludnienia i wykluczenia społecznego.

Podobieństwo tych problemów wskazuje, że działania naprawcze mogą być zharmonizowane i wzajemnie wspierające. Przyjęcie zintegrowanego podejścia do rewitalizacji wszystkich tych obszarów może przynieść korzyści całemu regionowi, zwiększając jego potencjał gospodarczy i społeczny. Jednocześnie, realizacja wspólnych działań, takich jak modernizacja infrastruktury, rozwój lokalnej przedsiębiorczości czy wspieranie aktywności społeczno-kulturalnej, może wzmocnić współpracę między tymi jednostkami, poprawiając jakość życia mieszkańców.

4.1. Obszar delimitacyjny Bandysie

Na obszarze Bandysie stwierdzono szereg negatywnych zjawisk społecznych, które znacząco wpływają na jakość życia mieszkańców. Do głównych problemów należą:

- Ubóstwo: Część mieszkańców zmagają się z trudnościami finansowymi.
- Przystępczość: W okolicy odnotowuje się wzrost przystępczości, co powoduje, że mieszkańcy czują się mniej bezpieczni.
- Wysoka liczba osób ze szczególnymi potrzebami: W społeczności znajduje się wiele osób wymagających dodatkowego wsparcia, w tym osoby starsze oraz osoby z niepełnosprawnościami.
- Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym: Mieszkańcy wykazują niski poziom zaangażowania w sprawy społeczne i publiczne.
- Problemy rodzinne: Niektóre rodziny w okolicy zmagają się z różnymi problemami, takimi jak konflikty, uzależnienia oraz trudności w relacjach.

- Problemy zdrowotne: Mieszkańcy borykają się z różnorodnymi problemami zdrowotnymi, w tym chorobami przewlekłymi i ograniczonym dostępem do opieki medycznej.
- Samotność i izolacja społeczna: Wzrost izolacji społecznej i samotności, zwłaszcza wśród osób starszych, wpływa negatywnie na zdrowie psychiczne i ogólne samopoczucie mieszkańców.

W sferze społecznej wyniki badania ankietowego przeprowadzonego w Bandysiach ujawniły kilka kluczowych problemów, które wpływają na jakość życia mieszkańców i stabilność społeczności. Mieszkańcy wskazali, że bezrobocie i ubóstwo jest istotnym problemem. Te trudności nie tylko utrudniają zaspokajanie podstawowych potrzeb życiowych, ale także wpływają na ogólną jakość życia. Wysokie bezrobocie i ubóstwo prowadzą do poczucia niepewności i braku perspektyw, co negatywnie odbija się na morale społeczności. Rozwiązanie tych problemów mogłoby znacząco poprawić warunki życia mieszkańców.

Mieszkańcy wskazali też na problem migracji młodych osób z gminy, co prowadzi do zmniejszenia liczby ludności w młodym wieku oraz utraty potencjalnych pracowników i liderów społecznych. Młodzi ludzie często opuszczają gminę w poszukiwaniu lepszych perspektyw edukacyjnych i zawodowych. W badaniu zwrócono uwagę na znaczną liczbę osób żyjących w samotności, co może wpływać na ich samopoczucie i zdrowie psychiczne. Samotność jest szczególnie widoczna wśród osób starszych, które często borykają się z izolacją społeczną. Mieszkańcy wyrazili obawy dotyczące niskiego przyrostu naturalnego w gminie, co może prowadzić do dalszego starzenia się populacji i ograniczania przyszłego rozwoju społecznego i gospodarczego. Ankietowani zwrócili też uwagę na niski poziom zaangażowania mieszkańców w życie kulturalne gminy. Niewystarczająca liczba wydarzeń kulturalnych i miejsc, gdzie społeczność mogłaby się spotykać, wpływa na poczucie wspólnoty i integracji społecznej.

Sytuacja gospodarcza w Bandysiach jest wyzwaniem zarówno dla lokalnych przedsiębiorstw, jak i dla społeczności. Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że kondycja przedsiębiorstw jest jednym z głównych problemów ekonomicznych tego obszaru. Lokalny rynek pracy jest ograniczony, a przedsiębiorstwa często borykają się z problemami finansowymi i organizacyjnymi, co wpływa na ich zdolność do tworzenia nowych miejsc pracy i oferowania stabilnego zatrudnienia. Mieszkańcy Bandyś wskazują na brak atrakcyjnych miejsc pracy jako główną trudność gospodarczą. Wiele osób, zwłaszcza młodych, zmuszonych jest do opuszczenia obszaru w poszukiwaniu lepszych możliwości zatrudnienia w większych miastach.

W Bandysiach zdiagnozowano szereg problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej, które mają znaczący wpływ na codzienne życie mieszkańców oraz ogólny rozwój miejscowości. Mieszkańcy wskazują na niską jakość terenów publicznych, co znacznie ogranicza możliwości rekreacji, sportu i spędzania wolnego czasu. Brakuje odpowiednich urządzeń sportowych i rekreacyjnych, a istniejące przestrzenie nie są dostosowane do różnych potrzeb mieszkańców.

To powoduje, że społeczność nie ma odpowiednich miejsc do aktywnego spędzania czasu i integracji społecznej.

Infrastruktura w Bandysiach jest niedostosowana do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, co stanowi poważne utrudnienie dla osób niepełnosprawnych oraz starszych. Nie wszystkie elementy infrastruktury posiadają odpowiednie udogodnienia, takie jak podjazdy, windy czy specjalne oznakowania, co ogranicza dostępność i swobodę poruszania się tych osób.

Mieszkańcy Bandyś mają utrudniony dostęp do podstawowych usług, takich jak opieka zdrowotna, edukacja, sklepy spożywcze i inne usługi komunalne. Brak wystarczającej liczby placówek powoduje, że wielu mieszkańców musi pokonywać znaczne odległości, aby skorzystać z podstawowych usług, co jest szczególnie problematyczne dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Sfera przestrzenno-funkcjonalna w Bandysiach wymaga podjęcia kompleksowych działań. Poprawa jakości terenów publicznych, dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami oraz zapewnienie lepszego dostępu do podstawowych usług to kluczowe kwestie, które należy rozwiązać, aby poprawić jakość życia mieszkańców i wspierać zrównoważony rozwój obszaru.

Pod względem środowiskowym, Bandysie boryka się z problemem zanieczyszczenia powietrza, który jest szczególnie dotkliwy w okresach zimowych. Głównym źródłem tego problemu są stare piece grzewcze, które emitują znaczną ilość zanieczyszczeń do atmosfery.

4.2. Obszar delimitacyjny Cyk

W jednostce delimitacyjnej Cyk zidentyfikowano szereg problemów społecznych, które znacząco wpływają na jakość życia mieszkańców i stabilność społeczności. Główne problemy wynikające z analizy wskaźnikowej to:

- Bezrobocie: Mieszkańcy mają trudności ze znalezieniem pracy, co prowadzi do problemów finansowych.
- Wysoka liczba osób ze szczególnymi potrzebami: Znaczna liczba mieszkańców wymaga specjalnego wsparcia, w tym osoby starsze i osoby niepełnosprawne.
- Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym: Mieszkańcy wykazują niski poziom zaangażowania w sprawy społeczne i publiczne.
- Problemy rodzinne: Wiele rodzin boryka się z różnorodnymi problemami, takimi jak konflikty, uzależnienia oraz trudności w relacjach międzyludzkich.
- Problemy zdrowotne: Mieszkańcy zmagają się z licznymi problemami zdrowotnymi, w tym chorobami przewlekłymi, co wpływa na ich codzienne życie.
- Samotność i izolacja społeczna: Wzrost izolacji społecznej i samotności, szczególnie wśród osób starszych, prowadzi do pogorszenia zdrowia psychicznego i braku wsparcia społecznego.

W jednostce delimitacyjnej Cyk zidentyfikowano szereg problemów społecznych i gospodarczych, które w istotny sposób wpływają na jakość życia mieszkańców oraz stabilność lokalnej społeczności. Wyniki analizy wskaźnikowej, przeprowadzonych badań ankietowych oraz przeprowadzonych konsultacji wskazują na kilka kluczowych wyzwań, które wymagają pilnej interwencji.

Największym problemem w Cyk jest migracja młodych mieszkańców, na którą wskazało 42,85% respondentów. Młodzi ludzie opuszczają gminę w poszukiwaniu lepszych perspektyw edukacyjnych i zawodowych, co przyczynia się do postępującego starzenia się społeczeństwa. Wysoka liczba osób starszych oraz samotnych dodatkowo podkreśla problem demograficzny, który negatywnie wpływa na lokalną społeczność. Z kolei niski przyrost naturalny wskazuje na brak równowagi demograficznej, co może wpłynąć na długoterminowy rozwój regionu. Bezrobocie i ubóstwo, zgłoszone przez odpowiednio 34,28% i 40% respondentów, prowadzą do trudności finansowych mieszkańców i ograniczają ich możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb.

W obszarze społecznym mieszkańcy Cyk wskazali również na niski poziom integracji społecznej (20%), co skutkuje osłabieniem więzi społecznych i ograniczonym zaangażowaniem w życie publiczne. Ponadto niewystarczająca liczba atrakcyjnych miejsc pracy (26%) oraz niski poziom przedsiębiorczości (17,14%) znacząco ograniczają możliwości rozwoju gospodarczego i tworzenia nowych miejsc pracy w regionie. Mała liczba przedsiębiorstw oraz słaba kondycja ekonomiczna lokalnych firm pogłębiają trudności ekonomiczne gminy.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej niska jakość terenów publicznych przeznaczonych na rekreację, sport i kulturę, wskazana przez 51,42% respondentów, stanowi największe wyzwanie. Mieszkańcy zwrócili także uwagę na niedostateczną jakość nawierzchni chodników i dróg (34%) oraz zły stan infrastruktury społecznej (31,42%). Niski poziom estetyki przestrzeni publicznych (28,57%) oraz niedostosowanie przestrzeni do osób z niepełnosprawnościami i seniorów (28,57%) ograniczają dostępność i funkcjonalność tych miejsc. Wyniki ankiet podkreślają także brak odpowiednich usług kulturalnych, sportowych i rekreacyjnych, co ogranicza możliwości spędzania wolnego czasu i wzmocnienia więzi społecznych.

Dodatkowo, niski poziom dostępu do sklepów i usług (25,71%) oraz niewystarczająca powierzchnia terenów zielonych (11,42%) wskazują na niedobory w infrastrukturze wspierającej zdrowy tryb życia. Problemy techniczne, takie jak zły stan lub brak dostępu do infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej (22,85%), znacząco obniżają komfort życia mieszkańców.

Obszar delimitacyjny Cyk wymaga działań rewitalizacyjnych, które powinny skupić się na poprawie jakości przestrzeni publicznych, modernizacji infrastruktury technicznej i społecznej, a także zwiększeniu dostępności usług. Szczególne działania powinny być skierowane na zatrzymanie migracji młodych ludzi, poprawę sytuacji na rynku pracy oraz wspieranie

przedsiębiorczości. Ważnym elementem rewitalizacji jest także rozwój terenów rekreacyjnych, które mogą podnieść jakość życia mieszkańców. Dostosowanie infrastruktury do potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych powinno być priorytetem, aby przeciwdziałać ich wykluczeniu społecznemu. Zintegrowane działania rewitalizacyjne mogą przyczynić się do poprawy warunków życia mieszkańców i stworzenia podstaw do zrównoważonego rozwoju regionu.

4.3. Obszar delimitacyjny Czarnia

W jednostce delimitacyjnej Czarnia zidentyfikowano szereg problemów społecznych, które znacząco wpływają na jakość życia mieszkańców i stabilność społeczności. Główne problemy wynikające z analizy wskaźnikowej to:

- Bezrobocie: Mieszkańcy mają trudności ze znalezieniem pracy, co prowadzi do problemów finansowych.
- Przystępczość: Przystępczość wpływa na poczucie bezpieczeństwa mieszkańców i zwiększa poziom niepokoju w społeczności.
- Wysoka liczba osób ze szczególnymi potrzebami: Znaczna liczba mieszkańców wymaga specjalnego wsparcia, w tym osoby starsze i osoby niepełnosprawne.
- Niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym: Mieszkańcy wykazują niski poziom zaangażowania w sprawy społeczne i publiczne.
- Problemy rodzinne: Wiele rodzin boryka się z różnorodnymi problemami, takimi jak konflikty, uzależnienia oraz trudności w relacjach międzyludzkich.
- Problemy zdrowotne: Mieszkańcy zmagają się z licznymi problemami zdrowotnymi, w tym chorobami przewlekłymi, co wpływa na ich codzienne życie.
- Samotność i izolacja społeczna: Wzrost izolacji społecznej i samotności, szczególnie wśród osób starszych, prowadzi do pogorszenia zdrowia psychicznego i braku wsparcia społecznego.

Dodatkowo, wyniki ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców potwierdzają te ustalenia i wskazują na kilka istotnych problemów. Według ankietowanych, mieszkańcy zmagają się z trudnościami finansowymi, co negatywnie wpływa na ich codzienne życie. Problem bezrobocia prowadzi do trudności w zaspokajaniu podstawowych potrzeb, co dodatkowo pogłębia problem ubóstwa. Niski przyrost naturalny jest poważnym problemem demograficznym, który może wpłynąć na długoterminowy rozwój regionu. Istotnym problemem według ankietowanych jest również migracja młodych mieszkańców, którzy często opuszczają obszar w poszukiwaniu lepszych możliwości edukacyjnych i zawodowych. Ta migracja prowadzi do dalszego osłabienia społeczności, ponieważ młodzi mieszkańcy są kluczowi dla przyszłości i rozwoju lokalnej społeczności. Ankietowani wskazują także na znaczną liczbę starszych mieszkańców, którzy wymagają specjalistycznej opieki i wsparcia. Wysoka liczba seniorów zwiększa zapotrzebowanie na usługi zdrowotne i socjalne, co stanowi wyzwanie dla lokalnej infrastruktury opieki.

Analiza wskaźnikowa wykazała problemy ze stopniem przedsiębiorczości oraz kondycją lokalnych przedsiębiorstw. Mieszkańcy uważają, że na obszarze występuje niewystarczająca liczba atrakcyjnych miejsc pracy, co przyczynia się do trudności w znalezieniu zatrudnienia

przez mieszkańców. Mała liczba przedsiębiorców ogranicza rozwój gospodarczy regionu, co prowadzi do stagnacji i braku innowacji w lokalnej gospodarce. Ankietowani wskazali również na niską dynamikę rozwoju przedsiębiorczości, co utrudnia tworzenie nowych miejsc pracy i przyciąganie inwestycji. Te czynniki łącznie wpływają na osłabienie ekonomicznego potencjału regionu i obniżenie jakości życia mieszkańców.

W Czarni, podobnie jak w Bandysiach, zanieczyszczenie powietrza jest poważnym problemem, szczególnie w okresach zimowych. Główne źródło tego zanieczyszczenia stanowią stare piece grzewcze, które emitują dużą ilość szkodliwych substancji do atmosfery. W Czarni odnotowano również brak odpowiednich terenów zielonych, które mogłyby służyć jako miejsca rekreacji i odpoczynku dla mieszkańców.

Analiza wskaźnikowa wykazała kilka kluczowych problemów w sferze przestrzenno-funkcjonalnej w Czarni. Przede wszystkim zidentyfikowano niską jakość terenów publicznych, które powinny służyć mieszkańcom do rekreacji, sportu i kultury. Dodatkowo, infrastruktura w Czarni nie jest dostosowana do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Brak odpowiednich udogodnień dla osób niepełnosprawnych i seniorów, sprawia, że część publicznych miejsc jest dla nich trudno dostępnych. Niedostosowanie infrastruktury prowadzi do wykluczenia społecznego tych grup i ogranicza ich swobodę poruszania się oraz uczestnictwa w życiu publicznym. Wyniki ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców potwierdzają te ustalenia. Mieszkańcy zwracają uwagę na niską jakość terenów publicznych, które nie spełniają ich oczekiwań w zakresie rekreacji, sportu i kultury. Ponadto, ankietowani wskazują na niewystarczającą aktywność ośrodków kulturalnych i sportowych, co dodatkowo ogranicza możliwości spędzania wolnego czasu i integracji społecznej. Niski poziom estetyki przestrzeni publicznej wpływa negatywnie na ogólny wizerunek miejscowości.

Analiza wskaźnikowa wykazała też kilka istotnych problemów w sferze technicznej w Czarni. Przede wszystkim zidentyfikowano słaby stan techniczny obiektów publicznych. Nieodpowiedni stan techniczny obiektów prowadzi do pogorszenia warunków życia mieszkańców oraz ogranicza możliwości korzystania z usług publicznych. Dodatkowo, nie wszystkie obiekty techniczne w Czarni są dostosowane do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. Brak odpowiednich udogodnień, takich jak podjazdy, windy, szerokie drzwi czy specjalne oznaczenia, sprawia, że osoby niepełnosprawne oraz seniorzy mają utrudniony dostęp do części budynków. Wyniki ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców potwierdzają te ustalenia. Mieszkańcy zwracają uwagę na niewystarczający stan budynków użyteczności publicznej, takich jak urzędy i inne obiekty publiczne. Budynki te często wymagają remontów i modernizacji, aby mogły spełniać swoje funkcje w sposób efektywny i bezpieczny. Ponadto, ankietowani wskazują na niewystarczający stan infrastruktury społecznej.

4.4. Obszar delimitacyjny Surowe

W jednostce delimitacyjnej Surowe zidentyfikowano szereg problemów społecznych i gospodarczych, które istotnie wpływają na jakość życia mieszkańców. Wyniki analizy wskaźnikowej oraz ankiet przeprowadzonych wśród mieszkańców wskazują na wiele wyzwań wymagających pilnych działań naprawczych.

Główne problemy, wynikające z analizy wskaźnikowej, obejmują:

- Bezrobocie: Mieszkańcy borykają się z trudnościami w znalezieniu stałego zatrudnienia, co prowadzi do pogorszenia sytuacji materialnej rodzin i ogranicza możliwości rozwoju zawodowego.
- Ubóstwo: Niski poziom dochodów wielu gospodarstw domowych skutkuje problemami w zaspokajaniu podstawowych potrzeb życiowych, co negatywnie wpływa na jakość życia i sprzyja wykluczeniu społecznemu.
- Przestępczość: Występowanie zachowań naruszających porządek publiczny pogarsza poczucie bezpieczeństwa mieszkańców i obniża atrakcyjność miejscowości jako środowiska do życia.
- Wysoka liczba osób ze szczególnymi potrzebami: Znaczny odsetek mieszkańców wymaga specjalistycznego wsparcia, w tym osoby starsze, niepełnosprawne oraz przewlekle chore, co generuje potrzebę rozwoju usług społecznych i opiekuńczych.
- Problemy zdrowotne: Mieszkańcy zmagają się z różnorodnymi schorzeniami, w tym chorobami przewlekłymi, ograniczającymi aktywność zawodową i społeczną, a także wpływającymi negatywnie na ogólną jakość życia.

Zdaniem mieszkańców Surowego, do najpoważniejszych problemów społecznych należą bezrobocie oraz ubóstwo, wskazane odpowiednio przez 35,29% i 35% respondentów. Trudności ze znalezieniem pracy prowadzą do problemów finansowych, a brak stabilności ekonomicznej negatywnie wpływa na życie codzienne mieszkańców. Migracja młodych mieszkańców, wskazana przez 32,35% respondentów, jest poważnym problemem, który dodatkowo osłabia struktury społeczne oraz zmniejsza potencjał rozwojowy regionu.

Dodatkowo, wysoka liczba seniorów oraz osób samotnych stanowią wyzwanie związane z demograficznym starzeniem się społeczeństwa. Niski przyrost naturalny pogłębia trudności demograficzne i stanowi barierę dla długoterminowego rozwoju. Problemy te prowadzą do osłabienia więzi społecznych i ograniczają aktywność mieszkańców. Niski poziom integracji mieszkańców oraz ograniczona aktywność w życiu kulturalnym wskazują na potrzebę wzmacniania więzi społecznych oraz rozwijania inicjatyw integracyjnych.

W sferze gospodarczej zidentyfikowano niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców oraz niewielką liczbę przedsiębiorstw, co ogranicza lokalny rozwój ekonomiczny. Dodatkowo, niewystarczająca liczba atrakcyjnych miejsc pracy przyczynia się do dalszego wykluczenia ekonomicznego i zmniejsza potencjał przyciągania nowych mieszkańców.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej największym problemem jest niska jakość terenów publicznych przeznaczonych na rekreację, sport i kulturę, którą zgłosiło 62,85% respondentów. Zły stan budynków mieszkalnych (48,57%) oraz niedostateczna jakość nawierzchni chodników i dróg (43%) dodatkowo obniżają komfort życia mieszkańców. Równie poważnym problemem jest zły stan infrastruktury społecznej (40%) oraz niedostosowanie przestrzeni publicznych do osób z niepełnosprawnościami i seniorów (34,28%), co wskazuje na konieczność modernizacji i poprawy dostępności tych miejsc.

Problemy techniczne, takie jak zły stan lub brak dostępu do infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej (34,28%), ograniczają podstawowe funkcje obszaru. Niski poziom dostępu do sklepów i usług (28,57%) oraz niewielka aktywność ośrodków kulturalnych i sportowych (25,71%) wskazują na brak zróżnicowanej oferty usługowej.

Obszar delimitacyjny Surowe wymaga kompleksowych działań rewitalizacyjnych, które powinny koncentrować się na poprawie jakości przestrzeni publicznych, modernizacji infrastruktury technicznej i społecznej oraz rozwijaniu usług publicznych. Szczególną uwagę należy poświęcić zwiększeniu dostępności usług dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz stworzeniu lepszych warunków do życia dla młodych mieszkańców, aby zatrzymać migrację. Wykorzystanie zasobów leśnych w celu podniesienia walorów turystycznych stanowi istotny element wspierający rozwój gospodarki opartej na turystyce, jednocześnie zwiększając atrakcyjność regionu.

4.5. Potencjały rozwojowe

Obszary Bandysie, Cyk, Czarnia oraz Surowe mają znaczny potencjał rozwojowy dzięki istniejącym zasobom kulturalnym, sportowym oraz edukacyjnym. Wykorzystanie tych zasobów w procesie rewitalizacji może przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców, stymulować rozwój społeczno-gospodarczy oraz tworzyć perspektywy dalszego rozwoju regionu.

W gminie Czarnia kluczową placówką realizującą zadania z zakresu kultury jest Gminna Biblioteka Publiczna. Choć w gminie brakuje Domów Kultury, biblioteka pełni ważną funkcję kulturową i edukacyjną, oferując mieszkańcom dostęp do książek oraz organizując różnorodne wydarzenia kulturalne i edukacyjne. Istotnym elementem integracji społecznej są także świetlice wiejskie. Te miejsca stanowią centrum spotkań społeczności lokalnej, gdzie organizowane są wydarzenia, spotkania i zajęcia, co sprzyja budowaniu więzi społecznych.

Gmina Czarnia posiada zasoby sportowo-rekreacyjne, które mogą być wykorzystywane do promocji zdrowego stylu życia oraz integracji społecznej. Na te zasoby składają się:

- Boisko do gry w piłkę nożną z bieżnią okólną oraz boisko wielofunkcyjne (do gry w siatkówkę, koszykówkę, piłkę ręczną i tenisa ziemnego) zlokalizowane przy Szkołach Podstawowych w Czarni oraz Surowem.
- Basen kryty w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Czarni, dostępny dla mieszkańców gminy oraz uczniów.

Gmina Czarnia zapewnia edukację na poziomie podstawowym poprzez Publiczną Szkołę Podstawową im. Jana Pawła II w Czarni oraz Publiczną Szkołę Podstawową im. Brata Zenona Żebrowskiego w Surowem. Dodatkowo w gminie funkcjonuje Gminny Żłobek, zlokalizowany przy Publicznej Szkole Podstawowej w Surowem, który wspiera rodziny z małymi dziećmi, zapewniając opiekę i rozwój najmłodszych mieszkańców gminy.

Na terenie gminy działa Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Czarni, zarządzany przez Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego. Ośrodek ten oferuje edukację i wsparcie dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym, a także z niepełnosprawnościami sprzężonymi, takimi jak autyzm, porażenie mózgowe czy dysfunkcje ruchowe. Placówka odgrywa kluczową rolę w zapewnieniu specjalistycznej opieki i edukacji dla dzieci i młodzieży wymagających szczególnego wsparcia w regionie.

Na terenie gminy Czarnia aktywnie działają różne organizacje pozarządowe, które przyczyniają się do rozwoju społeczności lokalnej. Koła Gospodyń Wiejskich w Cyk, Bandysiach oraz Surowem, Stowarzyszenie na rzecz rozwoju wsi Surowe, Towarzystwo Kurpiowskie „Strzelec” w Czarni, Stowarzyszenie Miłośnicy Ziemi Kurpiowskiej oraz Stowarzyszenie Inicjatywy bez Wkluczeń prowadzą działania na rzecz lokalnej społeczności, promując tradycje, organizując wydarzenia kulturalne i wspierając różnorodne inicjatywy społeczne.

Podobszar Bandysie

Sołectwo Bandysie charakteryzuje się istotnym potencjałem rozwojowym, wynikającym z jego położenia, zasobów lokalnych oraz aktywności społeczności. Najważniejsze cechy podobszaru Bandysie:

1. Potencjał rolniczy i gospodarczy

Bandysie charakteryzuje się dobrze rozwiniętym rolnictwem, które stanowi istotny element lokalnej gospodarki. Obszar ten oferuje odpowiednie warunki do uprawy roślin oraz hodowli zwierząt, co może być podstawą dla lokalnych przedsiębiorstw związanych z przetwórstwem rolno-spożywczym oraz rozwojem agroturystyki. Wspieranie i modernizacja sektora rolniczego mogą przyczynić się do zwiększenia dochodów mieszkańców oraz tworzenia nowych miejsc pracy. Inwestycje w tę sferę mogą także promować ekologiczne rolnictwo i lokalne produkty, co wpłynie na rozwój lokalnej gospodarki.

2. Potencjał jako lokalne centrum handlowo-usługowe

Dzięki stosunkowo licznej społeczności, Bandysie ma potencjał, aby pełnić funkcję lokalnego centrum handlowo-usługowego. Rozwój infrastruktury handlowej i usługowej może zwiększyć atrakcyjność obszaru dla mieszkańców i przedsiębiorców, jednocześnie podnosząc jakość życia. Organizacja lokalnych targów i wydarzeń może dodatkowo wzmacniać integrację społeczną i rozwój lokalnej gospodarki.

3. Silna społeczność lokalna

Bandysie wyróżnia się stosunkowo dużą liczbą mieszkańców w porównaniu do innych miejscowości gminy. Liczna społeczność wpływa na większe zapotrzebowanie na usługi oraz infrastrukturę, co tworzy podstawy do działań rewitalizacyjnych. Świetlice wiejskie pełnią ważną rolę jako miejsca integracji mieszkańców, wspierając lokalne inicjatywy gospodarcze i społeczne. Organizowane w nich spotkania oraz wydarzenia budują więzi społeczne i promują współpracę w ramach sołectwa.

4. Rewitalizacja byłej szkoły podstawowej

Jednym z kluczowych elementów potencjału podobszaru Bandysie jest plan rewitalizacji budynku byłej szkoły podstawowej. Modernizacja budynku i dostosowanie jego przestrzeni do funkcji społeczno-edukacyjnych, patriotycznych i gospodarczych stworzy nowe możliwości rozwoju. Przekształcenie tego obiektu w miejsce pamięci będzie pełniło ważną rolę w pielęgnowaniu dziedzictwa historycznego oraz wzmocnieniu lokalnej tożsamości. Dodatkowo, przestrzeń ta może służyć jako centrum edukacyjne i miejsce integracji mieszkańców, co wpłynie na rozwój społeczny i gospodarczy regionu.

Podobszar Bandysie posiada bogaty potencjał związany z rolnictwem, lokalną społecznością oraz planami rewitalizacyjnymi, takimi jak modernizacja budynku byłej szkoły podstawowej. Rozwój handlu, usług oraz rolnictwa, w połączeniu z działaniami promującymi lokalne dziedzictwo historyczne i patriotyczne, może znacząco przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców i wzmocnienia roli Bandysie jako ważnego punktu w gminie Czarnia.

Podobszar Cyk

Podobszar Cyk wyróżnia się zarówno wyzwaniem, jak i znaczącym potencjałem rozwojowym, który można skutecznie wykorzystać w ramach działań rewitalizacyjnych. Dzięki swoim zasobom przyrodniczym, historycznym i społecznym, Cyk może stać się kluczowym elementem rozwoju gminy Czarnia.

Kluczowe cechy podobszaru Cyk:

1. Walory przyrodnicze i możliwości ich zagospodarowania

Podobszar Cyk znajduje się w otoczeniu cennych terenów przyrodniczych, które mogą zostać wykorzystane w sposób wielofunkcyjny. Nadanie tym przestrzeniom nowych funkcji kulturowych, edukacyjnych, turystycznych i gospodarczych może przyczynić się do ich ożywienia oraz aktywnego włączenia w życie społeczności lokalnej. Działania takie pozwolą na wykorzystanie potencjału przyrody przy jednoczesnym zachowaniu jej wartości ekologicznych.

2. Możliwości modernizacji infrastruktury

Pomimo istniejących wyzwań infrastrukturalnych, obszar Cyk posiada podstawową infrastrukturę techniczną, która stanowi solidną bazę do dalszego rozwoju. Inwestycje w modernizację świetlicy oraz poprawę stanu dróg, chodników i przestrzeni publicznych mogą znacząco podnieść komfort życia mieszkańców. Rozwój infrastruktury technicznej zwiększyłby atrakcyjność miejscowości zarówno dla mieszkańców, jak i dla potencjalnych inwestorów, co przyczyniłoby się do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.

Podobszar Cyk, dzięki swoim zasobom przyrodniczym, historycznym i możliwościom infrastrukturalnym, posiada potencjał rozwojowy. Rewitalizacja terenów przyrodniczych, nadanie im nowej funkcji oraz rozwój przestrzeni rekreacyjnych i gospodarczych mogą znacząco przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców.

Podobszar Czarnia

Podobszar Czarnia posiada potencjał, który może przyczynić się do jego rozwoju. Poniżej przedstawiono kluczowe czynniki:

1. Czarnia pełni funkcję wielofunkcyjnego gminnego ośrodka rozwoju, co oznacza, że ma znaczenie dla rozwoju całej gminy. Mieszkańcy mogą korzystać z różnorodnych usług i infrastruktury, co przyczynia się do integracji społecznej i aktywizacji lokalnej społeczności. Czarnia jest miejscem, gdzie odbywają się ważne wydarzenia społeczne i kulturalne, co wzmacnia jej rolę jako centrum życia gminy.
2. Czarnia jest centrum administracyjnym dla gminy, co przekłada się na koncentrację instytucji publicznych i innych podmiotów związanych z zarządzaniem i obsługą mieszkańców. Obecność władz lokalnych i instytucji administracyjnych sprawia, że Czarnia jest kluczowym punktem dla mieszkańców całej gminy, co wpływa na jej znaczenie i rozwój.
3. W Czarni znajduje się Publiczna Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II, która zapewnia edukację na poziomie podstawowym. Ponadto, Specjalny Ośrodek Szkolno-

Wychowawczy w Czarni oferuje specjalistyczną edukację i wsparcie dla dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami.

4. Czarnia oferuje mieszkańcom szeroki zakres usług handlowych i usługowych. Obecność różnorodnych sklepów oraz punktów usługowych sprawia, że mieszkańcy mają dostęp do podstawowych produktów i usług bez konieczności wyjazdu do większych miast. To wpływa na jakość życia mieszkańców i wspiera lokalną gospodarkę.
5. Gmina Czarnia dysponuje infrastrukturą sportowo-rekreacyjną, która wymaga modernizacji i rewitalizacji, aby mogła w pełni wykorzystać swój potencjał oraz stworzyć szerokie możliwości dla aktywności fizycznej mieszkańców i organizacji wydarzeń sportowych. Kompleks sportowy obejmuje boisko do gry w piłkę nożną z bieżnią oraz boisko wielofunkcyjne zlokalizowane przy Publicznej Szkole Podstawowej. Dodatkowym atutem jest dostępny dla mieszkańców basen kryty w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym. Ta infrastruktura może stać się solidną bazą dla rozwoju oferty sportowej, promowania zdrowego stylu życia oraz integracji lokalnej społeczności.
6. Infrastruktura kulturowo-sportowa oraz Hala sportowa „Olimpia” są ważnym elementem Podobszaru Czarnia i wzmacniają jego rolę jako miejsca spotkań oraz aktywności mieszkańców. Hala „Olimpia” pełni funkcję obiektu o różnorodnym zastosowaniu – odbywają się w niej zajęcia sportowe, treningi, zawody, a także wydarzenia o charakterze integracyjnym, edukacyjnym i kulturalnym.

Podobszar Surowe

Podobszar Surowe wyróżnia się na tle gminy Czarnia jako obszar o istotnym potencjale rozwojowym, ale również zmagający się z licznymi wyzwaniami społecznymi, gospodarczymi i infrastrukturalnymi. Surowe pełni ważną funkcję lokalnego centrum edukacyjno-opiekuńczego, a także ma możliwości dalszego rozwoju w kierunku integracji społecznej i rozwoju lokalnej gospodarki.

Kluczowe cechy podobszaru Surowe:

1. Surowe jest siedzibą Publicznej Szkoły Podstawowej im. Brata Zenona Żebrowskiego, która zapewnia dzieciom dostęp do edukacji na poziomie podstawowym. Szkoła ta jest ważnym ośrodkiem życia lokalnej społeczności, a przy niej funkcjonuje Gminny Żłobek, który wspiera rodziny z małymi dziećmi, zapewniając opiekę i rozwój najmłodszych mieszkańców. Dzięki tym instytucjom Surowe odgrywa kluczową rolę w zaspokajaniu potrzeb edukacyjnych i opiekuńczych w gminie.
2. Podobszar Surowe wyróżnia się potencjałem ludnościowym na tle reszty gminy, co stanowi istotny atut w kontekście planowania działań rozwojowych.
3. Surowe dysponuje terenami, które mogą zostać rozwinięte w kierunku infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Rozwój tych przestrzeni mógłby znacząco podnieść jakość życia w podobszarze.
4. Mimo istniejących wyzwań gospodarczych, Surowe posiada potencjał do rozwoju lokalnych inicjatyw gospodarczych, takich jak działalność handlowa, usługowa czy

rzemieślnicza. Dalsze inwestycje w rozwój infrastruktury technicznej i wsparcie dla lokalnych przedsiębiorstw mogą przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności podobszaru dla mieszkańców oraz potencjalnych inwestorów.

5. Surowe położone jest w otoczeniu terenów leśnych i obszarów o wysokich walorach przyrodniczych, które stanowią istotny potencjał dla rozwoju turystyki, rekreacji oraz działań sprzyjających budowaniu relacji człowieka z naturą. Zrównoważone wykorzystanie tych zasobów może przyczynić się do zwiększenia atrakcyjności obszaru zarówno dla mieszkańców, jak i odwiedzających, a także wspierać rozwój lokalnych usług czasu wolnego i edukacji przyrodniczej. Istotnym elementem krajobrazu kulturowego podobszaru są również obiekty i miejsca związane z lokalną historią oraz dziedzictwem przyrodniczym i kulturowym. Wykorzystanie walorów przyrodniczych i kulturowych w sposób zrównoważony sprzyja budowaniu więzi mieszkańców z otaczającym środowiskiem oraz wspiera rozwój inicjatyw integrujących społeczność lokalną.

Podobszar Surowe, dzięki swojej specyfice i lokalnym zasobom, może odegrać istotną rolę w zrównoważonym rozwoju gminy Czarnia, wspierając działania rewitalizacyjne i przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców.

5. Wizja obszaru rewitalizacji

Wizja obszarów rewitalizacji gminy Czarnia określa pożądaný stan społeczny, przestrzenny i gospodarczy, do którego dąży gmina w wyniku realizacji działań rewitalizacyjnych. Stanowi ona punkt odniesienia dla wyznaczonych celów, kierunków działań i przedsięwzięć, odzwierciedlając długofalową perspektywę przemian zachodzących w przestrzeni i społeczności lokalnej.

Wizja rewitalizacji zakłada stworzenie spójnej, aktywnej i przyjaznej mieszkańcom gminy, w której lokalne zasoby — historyczne, kulturowe, przyrodnicze i społeczne — staną się podstawą zrównoważonego rozwoju oraz wzmocnienia lokalnej tożsamości. Przemiany realizowane w poszczególnych podobszarach będą wzajemnie się uzupełniać, tworząc zintegrowaną strukturę społeczno-przestrzenną opartą na współpracy, aktywności i solidarności mieszkańców.

W każdym z czterech podobszarów rewitalizacji: Bandysie, Cyk, Czarnia i Surowe, określono indywidualną wizję rozwoju odpowiadającą ich specyfice, potencjałowi i zdiagnozowanym potrzebom. Choć poszczególne obszary różnią się charakterem i funkcją, łączy je wspólny kierunek przemian – budowanie silnej, zintegrowanej społeczności lokalnej, tworzenie atrakcyjnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych oraz rozwój aktywności społecznej, kulturalnej i gospodarczej.

Wizja obszarów rewitalizacji:

I. Podobszar rewitalizacji: Bandysie

Bandysie stają się miejscowością aktywną, zintegrowaną i przyjazną mieszkańcom. Odnowione i uporządkowane przestrzenie publiczne sprzyjają spotkaniom, współpracy i wspólnemu działaniu. Zmodernizowane obiekty publiczne stają się miejscem spotkań, nauki i wspólnych działań mieszkańców, łącząc tradycję z nowoczesnym podejściem do aktywności lokalnej. Obszar pełni rolę przestrzeni integracji społecznej, współpracy międzypokoleniowej i rozwoju inicjatyw służących wspólnemu dobru.

II. Podobszar rewitalizacji: Cyk

Cyk to wieś kreatywna, przedsiębiorcza i otwarta na ludzi. Dzięki zagospodarowaniu przestrzeni publicznych oraz rozwojowi infrastruktury rekreacyjnej i społecznej, miejscowość staje się aktywnym ośrodkiem życia społecznego i gospodarczego gminy. Mieszkańcy rozwijają swoje pasje i umiejętności, promując lokalne produkty, tradycje i turystykę wiejską. Cyk jest miejscem, gdzie wspólne działanie, przedsiębiorczość i troska o otoczenie tworzą silną, nowoczesną wspólnotę lokalną.

III. Podobszar rewitalizacji: Czarnia

Czarnia jest sercem kulturowym gminy — miejscem, w którym historia, tradycja i współczesność tworzą spójną całość. Odnowione obiekty dziedzictwa, w tym zabytkowy kościół i przestrzeń wokół niego, stają się centrum dialogu kultur i tożsamości lokalnej. Aktywni mieszkańcy, organizacje społeczne i instytucje współtworzą tu dynamiczne życie kulturalne, edukacyjne i obywatelskie, budując wizerunek Czarni jako nowoczesnego ośrodka spotkań i współpracy.

IV. Podobszar rewitalizacji: Surowe

Surowe to nowoczesna, zielona i bezpieczna miejscowość, w której przestrzeń publiczna sprzyja codziennej aktywności, integracji i edukacji ekologicznej. Zagospodarowany teren wokół szkoły i biblioteki tworzy centrum życia lokalnego — miejsce spotkań, rekreacji i wydarzeń społecznych. Wykorzystanie lokalnych zasobów przyrodniczych i kulturowych sprzyja budowaniu tożsamości miejsca, wzmocnieniu więzi społecznych oraz aktywizacji mieszkańców.

6. Cele rewitalizacji i kierunki działań

Cele rewitalizacji określają pożądane kierunki przemian społecznych, przestrzennych, gospodarczych i środowiskowych w wyznaczonych obszarach rewitalizacji Gminy Czarnia. Ich realizacja ma prowadzić do trwałej poprawy jakości życia mieszkańców, wzmocnienia więzi społecznych, aktywizacji gospodarczej oraz podniesienia atrakcyjności przestrzeni publicznych.

Dla każdego z czterech podobszarów rewitalizacji – Bandysie, Cyk, Czarnia i Surowe – określono indywidualne cele oraz kierunki działań, dostosowane do lokalnych uwarunkowań, potencjałów i potrzeb społecznych.

Pomimo wyznaczenia czterech odrębnych podobszarów, cele i kierunki działań są ze sobą komplementarne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny system interwencji w skali całej gminy. Wynika to z faktu, że w każdym z obszarów zidentyfikowano podobne problemy i wyzwania rozwojowe – w tym ograniczoną ofertę społeczną i kulturalną, potrzebę aktywizacji mieszkańców, poprawy estetyki przestrzeni publicznych oraz rozwijania lokalnej przedsiębiorczości i kompetencji zawodowych.

Wyznaczone kierunki działań wskazują, w jaki sposób cele rewitalizacji będą realizowane w praktyce – zarówno poprzez inwestycje twarde (modernizacje, zagospodarowania terenów, poprawę infrastruktury), jak i działania miękkie (edukacja, kultura, integracja społeczna, współpraca lokalna).

I. Podobszar rewitalizacji: Bandysie

Cel 1: Wzmocnienie więzi społecznych i integracji mieszkańców

Kierunki działań:

- tworzenie warunków do aktywności społecznej i wspólnotowej,
- rozwój oferty edukacyjnej, kulturalnej i rekreacyjnej,
- wspieranie działalności organizacji pozarządowych i grup nieformalnych,
- promowanie międzypokoleniowej współpracy i lokalnej tożsamości,
- rozwijanie kompetencji zawodowych i przedsiębiorczych mieszkańców oraz wspieranie inicjatyw gospodarczych związanych z dziedzictwem kulturowym i turystyką.

Cel 2: Poprawa jakości i estetyki przestrzeni publicznych

Kierunki działań:

- uporządkowanie i modernizacja przestrzeni,
- tworzenie przyjaznych i bezpiecznych miejsc spotkań, odpoczynku i rekreacji,
- rozwój zielonej infrastruktury i małej architektury,
- poprawa dostępności przestrzeni dla wszystkich użytkowników,
- wspieranie działań proekologicznych, w tym rozwoju odnawialnych źródeł energii i wymiany przestarzałych źródeł ciepła.

II. Podobszar rewitalizacji: Cyk

Cel 1: Aktywizacja społeczna, gospodarcza i rekreacyjna mieszkańców

Kierunki działań:

- tworzenie warunków do aktywności społecznej, rekreacyjnej i integracyjnej w oparciu o nowo powstałą infrastrukturę publiczną,
- organizacja wydarzeń i inicjatyw plenerowych sprzyjających integracji i rozwojowi wspólnoty lokalnej,
- rozwój kompetencji zawodowych, organizacyjnych i przedsiębiorczych mieszkańców,
- wspieranie lokalnych inicjatyw związanych z turystyką wiejską, ekologicznym wypoczynkiem i promocją produktów regionalnych.

Cel 2: Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej i jakości życia

Kierunki działań:

- kształtowanie estetycznych, funkcjonalnych i bezpiecznych przestrzeni publicznych,
- wzmacnianie oferty społecznej i kulturalnej dostępnej dla wszystkich grup wiekowych,
- rozwój infrastruktury sprzyjającej wypoczynkowi i rekreacji,
- wdrażanie rozwiązań proekologicznych i przyjaznych mieszkańcom,
- wspieranie programów związanych z wymianą starych źródeł ciepła oraz wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii.

III. Podobszar rewitalizacji: Czarnia

Cel 1: Rozwój aktywności społecznej i obywatelskiej

Kierunki działań:

- poszerzanie oferty społeczno-edukacyjnej dostępnej dla mieszkańców,
- wzmacnianie roli organizacji społecznych i inicjatyw oddolnych,
- wspieranie postaw obywatelskich i zaangażowania młodzieży,
- tworzenie przestrzeni do współpracy, edukacji i integracji,
- wspieranie rozwoju umiejętności zawodowych i przedsiębiorczych mieszkańców oraz inicjatyw gospodarczych wykorzystujących lokalne dziedzictwo i potencjał turystyczny.

Cel 2: Zachowanie dziedzictwa kulturowego i tożsamości lokalnej

Kierunki działań:

- ochrona, odnowa i promocja zabytków oraz miejsc pamięci,
- rozwój infrastruktury społecznej, kulturowej i rekreacji,
- rozwijanie inicjatyw edukacyjnych i kulturalnych związanych z historią i tradycją,
- wspieranie lokalnej twórczości i działań artystycznych,

- budowanie wizerunku gminy jako ośrodka kultury i dialogu międzykulturowego,
- promowanie inwestycji w odnawialne źródła energii oraz wymianę nieefektywnych systemów grzewczych.

IV. Podobszar rewitalizacji: Surowe

Cel 1: Wzmocnienie więzi społecznych i świadomości ekologicznej mieszkańców

Kierunki działań:

- inicjowanie i wspieranie działań sprzyjających zaangażowaniu mieszkańców w życie społeczne i edukacyjne,
- rozwój oferty kulturalnej i rekreacyjnej z elementami edukacji ekologicznej,
- wspieranie działalności organizacji i grup lokalnych w zakresie ochrony środowiska i integracji społecznej,
- promowanie międzypokoleniowej współpracy, lokalnej tożsamości i troski o otoczenie,
- rozwój przedsiębiorczości lokalnej poprzez edukację, szkolenia i wspieranie inicjatyw związanych z turystyką i kulturą regionu.

Cel 2: Tworzenie nowoczesnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej

Kierunki działań:

- poprawa funkcjonalności i estetyki przestrzeni centralnej wsi,
- rozwój infrastruktury społecznej, edukacyjnej, kulturowej i rekreacji,
- zwiększenie bezpieczeństwa użytkowników terenów publicznych,
- tworzenie miejsc sprzyjających aktywności i integracji mieszkańców,
- wzbogacenie przestrzeni o zieleń i elementy ekologiczne,
- wdrażanie rozwiązań prośrodowiskowych, w tym wykorzystania energii odnawialnej w obiektach publicznych.

Realizacja przedstawionych celów i kierunków działań przyczyni się do kompleksowej poprawy warunków życia mieszkańców gminy Czarnia, wzmocnienia więzi społecznych oraz aktywizacji gospodarczej i kulturalnej. Wdrażanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych w poszczególnych podobszarach będzie sprzyjało integracji wspólnot lokalnych, rozwojowi przedsiębiorczości, a także kształtowaniu atrakcyjnych, bezpiecznych i przyjaznych przestrzeni publicznych.

Cele rewitalizacji stanowią fundament długofalowej polityki rozwoju gminy, ukierunkowanej na zrównoważony rozwój społeczny, gospodarczy i przestrzenny, z poszanowaniem lokalnego dziedzictwa kulturowego i środowiska naturalnego.

7. Przedsięwzięcia rewitalizacji

Przedsięwzięcia podstawowe:

- P1. Aktywni – ludzie, kultura, rozwój
- P2. Dziedzictwo i dialog kultur
- P3. Gmina w ruchu – sport, zdrowie, rekreacja
- P4. Czarnia – gmina kreatywna i przedsiębiorcza
- P5. Młodzi dla gminy Czarnia – liderzy lokalnych zmian
- P6. EkoLeśniczówka – nauka i przyroda bez granic
- P7. Nowe życie dawnej szkoły – utworzenie przestrzeni społeczno-edukacyjnej w Bandysiach
- P8. Modernizacja remizo-świetlicy w Bandysiach oraz zagospodarowanie jej otoczenia na potrzeby lokalnej integracji i aktywności mieszkańców
- P9. Czarnia – miejsce pamięci i dialogu kultur. Ochrona zabytku i dziedzictwa Brata Zenona Żebrowskiego oraz ojca Jana Krajza
- P10. Modernizacja budynku remizy i świetlicy w Czarni – stworzenie centrum kultury, edukacji i aktywności społecznej
- P11. Odnowa centrum wsi Surowe – przestrzeń integracji, kultury i aktywnej turystyki
- P12. Nowe życie terenów gminnych – tworzenie przestrzeni rekreacyjnych i społecznych
- P13. Nowe życie wsi Cyk – adaptacja budynku i zagospodarowanie przestrzeni dla rozwoju kultury, edukacji i turystyki
- P14. Energia przyszłości – rozwój OZE i wymiana nieefektywnych źródeł ciepła

Przedsięwzięcia uzupełniające:

- PU1. Zielona Czarnia – natura bliżej ludzi
- PU2. Cyfrowa Gmina Czarnia – dostęp, kompetencje, komunikacja
- PU3. Kultura łączy pokolenia – tradycja, wspomnienia, przyszłość

7.1. Przedsięwzięcia podstawowe

P1. Aktywni – ludzie, kultura, rozwój	
Cele projektu	<p>Celem projektu jest integracja społeczności lokalnej, wzrost aktywności obywatelskiej i rozwój kompetencji społecznych mieszkańców obszarów rewitalizacji. Działania mają wzmocnić zaangażowanie mieszkańców w życie wspólnotowe, rozwijać lokalne inicjatywy oraz sprzyjać międzypokoleniowej współpracy w odnowionych przestrzeniach publicznych i obiektach rewitalizowanych.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktywizacja społeczna mieszkańców wszystkich grup wiekowych, - rozwój kultury lokalnej i zachowanie dziedzictwa Kurpiowszczyzny, - integracja międzypokoleniowa i włączenie grup zagrożonych wykluczeniem, - wspieranie inicjatyw obywatelskich i działalności lokalnych organizacji, - wzmocnienie tożsamości lokalnej i więzi wspólnotowych.
Uzasadnienie projektu	<p>Gmina Czarnia to obszar o silnych tradycjach wspólnotowych, jednak w ostatnich latach obserwuje się spadek aktywności społecznej, migrację młodzieży oraz ograniczoną ofertę kulturalno-edukacyjną. Jednocześnie dzięki projektom infrastrukturalnym powstaną nowe, atrakcyjne miejsca – świetlice, biblioteki, centra kultury i rekreacji – które wymagają ożywienia poprzez działania społeczne i animacyjne.</p> <p>Projekt ma na celu wykorzystanie tego potencjału i włączenie mieszkańców w życie wspólnotowe poprzez edukację, kulturę, historię i wspólne działanie. Inicjatywa stanowi społeczne uzupełnienie działań inwestycyjnych realizowanych w ramach rewitalizacji gminy.</p> <p>Potrzeby społeczne w poszczególnych obszarach rewitalizacji – Bandysiach, Cyk, Czarni i Surowem – mają podobny charakter, obejmujący ograniczoną ofertę kulturalną, niewystarczającą integrację międzypokoleniową oraz potrzebę większej aktywności lokalnej. Dlatego projekt będzie obejmował wszystkie podobszary, z uwzględnieniem ich specyfiki, zasobów i zrewitalizowanych przestrzeni. Takie podejście zapewni spójne wzmocnienie więzi społecznych i rozwój kompetencji mieszkańców w całej gminie.</p>
Zakres projektu	<p>W ramach projektu przewiduje się realizację działań miękkich m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - warsztaty i zajęcia integracyjne w nowo utworzonych i odnowionych obiektach, - zajęcia międzypokoleniowe – spotkania seniorów, młodzieży i dzieci, - warsztaty historii lokalnej i kultury regionu (tradycje kurpiowskie, rękodzieło, opowieści o miejscowościach), - wydarzenia kulturalne i społeczne – festyny, spotkania, plenery, akcje sąsiedzkie, - inicjatywy młodzieżowe i wolontariat lokalny, - szkolenia i wsparcie dla liderów społecznych, KGW, OSP, grup nieformalnych i NGO.

Odbiorcy/beneficjenci projektu	<p>Odbiorcy projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mieszkańcy gminy Czarnia, w tym mieszkańcy obszarów rewitalizacji – dzieci, młodzież, dorośli i seniorzy, - członkowie organizacji społecznych (OSP, KGW, stowarzyszeń), - osoby zagrożone wykluczeniem społecznym lub zawodowym, - nauczyciele, animatorzy, lokalni liderzy i wolontariusze, - turyści i odwiedzający region (uczestnicy wydarzeń kulturalnych).
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowany rezultat: Wzrost liczby inicjatyw lokalnych oraz wydarzeń o charakterze społecznym, kulturalnym i edukacyjnym, sprzyjających integracji, aktywizacji oraz wzmacnianiu więzi między mieszkańcami.</p> <p>Sposób oceny rezultatu: Analiza dokumentacji zdjęciowej, list obecności uczestników oraz ankiet ewaluacyjnych.</p>
Wskaźnik	<p>Liczba uczestników - 100 os. Liczba zorganizowanych wydarzeń - 10 szt.</p>
Szacowana wartość	500 000,00 zł
Okres realizacji	2026 - 2032
Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	Gmina Czarnia, NGO, Szkoły, LGD, Biblioteka
Zakres terytorialny/lokalizacja	<p>Obszar rewitalizacji: Bandysie, Czarnia, Surowe, Cyk</p>
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	P2, P3, P4, P5, P6, P7, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14, PU1, PU2, PU3
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	<p>Projekt zakłada pełną dostępność planowanych działań dla osób ze szczególnymi potrzebami. Warsztaty, spotkania i wydarzenia będą organizowane w obiektach dostosowanych architektonicznie.</p> <p>Materiały informacyjne i edukacyjne zostaną przygotowane w formatach dostępnych cyfrowo. W razie potrzeby zapewnione zostanie wsparcie asystenckie lub tłumacz PJM.</p>

P2. Dziedzictwo i dialog kultur	
Cele projektu	<p>Celem projektu jest upowszechnianie dziedzictwa kulturowego związanego z dwiema wybitnymi postaciami pochodzącymi z gminy Czarnia – Bratem Zenonem Żebrowskim, misjonarzem i orędownikiem dialogu kultur, oraz ojcem Janem Krajzą, misjonarzem werbistą z Cyku, działającym na rzecz edukacji, pomocy potrzebującym i budowania więzi między narodami. Projekt ma służyć rozwijaniu edukacji historycznej i kulturowej, wzmacnianiu lokalnej tożsamości oraz integrowaniu mieszkańców poprzez działania inspirowane życiem i duchowym dziedzictwem obu misjonarzy.</p> <p>Cele szczegółowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - popularyzacja wiedzy o działalności Brata Zenona i ojca Jana Krajzy jako dwóch znaczących postaci wywodzących się z gminy Czarnia, - rozwój edukacji kulturowej, historycznej i religijnej mieszkańców, - promowanie wartości solidarności, otwartości i dialogu między narodami, - wzmocnienie lokalnej tożsamości i budowanie dumy z dziedzictwa regionu, - integracja międzypokoleniowa poprzez wspólne działania kulturalne, edukacyjne i społeczne, - rozwijanie współpracy z instytucjami w Polsce i za granicą (w tym instytucjami misyjnymi i partnerskimi).
Uzasadnienie projektu	<p>Brat Zenon Żebrowski, urodzony w Surowem, jest jedną z najbardziej rozpoznawalnych postaci związanych z gminą Czarnia. Jako misjonarz i bliski współpracownik św. Maksymiliana Kolbego w Japonii, stał się symbolem pracowitości, dobroci i współpracy ponad granicami. Łączył wartości kurpiowskie z kulturą japońską, tworząc trwałe pomosty między narodami. Jego życie stanowi ogromny kapitał kulturowy i edukacyjny dla lokalnej społeczności.</p> <p>Z kolei ojciec Jan Krajza, pochodzący z Cyku, jako misjonarz werbista prowadził wieloletnią działalność w Paragwaju, gdzie pracował wśród ludności ubogiej i rdzennej, organizował edukację, wspierał dzieci i młodzież oraz budował trwałe relacje międzykulturowe. Jego postawa ofiarności i służby stanowi wyjątkowy przykład uniwersalnych wartości, łączących pokolenia i społeczności ponad różnicami kulturowymi.</p> <p>W gminie Czarnia znajdują się zarówno materialne, jak i niematerialne elementy dziedzictwa związane z Bratem Zenonem Żebrowskim oraz ojcem Janem Krajzą. Do najważniejszych zasobów należy zabytkowy kościół w Czarni oraz istniejąca izba pamięci Brata Zenona, które stanowią fundament do dalszego rozwijania przestrzeni pamięci i dialogu kultur.</p> <p>W ramach działań rewitalizacyjnych planowane jest utworzenie muzeum oraz nowej, rozszerzonej izby pamięci poświęconej obu misjonarzom, prezentującej ich życie, działalność oraz wpływ na społeczności w Japonii i Paragwaju. Projekt obejmuje również adaptację wybranych pomieszczeń na</p>

	cele ekspozycyjne, edukacyjne i muzealne, zapewniając profesjonalne warunki do przechowywania, prezentacji oraz interpretacji dziedzictwa.
Zakres projektu	<p>W ramach projektu planuje się realizację działań edukacyjno-kulturalnych, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - warsztaty artystyczne, rękodzielnicze i tematyczne inspirowane kulturą polską, japońską i paragwajską, w tym elementami tradycji Kurpi, Japonii oraz Indian Guaraní (np. kaligrafia, origami, sztuka ogrodów, muzyka tradycyjna, wzornictwo etniczne); - lekcje historii lokalnej i spotkania tematyczne poświęcone Bratu Zenonowi, ojcu Janowi Krajzie, kulturze Kurpiowszczyzny, - wystawy fotograficzne, dokumentalne i multimedialne, prezentujące dziedzictwo regionu oraz misję Brata Zenona w Japonii i Jana Krajzy wśród społeczności paragwajskich; - projekty międzyszkolne i wymiany edukacyjne między szkołami z gminy Czarnia a placówkami partnerskimi w Polsce i za granicą; - wydarzenia plenerowe, festiwale kultury i spotkania międzypokoleniowe, łączące elementy dziedzictwa Kurpi z kulturą japońską i paragwajską, - działania online i multimedialne, w tym filmy edukacyjne, podcasty, wystawy wirtualne, aplikacje edukacyjne oraz cyfrowe archiwum dotyczące życia i misji obu postaci; - nawiązanie współpracy z instytucjami kultury i ośrodkami misyjnymi w Japonii i Paragwaju, m.in. instytucjami kultury, ambasadami, zgromadzeniami misyjnymi oraz organizacjami wspierającymi dialog międzykulturowy; - opracowanie i wydanie publikacji lub materiałów edukacyjnych poświęconych Bratu Zenonowi Żebrowskiemu, ojcu Janowi Krajzie oraz dziedzictwu kulturowemu gminy Czarnia, z uwzględnieniem perspektywy lokalnej i międzynarodowej.
Odbiorcy /beneficjenci projektu	<p>Odbiorcy projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dzieci, młodzież i uczniowie szkół z terenu gminy, - mieszkańcy gminy Czarnia – dorośli i seniorzy, - lokalni twórcy, nauczyciele i animatorzy kultury, - turyści, pielgrzymi i osoby zainteresowane historią regionu, - partnerzy zewnętrzni – instytucje kultury, szkoły, organizacje polonijne i japońskie.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty: Wzrost świadomości historycznej i kulturowej mieszkańców, rozwój dialogu międzypokoleniowego, zwiększenie aktywności społecznej i uczestnictwa w wydarzeniach kulturalnych, promocja gminy Czarnia jako miejsca otwartego na współpracę i dialog kultur.</p> <p>Sposób oceny rezultatów: Analiza dokumentacji zdjęciowej, list obecności uczestników oraz ankiet ewaluacyjnych.</p>
Wskaźnik	<p>Liczba uczestników - 50 os. Liczba zorganizowanych wydarzeń - 5 szt.</p>
Szacowana wartość	350 000,00 zł

Okres realizacji	2027 - 2032
Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	Gmina Czarnia, NGO, Szkoły, LGD, Biblioteka
Zakres terytorialny /lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Bandysie, Czarnia, Surowe, Cyk
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	P1, P3, P4, P5, P6, P7, P8, P9, P10, P11, P12, P13, PU1, PU2, PU3
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Wszystkie działania projektowe będą prowadzone w obiektach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Materiały edukacyjne zostaną przygotowane w wersjach cyfrowych. Podczas wydarzeń możliwe będzie zapewnienie asysty. Działania projektowe będą projektowane zgodnie z zasadą powszechnej dostępności i równego uczestnictwa wszystkich mieszkańców.

P3. Gmina w ruchu – sport, zdrowie, rekreacja	
Cele projektu	<p>Celem projektu jest promowanie aktywnego i zdrowego stylu życia wśród mieszkańców gminy Czarnia poprzez rozwój oferty sportowo-rekreacyjnej, integrację międzypokoleniową oraz popularyzację aktywności fizycznej w przestrzeniach publicznych powstałych w ramach rewitalizacji.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa kondycji i zdrowia mieszkańców, - integracja społeczności poprzez wspólną aktywność, - wykorzystanie nowo utworzonych terenów rekreacyjnych i sportowych, - rozwój oferty prozdrowotnej i sportowej w gminie, - promocja wartości zdrowego stylu życia i aktywności na świeżym powietrzu.
Uzasadnienie projektu	<p>Na terenie gminy Czarnia w wyniku realizacji projektów rewitalizacyjnych powstaną nowe tereny rekreacyjne. Aby w pełni wykorzystać ich potencjał, konieczne jest zorganizowanie działań aktywizujących mieszkańców i zachęcających do regularnego korzystania z infrastruktury.</p> <p>Projekt „Gmina w ruchu – sport, zdrowie, rekreacja” ma na celu pobudzenie aktywności fizycznej, społecznej i kulturalnej wśród mieszkańców wszystkich grup wiekowych.</p> <p>Ze względu na podobne potrzeby w poszczególnych obszarach – Bandysiach, Cyk, Czarni i Surowem – działania będą realizowane na wyznaczonych obszarach rewitalizacji, przy wykorzystaniu lokalnych obiektów i terenów rekreacyjnych.</p> <p>Projekt przyczyni się do poprawy jakości życia, wzmocnienia więzi społecznych i budowania pozytywnego wizerunku gminy jako miejsca aktywnego, zdrowego i przyjaznego mieszkańcom.</p>
Zakres projektu	<p>W ramach projektu planuje się realizację działań sportowo-rekreacyjnych i prozdrowotnych, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizację cyklicznych zawodów i imprez sportowych (biegi, turnieje, rajdy rowerowe, nordic walking, zawody rodzinne), - rodzinne pikniki sportowe z animacjami, pokazami i zajęciami dla dzieci, młodzieży i seniorów, - plenerowe zajęcia fitness, jogi i gimnastyki dla seniorów, - warsztaty prozdrowotne – zdrowe odżywianie, profilaktyka, pierwsza pomoc, - promocję aktywności wśród mieszkańców – konkursy, kampanie społeczne, działania online, - szkolenia i kursy dla animatorów sportu z lokalnych środowisk.
Odbiorcy /beneficjenci projektu	<p>Odbiorcy projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mieszkańcy gminy Czarnia w każdym wieku, - dzieci i młodzież szkolna, - seniorzy i osoby z ograniczoną aktywnością fizyczną, - lokalne stowarzyszenia sportowe, OSP i KGW, - rodziny, grupy sąsiedzkie i nieformalne.

<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty: Wzrost aktywności fizycznej i społecznej mieszkańców, większe wykorzystanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, poprawa kondycji i zdrowia, integracja międzypokoleniowa oraz promocja zdrowego stylu życia i wizerunku gminy jako miejsca aktywnego i przyjaznego mieszkańcom.</p> <p>Sposób oceny rezultatów: Analiza liczby uczestników wydarzeń, dokumentacja fotograficzna i sprawozdania z realizacji działań, listy obecności, ankiety ewaluacyjne oraz obserwacja wykorzystania obiektów sportowo-rekreacyjnych.</p>
<p>Wskaźnik</p>	<p>Liczba uczestników - 50 os. Liczba zorganizowanych wydarzeń - 5 szt.</p>
<p>Szacowana wartość</p>	<p>250 000,00 zł</p>
<p>Okres realizacji</p>	<p>2026 - 2032</p>
<p>Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące</p>	<p>Gmina Czarnia, NGO, Szkoły, LGD, Biblioteka</p>
<p>Zakres terytorialny /lokalizacja</p>	<p>Obszar rewitalizacji: Bandysie, Czarnia, Surowe, Cyk</p>
<p>Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami</p>	<p>P1, P2, P4, P5, P6, P7, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14, PU1, PU2, PU3</p>
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</p>	<p>Działania sportowo-rekreacyjne będą organizowane w terenach i obiektach dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. Projekt będzie realizowany zgodnie z zasadą równego dostępu do udziału w życiu społecznym i kulturalnym.</p>

P4. Czarnia – gmina kreatywna i przedsiębiorcza	
Cele projektu	<p>Celem projektu jest rozwój aktywności społecznej, gospodarczej i kulturalnej mieszkańców gminy Czarnia poprzez wspieranie lokalnej przedsiębiorczości, twórczości, rzemiosła i promocję produktów regionalnych.</p> <p>Projekt ma inspirować mieszkańców do podejmowania inicjatyw gospodarczych i kulturalnych, wykorzystujących potencjał lokalnych zasobów, tradycji kurpiowskich oraz walorów przyrodniczych gminy.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój mikroprzedsiębiorczości i działalności pozarolniczej, - aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców, - promocja dziedzictwa kulturowego i produktów lokalnych, - wspieranie rozwoju turystyki wiejskiej i ekologicznej, - rozwój kompetencji w zakresie marketingu, e-commerce i innowacyjnych form sprzedaży.
Uzasadnienie projektu	<p>Na terenie gminy Czarnia istnieje potencjał w zakresie twórczości ludowej, rzemiosła, produkcji żywności tradycyjnej oraz usług turystycznych. Wiele osób posiada umiejętności i zasoby, które mogą stanowić podstawę lokalnej przedsiębiorczości, jednak brakuje im wsparcia w zakresie promocji, współpracy, cyfryzacji i dostępu do rynku.</p> <p>Projekt „Czarnia – gmina kreatywna i przedsiębiorcza” ma na celu aktywizację mieszkańców i rozwój lokalnej gospodarki opartej na kulturze i tradycji, przy jednoczesnym wspieraniu nowoczesnych form działalności, takich jak e-handel czy turystyka doświadczeń.</p> <p>Ze względu na podobne potrzeby społeczne i gospodarcze, działania będą realizowane we wszystkich podobszarach rewitalizacji: Bandysie, Czarnia, Surowe i Cyk.</p>
Zakres projektu	<p>W ramach projektu planuje się realizację działań edukacyjnych, promocyjnych i aktywizujących, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - warsztaty z przedsiębiorczości, marketingu i e-commerce (tworzenie ofert, sprzedaż internetowa, promocja w mediach społecznościowych), - szkolenia i doradztwo dla osób planujących rozpoczęcie działalności gospodarczej, - warsztaty rzemiosła ludowego i rękodzieła (wyplatanie, haft kurpiowski, ceramika, przetwórstwo lokalne), - organizację jarmarków i wydarzeń promujących produkty lokalne, - stworzenie sieci współpracy lokalnych producentów i twórców, - kampanię promocyjną „Marka lokalna – Gmina Czarnia”, - działania wspierające rozwój turystyki wiejskiej i ekologicznej, w tym warsztaty tworzenia oferty pobytovej i promocyjnej.

Odbiorcy/beneficjenci projektu	<p>Odbiorcy projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mieszkańcy gminy Czarnia zainteresowani rozpoczęciem lub rozwinięciem działalności gospodarczej, - lokalni twórcy, rękodzielnicy, rolnicy i producenci żywności, - członkowie KGW, OSP, stowarzyszeń i grup nieformalnych, - młodzież wchodząca na rynek pracy, - turyści i odbiorcy produktów lokalnych.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty: Wzrost aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców obszarów rewitalizacji, rozwój lokalnej przedsiębiorczości opartej na tradycji i twórczości ludowej, zwiększenie liczby osób podejmujących działalność pozarolniczą, promocja produktów regionalnych i marki lokalnej, wzmocnienie współpracy między twórcami, producentami i organizacjami.</p> <p>Sposób oceny rezultatów: Analiza liczby uczestników warsztatów, szkoleń i wydarzeń promocyjnych, ankiety uczestników oraz monitoring działań promujących produkty lokalne i markę gminy.</p>
Wskaźnik	<p>Liczba uczestników - 60 os. Liczba zorganizowanych wydarzeń - 4 szt.</p>
Szacowana wartość	580 000,00 zł
Okres realizacji	2027 – 2032
Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	Gmina Czarnia, NGO, Szkoły, LGD, Biblioteka
Zakres terytorialny/lokalizacja	<p>Obszar rewitalizacji: Bandysie, Czarnia, Surowe, Cyk</p>
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	P1, P2, P3, P5, P6, P7, P8, P9, P10, P11, P12, P13, PU1, PU2, PU3
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	<p>W ramach realizacji projektu zapewniony zostanie równy dostęp do wszystkich działań edukacyjnych, promocyjnych i aktywizujących. Materiały szkoleniowe będą przygotowywane w formach dostosowanych (m.in. duża czcionka, wersje elektroniczne). Spotkania i warsztaty będą organizowane w miejscach dostępnych architektonicznie. Komunikacja i promocja projektu będą prowadzone z wykorzystaniem prostego języka i dostępnych kanałów informacyjnych, tak aby każdy mieszkaniec mógł w pełni uczestniczyć w zaplanowanych działaniach.</p>

P5. Młodzi dla gminy Czarnia – liderzy lokalnych zmian	
Cele projektu	<p>Celem projektu jest rozwój kluczowych kompetencji społecznych, obywatelskich i przywódczych młodzieży z gminy Czarnia, wspierający ich aktywność edukacyjną, społeczną i zawodową. Projekt ma na celu przygotowanie młodych mieszkańców do pełnienia roli liderów lokalnych zmian, zdolnych do inicjowania i realizacji działań na rzecz swojej społeczności.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój kompetencji kluczowych: komunikacyjnych, organizacyjnych, cyfrowych i projektowych, - kształtowanie postaw obywatelskich, współodpowiedzialności i zaangażowania społecznego, - wsparcie młodzieży w planowaniu ścieżki edukacyjnej i zawodowej, - wzmocnianie umiejętności pracy zespołowej, kreatywnego rozwiązywania problemów i podejmowania decyzji, - rozwój wolontariatu i inicjatyw młodzieżowych w sferze społecznej, ekologicznej i kulturalnej, - budowanie trwałej współpracy między szkołami, organizacjami społecznymi i samorządem lokalnym.
Uzasadnienie projektu	<p>Na terenie gminy Czarnia zauważa się niewystarczające możliwości rozwoju kompetencji edukacyjnych, społecznych i obywatelskich wśród młodzieży. Dostępne formy wsparcia nie w pełni odpowiadają na potrzeby młodych osób w zakresie rozwijania umiejętności komunikacji, współpracy, przywództwa, kreatywności czy planowania kariery zawodowej.</p> <p>Projekt „Młodzi dla gminy Czarnia – liderzy lokalnych zmian” ma charakter edukacyjny i rozwojowy. Oferuje praktyczne formy nauki przez działanie – warsztaty, szkolenia, projekty społeczne i wolontariat – które umożliwią młodzieży nabycie umiejętności przydatnych w dalszej nauce, pracy i aktywności społecznej. Działania będą realizowane w podobszarach rewitalizacji: Bandysie, Cyk, Czarnia i Surowe, gdzie potrzeby młodzieży są zbliżone.</p> <p>Projekt wpisuje się w cele rewitalizacji poprzez wzmocnianie kapitału społecznego, rozwój kompetencji i przeciwdziałanie wykluczeniu młodych mieszkańców, stając się inwestycją w przyszłych liderów lokalnych społeczności.</p>
Zakres projektu	<p>W ramach projektu zaplanowano działania edukacyjne, rozwojowe i integracyjne skierowane do młodzieży:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cykl warsztatów i szkoleń z zakresu kompetencji kluczowych (komunikacja, współpraca, rozwiązywanie problemów, przedsiębiorczość, zarządzanie projektem, kompetencje cyfrowe), - zajęcia z edukacji obywatelskiej i liderstwa – kształtowanie postaw prospołecznych i przywódczych, - spotkania z inspirującymi liderami lokalnymi oraz wizyty studyjne w instytucjach i organizacjach społecznych,

	- warsztaty projektowe – tworzenie i realizacja przez młodzież własnych inicjatyw społecznych, ekologicznych i kulturalnych.
Odbiorcy /beneficjenci projektu	Odbiorcy projektu: - młodzież z terenu gminy Czarnia, - uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych, - nauczyciele, opiekunowie, animatorzy i osoby pracujące z młodzieżą, - pośrednio – mieszkańcy gminy (poprzez inicjatywy społeczne młodych).
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty: Projekt przyczyni się do rozwoju kluczowych kompetencji społecznych, obywatelskich, cyfrowych i przywódczych młodzieży, zwiększenia jej aktywności w życiu społecznym i publicznym gminy oraz realizacji inicjatyw oddolnych sprzyjających dialogowi międzypokoleniowemu i współodpowiedzialności za rozwój gminy. Sposób oceny rezultatów: Efekty projektu będą oceniane na podstawie liczby uczestników działań edukacyjnych i wolontariackich, dokumentacji zdjęciowej i sprawozdań, ankiet ewaluacyjnych..
Wskaźnik	Liczba uczestników – 80 os. Liczba zorganizowanych wydarzeń – 8 szt.
Szacowana wartość	380 000,00 zł
Okres realizacji	2027 - 2032
Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	Gmina Czarnia, NGO, Szkoły, LGD, Biblioteka
Zakres terytorialny /lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Bandysie, Czarnia, Surowe, Cyk
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	P1, P2, P3, P4, P6, P7, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14, PU1, PU2, PU3
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt zostanie zrealizowany z poszanowaniem zasad dostępności i równego dostępu dla wszystkich uczestników. Wszystkie działania edukacyjne będą prowadzone w miejscach dostępnych architektonicznie. Materiały szkoleniowe zostaną przygotowane w wersji elektronicznej, z możliwością powiększenia czcionki. Komunikacja i promocja projektu będą prowadzone z użyciem prostego języka i czytelnych materiałów graficznych, aby umożliwić pełne uczestnictwo wszystkim zainteresowanym młodym mieszkańcom.

P6. EkoLeśniczówka – nauka i przyroda bez granic	
Cele projektu	<p>Celem projektu jest rozwój edukacji ekologicznej w gminie Czarnia poprzez organizację zajęć, warsztatów i wydarzeń promujących ochronę środowiska, odnawialne źródła energii i zrównoważony rozwój.</p> <p>Projekt ma inspirować mieszkańców – szczególnie dzieci i młodzież – do troski o przyrodę oraz świadomego korzystania z zasobów naturalnych.</p> <p>Cele szczegółowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców, - rozwój edukacji przyrodniczej i klimatycznej, - promocja odnawialnych źródeł energii i postaw proekologicznych, - integracja społeczności wokół działań na rzecz ochrony środowiska, - wykorzystanie potencjału przyrodniczego gminy.
Uzasadnienie projektu	<p>Gmina Czarnia, położona wśród lasów Puszczy Kurpiowskiej, posiada wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe, które mogą stać się naturalnym zapleczem dla edukacji ekologicznej. Jednocześnie obserwuje się potrzebę zwiększenia świadomości ekologicznej mieszkańców oraz lepszego wykorzystania lokalnych zasobów przyrodniczych w procesach edukacyjnych i kulturalnych.</p> <p>Projekt „EkoLeśniczówka – nauka i przyroda bez granic” stanowi rozwinięcie i społeczne uzupełnienie projektów inwestycyjnych, tworząc program działań edukacyjnych i integracyjnych.</p> <p>Ze względu na charakter edukacyjny i ekologiczny, projekt będzie realizowany w całej gminie, z wykorzystaniem terenów zielonych, szkół i nowo powstałych przestrzeni rekreacyjnych w Bandysiach, Czarni, Surowem i Cyku.</p>
Zakres projektu	<p>W ramach projektu planuje się realizację cyklu działań edukacyjno-przyrodniczych i integracyjnych, m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - warsztaty ekologiczne i przyrodnicze dla dzieci, młodzieży i dorosłych, - spotkania i prelekcje tematyczne z leśnikami, ekologami i przedstawicielami parków narodowych, - plenerowe wydarzenia edukacyjne – „Dni Ziemi”, akcje sadzenia drzew, rajdy przyrodnicze, spacer edukacyjne, - warsztaty praktyczne – tworzenie karmników, hotelików dla owadów, ogrodów deszczowych, - działania informacyjne i promocyjne – kampanie edukacyjne, publikacje, konkursy ekologiczne, - współpracę z organizacjami i LGD „Kurpsie Razem”.
Odbiorcy/beneficjenci projektu	<p>Odbiorcy projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dzieci i młodzież szkolna, - nauczyciele i wychowawcy, - rodziny i mieszkańcy gminy, - lokalne organizacje, OSP, KGW, stowarzyszenia i grupy nieformalne, - osoby odwiedzające gminę – turyści, uczniowie z innych miejscowości, uczestnicy wydarzeń przyrodniczych.

<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty: Realizacja projektu przyczyni się do wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców gminy Czarnia oraz upowszechnienia wiedzy na temat ochrony środowiska, odnawialnych źródeł energii i zrównoważonego rozwoju. Projekt wpłynie również na rozwój postaw prośrodowiskowych wśród dzieci, młodzieży i dorosłych oraz wzmocni zaangażowanie mieszkańców w działania na rzecz ochrony przyrody i klimatu.</p> <p>Sposób oceny rezultatów: Efekty projektu będą oceniane poprzez analizę liczby uczestników warsztatów, prelekcji i wydarzeń ekologicznych, liczbę zorganizowanych inicjatyw i kampanii edukacyjnych, dokumentację fotograficzną, ankiety ewaluacyjne.</p>
<p>Wskaźnik</p>	<p>Liczba uczestników - 80 os. Liczba zorganizowanych wydarzeń - 8 szt.</p>
<p>Szacowana wartość</p>	<p>520 000,00 zł</p>
<p>Okres realizacji</p>	<p>2027 - 2032</p>
<p>Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące</p>	<p>Gmina Czarnia, NGO, Szkoły, LGD, Biblioteka</p>
<p>Zakres terytorialny/lokalizacja</p>	<p>Obszar rewitalizacji: Bandysie, Czarnia, Surowe, Cyk</p>
<p>Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami</p>	<p>P1, P2, P3, P4, P5, P7, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14, PU1, PU2, PU3</p>
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</p>	<p>Projekt zostanie zrealizowany z zapewnieniem pełnej dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami. Wszystkie warsztaty, spotkania i wydarzenia będą organizowane w miejscach dostępnych architektonicznie. Materiały edukacyjne zostaną przygotowane w wersjach dostosowanych – elektronicznej, z powiększoną czcionką i prostym językiem. W działaniach promocyjnych zostaną wykorzystane czytelne grafiki i kontrastowe oznaczenia, ułatwiające odbiór treści osobom z ograniczeniami wzroku lub poznawczymi.</p>

P7. Nowe życie dawnej szkoły – utworzenie przestrzeni społeczno-edukacyjnej w Bandysiach	
Cele projektu	<p>Celem projektu jest przywrócenie funkcji społecznych, edukacyjnych i kulturowych zdegradowanemu obiektowi byłej szkoły podstawowej w miejscowości Bandysie poprzez jego kompleksową modernizację oraz przystosowanie do pełnienia roli wielofunkcyjnego centrum społeczno-edukacyjnego.</p> <p>Realizacja inwestycji ma na celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - integrację społeczności lokalnej i przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, - zwiększenie dostępu do oferty edukacyjnej, kulturalnej i obywatelskiej, - pielęgnowanie pamięci historycznej i tożsamości lokalnej, - aktywizację społeczno-gospodarczą mieszkańców Bandysia i okolic.
Uzasadnienie projektu	<p>Budynek dawnej szkoły podstawowej w Bandysiach, niegdyś istotny ośrodek życia edukacyjnego i społecznego, obecnie wymaga odnowienia oraz nadania mu nowych funkcji odpowiadających współczesnym potrzebom mieszkańców. Planowana rewitalizacja pozwoli przywrócić obiektowi znaczącą rolę w życiu lokalnej wspólnoty, tworząc nowoczesną przestrzeń sprzyjającą spotkaniom, integracji i aktywizacji społecznej.</p> <p>Bandysie to miejscowość o wysokim potencjale społecznym, ale ograniczonym dostępie do infrastruktury edukacyjno-kulturalnej. Brak przestrzeni publicznej, w której mieszkańcy mogliby się spotykać, rozwijać umiejętności, pielęgnować tradycję i wspólnie działać na rzecz dobra wspólnego, stanowi czynnik pogłębiający zjawiska społeczne typowe dla obszarów rewitalizacji – m.in. spadek aktywności społecznej, migrację młodych mieszkańców oraz marginalizację kulturową.</p> <p>Projekt zakłada przekształcenie zdegradowanego, które pełnić będzie funkcje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - społeczne – miejsce spotkań, warsztatów, zajęć międzypokoleniowych, inicjatyw obywatelskich; - edukacyjne – pracownie tematyczne, szkolenia, zajęcia rozwijające kompetencje cyfrowe, ekologiczne i obywatelskie; - patriotyczne i historyczne – przestrzeń pamięci o pomordowanych mieszkańcach wsi podczas II wojny światowej, wystawy i wydarzenia rocznicowe; - gospodarcze – aktywizacja mieszkańców poprzez warsztaty rękodzielnicze, lokalne inicjatywy społeczne, wydarzenia promujące produkty lokalne. <p>Istotnym elementem przedsięwzięcia będzie także kompleksowe zagospodarowanie terenu wokół budynku. Przestrzeń ta zostanie przekształcona w atrakcyjny i funkcjonalny teren publiczny, obejmujący m.in. zielen rekreacyjną, ścieżki piesze, miejsca wypoczynku, strefę pamięci</p>

	<p>historycznej oraz infrastrukturę sprzyjającą integracji mieszkańców i organizacji wydarzeń plenerowych. Dzięki temu powstanie spójna, estetyczna i dostępna przestrzeń, która stanie się wizytówką miejscowości oraz ważnym elementem tożsamości lokalnej.</p>
<p>Zakres projektu</p>	<p>Projekt obejmuje kompleksową rewitalizację budynku dawnej szkoły podstawowej w Bandysiach oraz zagospodarowanie jego otoczenia.</p> <p>Zakres rzeczowy inwestycji obejmuje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prace remontowo-modernizacyjne budynku (m.in. termomodernizacja, wymiana instalacji, dostosowanie do potrzeb osób z niepełnosprawnościami), - adaptację pomieszczeń na cele społeczne, edukacyjne i kulturalne (sale warsztatowe, sala spotkań, izba pamięci), - wyposażenie obiektu w niezbędny sprzęt i meble, - zagospodarowanie terenu wokół budynku – wykonanie dojazdów i oświetlenia, nasadzenia zieleni, montaż elementów małej architektury oraz urządzenie strefy pamięci i rekreacji, - realizację działań społecznych towarzyszących inwestycji (warsztaty, spotkania integracyjne, wydarzenia lokalne). <p>Efektem projektu będzie odnowiony, funkcjonalny i ogólnodostępny obiekt pełniący funkcję centrum życia społecznego, edukacyjnego i patriotycznego mieszkańców Bandysi.</p>
<p>Odbiorcy/beneficjenci projektu</p>	<p>Bezpośrednimi odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Bandysie oraz gminy Czarnia, w szczególności:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dzieci i młodzież, korzystający z oferty edukacyjnej, warsztatowej i kulturalnej, - seniorzy, dla których obiekt stanie się miejscem spotkań, aktywizacji i integracji międzypokoleniowej, - organizacje społeczne, koła gospodyń wiejskich, OSP, grupy nieformalne, które zyskają przestrzeń do realizacji inicjatyw lokalnych, - osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, które dzięki udziałowi w działaniach centrum będą mogły rozwijać kompetencje i uczestniczyć w życiu społecznym, - lokalni twórcy, rękodzielnicy i przedsiębiorcy, którzy zyskają możliwość promocji swoich wyrobów i organizacji wydarzeń gospodarczo-kulturalnych. <p>Pośrednimi beneficjentami projektu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - cała społeczność gminy Czarnia, poprzez poprawę jakości życia, rozwój oferty kulturalnej i edukacyjnej oraz wzmocnienie tożsamości lokalnej, - turyści i odwiedzający region, którzy będą mogli korzystać z nowej oferty edukacyjno-patriotycznej i rekreacyjnej, - samorząd gminny, poprzez zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej i społecznej obszaru oraz aktywizację zasobów lokalnych.

<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty: Realizacja projektu przyczyni się do odnowienia zdegradowanego obiektu i nadania mu nowych funkcji społecznych, edukacyjnych i kulturowych, co bezpośrednio wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców miejscowości Bandysie. Realizacja projektu umożliwi integrację społeczności, rozwój kompetencji mieszkańców oraz aktywizację lokalnych środowisk. Zwiększy się liczba wydarzeń społecznych, edukacyjnych i patriotycznych organizowanych w gminie, a obiekt stanie się ważnym punktem spotkań i centrum życia lokalnego.</p> <p>Sposób oceny rezultatów: Ocena rezultatów projektu będzie prowadzona na podstawie protokołów odbiorów robót budowlanych, dokumentacji technicznej potwierdzającej zakres wykonanych prac oraz badań weryfikujących faktyczne wykorzystanie i funkcjonalność odnowionego obiektu oraz jego otoczenia.</p>
<p>Wskaźnik</p>	<p>Liczba rewitalizowanych przestrzeni publicznych - 1 szt.</p>
<p>Szacowana wartość</p>	<p>5 500 000,00 zł</p>
<p>Okres realizacji</p>	<p>2028 - 2030</p>
<p>Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące</p>	<p>Gmina Czarnia, NGO, Szkoły, LGD</p>
<p>Zakres terytorialny/lokalizacja</p>	<p>Obszar rewitalizacji: Bandysie</p>
<p>Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami</p>	<p>P1, P2, P3, P4, P5, P6, P8, P9, P10, P11, P12, P13, P14, PU1, PU2, PU3</p>
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</p>	<p>Projekt zakłada kompleksowe dostosowanie budynku oraz jego otoczenia do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. W ramach inwestycji przewiduje się zapewnienie bezpiecznego i wygodnego dostępu do obiektu poprzez dostosowanie wejść i korytarzy, budowę toalety przystosowanej dla osób z niepełnosprawnościami oraz zastosowanie antypoślizgowych nawierzchni i odpowiedniego oświetlenia poprawiającego komfort i bezpieczeństwo użytkowników.</p>

P8. Modernizacja remizo-świetlicy w Bandysiach oraz zagospodarowanie jej otoczenia na potrzeby lokalnej integracji i aktywności mieszkańców

Cele projektu	<p>Celem projektu jest:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie funkcjonalnej, estetycznej i dostępnej przestrzeni publicznej wokół remizo-świetlicy w miejscowości Bandysie, sprzyjającej integracji mieszkańców, organizacji wydarzeń lokalnych oraz rozwojowi aktywności społecznej i rekreacyjnej, - modernizacja i doposażenie budynku remizo-świetlicy, umożliwiające pełne wykorzystanie jego potencjału jako lokalnego centrum życia społecznego. <p>Projekt zakłada:</p> <ul style="list-style-type: none"> - pełne wykorzystanie potencjału remizo-świetlicy po przeprowadzeniu niezbędnych remontów i doposażeniu obiektu, - stworzenie nowoczesnej, przyjaznej przestrzeni zewnętrznej sprzyjającej spotkaniom, wypoczynkowi oraz inicjatywom kulturalno-społecznym, - wzmocnienie więzi społecznych i podniesienie poziomu aktywności mieszkańców miejscowości Bandysie.
Uzasadnienie projektu	<p>Remizo-świetlica w Bandysiach pełni ważną rolę w życiu społecznym miejscowości. Jest to przestrzeń spotkań, integracji międzypokoleniowej oraz organizacji wydarzeń lokalnych. W ostatnich latach przeprowadzono przede wszystkim termomodernizację obiektu, co poprawiło jego efektywność energetyczną i ogólny stan techniczny zewnętrzny. Jednak mimo tych działań budynek nadal wymaga prac remontowych wewnątrz oraz doposażenia, aby mógł w pełni spełniać swoje funkcje jako nowoczesna, komfortowa i wielofunkcyjna przestrzeń społeczna.</p> <p>Obecny stan wnętrza i ograniczone wyposażenie utrudniają prowadzenie zajęć kulturalnych, edukacyjnych i integracyjnych, a także ograniczają możliwości wykorzystania obiektu przez lokalne organizacje oraz mieszkańców. Jednocześnie otoczenie remizo-świetlicy pozostaje niezagospodarowane, co nie sprzyja organizacji wydarzeń plenerowych, rekreacji ani budowaniu atrakcyjnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej.</p> <p>Projekt odpowiada na realne i zgłaszane przez mieszkańców potrzeby stworzenia uporządkowanej, estetycznej i dostępnej strefy wspólnej, w której możliwe będzie rozwijanie aktywności lokalnych, organizacja spotkań oraz integracja społeczna. Modernizacja budynku, obejmująca remont wnętrza i zakup niezbędnego wyposażenia, wraz z zagospodarowaniem terenu wokół obiektu, pozwoli wykorzystać potencjał remizo-świetlicy jako lokalnego centrum życia społecznego.</p>

Zakres projektu	<p>W ramach przedsięwzięcia planuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie terenu wokół remizo-świetlicy, - modernizację remizo-świetlicy wraz z doposażeniem wewnątrz, - utwardzonych dojeżdż i placu centralnego, - urządzenie strefy rekreacyjno-integracyjnej , - budowę niewielkiego placu zabaw lub strefy aktywności rodzinnej, - nasadzenia drzew i krzewów ozdobnych, - instalację energooszczędnego oświetlenia, - montaż elementów małej architektury, - zastosowanie rozwiązań ekologicznych.
Odbiorcy/beneficjenci projektu	<p>Bezpośrednimi odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Bandysie oraz okolicznych wsi gminy Czarnia – dzieci, młodzież, seniorzy, członkowie lokalnych organizacji (m.in. OSP i Koła Gospodyń Wiejskich) oraz osoby zagrożone wykluczeniem społecznym.</p> <p>Pośrednimi beneficjentami projektu będą wszyscy mieszkańcy gminy Czarnia, którzy zyskają nową przestrzeń do integracji, rozwoju społecznego i kulturalnego, a także samorząd gminy, poprzez zwiększenie atrakcyjności i spójności społecznej obszaru.</p>
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <p>Modernizacja budynku, obejmująca remont wewnątrz i zakup niezbędnego wyposażenia, wraz z zagospodarowaniem terenu wokół obiektu, pozwoli wykorzystać potencjał remizo-świetlicy jako lokalnego centrum życia społecznego.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do poprawy jakości przestrzeni publicznej, wzmocnienia kapitału społecznego oraz zwiększenia atrakcyjności Bandysia jako miejsca do życia. Stworzenie funkcjonalnego i przyjaznego otoczenia remizo-świetlicy będzie sprzyjało aktywizacji mieszkańców i budowaniu trwałych więzi społecznych, zgodnie z założeniami działań rewitalizacyjnych.</p> <p>Sposób oceny rezultatów:</p> <p>Ocena efektów realizacji projektu zostanie przeprowadzona na podstawie protokołów odbiorów robót budowlanych oraz dokumentacji technicznej potwierdzającej wykonanie założeń inwestycyjnych oraz badań terenowych w zakresie jakości i funkcjonalności zagospodarowanej przestrzeni.</p>
Wskaźnik	<p>Liczba zmodernizowanych /przebudowanych obiektów - 1 szt. Liczba rewitalizowanych przestrzeni publicznych - 1 szt.</p>
Szacowana wartość	<p>2 800 000,00 zł</p>
Okres realizacji	<p>2029 - 2031</p>
Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	<p>Gmina Czarnia, NGO, Szkoły, OSP</p>

Zakres terytorialny/lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Bandysie
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	P1, P2, P3, P4, P5, P6, P7, P9, P10, P11, P12, P13, PU1, PU2, PU3
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt przewiduje dostosowanie modernizowanej remizo-świetlicy oraz nowo zagospodarowanej przestrzeni wokół obiektu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami. W ramach działań zaplanowano wykonanie utwardzonych i bezprogowych dojazdów, budowę pochylni zapewniającej dostępność do budynku, zastosowanie antypoślizgowych nawierzchni oraz instalację energooszczędnego oświetlenia poprawiającego bezpieczeństwo użytkowników. Zastosowane rozwiązania mają na celu zapewnienie pełnej dostępności i komfortu korzystania z przestrzeni wszystkim mieszkańcom.

P9. Czarnia – miejsce pamięci i dialogu kultur. Ochrona zabytku i dziedzictwa Zenona Żebrowskiego oraz Jana Krajza	
Cele projektu	<p>Celem projektu jest ochrona, rozwój i promocja dziedzictwa kulturowego poprzez odnowienie zabytkowego kościoła oraz zagospodarowanie jego otoczenia z utworzeniem nowoczesnej przestrzeni muzealno-edukacyjnej, poświęconej dwóm wybitnym postaciom z Czarni: Bratu Zenonowi Żebrowskiemu – misjonarzowi, który prowadził działalność humanitarną i edukacyjną w Japonii – oraz Janowi Krajzie, misjonarzowi działającemu w Paragwaju. Obie postacie, mimo że działały w różnych częściach świata, łączy idea dialogu kultur, służby drugiemu człowiekowi i współpracy między narodami.</p> <p>Projekt ma na celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zachowanie i odnowienie obiektu o znaczeniu historycznym, religijnym i kulturowym, - rozwój oferty kulturalno-edukacyjnej opartej na lokalnym dziedzictwie oraz działalności dwóch wybitnych Kurpiów-misjonarzy, - promowanie wartości dialogu międzykulturowego, solidarności i tolerancji, - wzmocnienie tożsamości lokalnej i poczucia dumy mieszkańców, - rozwój turystyki kulturowej oraz społeczno-gospodarczy obszaru gminy Czarnia.
Uzasadnienie projektu	<p>Zabytkowy kościół w Czarni stanowi ważny element dziedzictwa kulturowego i duchowego Kurpiowszczyzny. Jest to miejsce silnie związane z lokalną historią i tożsamością mieszkańców. Jednocześnie posiada wyjątkowy wymiar symboliczny dzięki dwóm wybitnym postaciom pochodzącym z terenu gminy Czarnia, które stały się ambasadorami dialogu kultur w skali międzynarodowej.</p> <p>Pierwszą z nich jest Brat Zenon Żebrowski, misjonarz, który zasłynął w Japonii z działalności humanitarnej, edukacyjnej i charytatywnej, budując mosty porozumienia między narodami. Drugą – Jan Krajza, misjonarz werbista, który przez wiele lat służył w Paragwaju wśród społeczności Indian. Jego działalność – obejmująca edukację, wsparcie rozwoju rolniczego, budowanie wspólnoty i poprawę warunków życia – uczyniła go symbolem współpracy między kulturami i budowania trwałych relacji opartych na szacunku.</p> <p>Mimo wysokiej wartości historycznej i symbolicznej, kościół oraz jego otoczenie wymagają interwencji. Stan infrastruktury ogranicza możliwość prowadzenia działań edukacyjnych, kulturalnych i turystycznych. Brakuje miejsca, które w sposób profesjonalny i atrakcyjny prezentowałoby dziedzictwo Brata Zenona Żebrowskiego i Jana Krajzy, a jednocześnie służyło mieszkańcom i odwiedzającym.</p>

	<p>Projekt zakłada odnowienie zabytkowego kościoła oraz utworzenie Centrum Kultury Dialogu Kultur, obejmującego muzeum, izbę pamięci, ogród inspirowany kulturą japońską oraz elementy nawiązujące do tradycji Indian Guarani, a także przestrzeń plenerową do działań artystycznych, warsztatowych i edukacyjnych. Zastosowanie ekologicznych rozwiązań oraz naturalnych materiałów pozwoli stworzyć harmonijną, nowoczesną i otwartą przestrzeń o unikalnym charakterze.</p> <p>Inwestycja przyczyni się do:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zachowania i promocji lokalnego dziedzictwa kulturowego, historycznego i religijnego, - budowania atrakcyjnej oferty turystyki kulturowej i edukacyjnej, - wzrostu aktywności społecznej i integracji mieszkańców, - promocji wartości dialogu, współpracy i wzajemnego szacunku między kulturami, - wzmocnienia pozycji gminy Czarnia jako miejsca o wyjątkowym znaczeniu kulturowym. <p>Projekt ma charakter ponadlokalny – dzięki unikatowemu połączeniu dziedzictwa Kurpiowszczyzny, Japonii oraz Paragwaju stanie się wyjątkową przestrzenią spotkania kultur, przyciągającą zarówno mieszkańców regionu, jak i turystów z Polski i zagranicy.</p>
<p>Zakres projektu</p>	<p>Projekt obejmuje odnowienie zabytkowego kościoła w Czarni oraz zagospodarowanie jego otoczenia poprzez stworzenie nowoczesnej przestrzeni kulturowo-edukacyjnej, poświęconej Bratu Zenonowi Żebrowskiemu i Janowi Krajzie.</p> <p>W ramach projektu planuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prace konserwatorskie i remontowe przy zabytkowym kościele (m.in. naprawa elewacji, dachu, stolarki, instalacji, zabezpieczenia konstrukcji), - utworzenie muzeum i izby pamięci Brata Zenona Żebrowskiego oraz Jana Krajzy, prezentującej ich działalność, dziedzictwo i wpływ na społeczności zagraniczne, - adaptację wybranych pomieszczeń na cele ekspozycyjne, edukacyjne i muzealne, - zagospodarowanie terenu wokół kościoła, w tym: <ul style="list-style-type: none"> o budowę ogrodu japońskiego nawiązującego do działalności Brata Zenona, o wprowadzenie elementów inspirowanych kulturą Indian Guarani, upamiętniających misję Jana Krajzy, o wykonanie ścieżek pieszych, nasadzeń, oraz małej architektury, o zwiększenie bezpieczeństwa poprzez modernizację i uzupełnienie oświetlenia, o poprawę jakości nawierzchni dojazdów, placów i ciągów pieszych, - stworzenie przestrzeni plenerowej do wydarzeń artystycznych, warsztatowych i edukacyjnych,

	<p>- zastosowanie ekologicznych i energooszczędnych rozwiązań (np. naturalne materiały, oświetlenie LED, retencja wody, zielona infrastruktura).</p> <p>Działanie obejmuje również porządkowanie i odnawianie terenu cmentarza, przy jednoczesnym zachowaniu jego podstawowej funkcji użytkowej i sakralnej. W szczególności przewiduje się możliwość:</p> <ul style="list-style-type: none"> - renowacji lub odtworzenia ogrodzenia cmentarza, - konserwacji zabytkowych nagrobków, krzyży oraz innych historycznych elementów, - przebudowy lub rozbudowy kaplic cmentarnych, - poprawy stanu alejek i ciągów pieszych, - uporządkowania i uczytelnienia zieleni, - poprawy bezpieczeństwa użytkowników poprzez modernizację oświetlenia. <p>Działania te będą realizowane z poszanowaniem charakteru miejsca, wartości historycznych i kulturowych oraz obowiązujących zasad ochrony zabytków.</p>
<p>Odbiorcy/beneficjenci projektu</p>	<p>Bezpośrednimi odbiorcami projektu będą mieszkańcy gminy Czarnia, w szczególności społeczność miejscowości Czarnia, osoby zaangażowane w działalność kulturalną, edukacyjną i społeczną, a także młodzież szkolna oraz seniorzy. Z nowej przestrzeni będą korzystać również turyści i odwiedzający region, zainteresowani dziedzictwem Brata Zenona Żebrowskiego oraz Jana Krajzy.</p> <p>Pośrednimi beneficjentami projektu będą:</p> <ul style="list-style-type: none"> - lokalne organizacje społeczne, parafia oraz szkoły, które zyskają miejsce do realizacji działań edukacyjnych i kulturalnych, - przedsiębiorcy i lokalni wytwórcy, dzięki rozwojowi ruchu turystycznego i promocji regionu, - samorząd gminy, poprzez zwiększenie atrakcyjności kulturowej, społecznej i gospodarczej obszaru. <p>Projekt przyczyni się do integracji mieszkańców, rozwoju tożsamości lokalnej, a także promocji gminy Czarnia jako miejsca otwartego na dialog kultur i współpracę międzynarodową.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do zachowania i odnowienia cennego zabytku oraz nadania mu nowych funkcji kulturalnych, edukacyjnych i turystycznych. Powstanie Centrum Kultury Brata Zenona Żebrowskiego oraz Jana Krajzy stanie się impulsem do ożywienia społecznego i gospodarczego miejscowości Czarnia, wzmacniając tożsamość lokalną, dumę mieszkańców oraz promocję idei dialogu międzykulturowego. Projekt umożliwi rozwój oferty kulturalno-edukacyjnej gminy, wzrost liczby wydarzeń i odwiedzających, a także podniesie atrakcyjność turystyczną i wizerunkową regionu. W efekcie obszar wokół zabytkowego kościoła stanie się miejscem spotkań, refleksji, nauki i współpracy międzykulturowej.</p>

	<p>Sposób oceny rezultatów: Efekty realizacji projektu będą oceniane na podstawie protokołów odbiorów robót konserwatorskich i budowlanych, dokumentacji technicznej. Uzupełniająco przeprowadzona zostanie ewaluacja jakościowa – ankiety i obserwacje dotyczące poziomu satysfakcji mieszkańców i turystów oraz stopnia wykorzystania nowej przestrzeni kulturowo-edukacyjnej.</p>
Wskaźnik	<p>Liczba zmodernizowanych /przebudowanych obiektów - 1 szt. Utworzenie nowej przestrzeni muzealno-edukacyjnej i ogrodu – 1 szt. Liczba rewitalizowanych przestrzeni publicznych - 1 szt.</p>
Szacowana wartość	25 000 000,00 zł
Okres realizacji	2027 - 2032
Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	Gmina Czarnia, NGO, Szkoły, OSP
Zakres terytorialny/lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Czarnia
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	P1, P2, P3, P4, P5, P6, P7, P8, P10, P11, P12, P13, PU1, PU2, PU3
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt zakłada dostosowanie obiektu i jego otoczenia do potrzeb osób z niepełnosprawnościami oraz innych osób ze szczególnymi potrzebami. W ramach prac przewiduje się wykonanie pochylni i utwardzonych dojazdów, dostosowanie wejść i pomieszczeń, budowę toalety przystosowanej, zastosowanie bezpiecznych nawierzchni i odpowiedniego oświetlenia.

P10. Modernizacja budynku remizy i świetlicy w Czarni – stworzenie centrum kultury, edukacji i aktywności społecznej	
Cele projektu	<p>Celem projektu jest modernizacja, rozbudowa i unowocześnienie obiektu pełniącego funkcję remizy oraz świetlicy wiejskiej w miejscowości Czarnia, tak aby stworzyć wielofunkcyjną przestrzeń służącą integracji społecznej, rozwojowi kultury, edukacji oraz turystyki lokalnej.</p> <p>Projekt ma na celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dostosowanie budynku do współczesnych potrzeb społecznych i funkcjonalnych, - stworzenie warunków do rozwoju aktywności kulturalnej, edukacyjnej i obywatelskiej, - wzmocnienie więzi społecznych i integracji międzypokoleniowej, - zwiększenie atrakcyjności turystycznej i społecznej miejscowości Czarnia.
Uzasadnienie projektu	<p>Budynek remizy i świetlicy w Czarni od lat pełni ważną rolę w życiu społecznym i kulturalnym miejscowości, stanowiąc miejsce spotkań mieszkańców oraz organizacji lokalnych wydarzeń. Obiekt ten jednak wymaga modernizacji i rozbudowy technicznej i funkcjonalnej, aby sprostać współczesnym potrzebom użytkowników i umożliwić jego pełniejsze wykorzystanie.</p> <p>W Czarni obserwuje się duży potencjał społeczny i kulturowy. Brakuje jednak nowoczesnej, dostępnej i estetycznej przestrzeni, która mogłaby stać się miejscem aktywności kulturalnej, edukacyjnej i społecznej – miejscem organizacji warsztatów, wydarzeń artystycznych, szkoleń, zajęć dla dzieci, młodzieży i seniorów.</p> <p>Modernizacja i rozbudowa obiektu pozwoli na nadanie mu nowych funkcji społeczno-kulturalnych, w tym:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prowadzenie działań kulturalnych, edukacyjnych i promocyjnych, - organizację wydarzeń integracyjnych, festynów, wystaw i koncertów, - stworzenie warunków do rozwoju turystyki lokalnej, - udostępnienie przestrzeni organizacjom pozarządowym i grupom mieszkańców.

<p>Zakres projektu</p>	<p>Projekt obejmuje rozbudowę i modernizację istniejącego obiektu budynku remizy i świetlicy wiejskiej w miejscowości Czarnia oraz zagospodarowanie jego najbliższego otoczenia w sposób sprzyjający integracji społecznej i rozwojowi działalności kulturalnej, edukacyjnej i turystycznej i artystycznej.</p> <p>W ramach inwestycji planuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa i modernizacja budynku, - dostosowanie obiektu do potrzeb osób z niepełnosprawnościami, - aranżację i wyposażenie wewnątrz w sprzęt niezbędny do organizacji wydarzeń, warsztatów i spotkań, - zagospodarowanie terenu wokół obiektu – wykonanie dojazdów, oświetlenia, nasadzeń zieleni, elementów małej architektury i miejsc rekreacji, - stworzenie przestrzeni plenerowej do organizacji wydarzeń kulturalnych, edukacyjnych i turystycznych, - współpracę z lokalnymi fundacjami, stowarzyszeniami i innymi organizacjami społecznymi w zakresie przygotowania i prowadzenia oferty kulturalnej, edukacyjnej i społecznej, - realizację działań społecznych i kulturalnych, mających na celu integrację mieszkańców, promocję lokalnych tradycji i rozwój aktywności obywatelskiej.
<p>Odbiorcy/beneficjenci projektu</p>	<p>Bezpośrednimi odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Czarnia oraz całej gminy, w szczególności dzieci, młodzież, seniorzy, członkowie Ochotniczej Straży Pożarnej, Koła Gospodyń Wiejskich oraz lokalnych organizacji społecznych. Obiekt będzie służył także turystom i odwiedzającym region, jako miejsce wydarzeń kulturalnych i edukacyjnych.</p> <p>Pośrednimi beneficjentami projektu będą samorząd gminy Czarnia oraz lokalne podmioty gospodarcze i usługowe, które odniosą korzyści z ożywienia społecznego i turystycznego. Realizacja projektu przyczyni się do integracji społecznej, wzrostu aktywności obywatelskiej i rozwoju lokalnej oferty kulturalno-edukacyjnej, podnosząc jednocześnie atrakcyjność i wizerunek miejscowości Czarnia.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty:</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do stworzenia nowoczesnej, dostępnej i wielofunkcyjnej przestrzeni społecznej, kulturalnej i edukacyjnej w miejscowości Czarnia. Zmodernizowany budynek remizy i świetlicy stanie się miejscem integracji mieszkańców, rozwoju lokalnej aktywności, organizacji wydarzeń artystycznych i edukacyjnych oraz promocji tradycji i tożsamości lokalnej. Projekt wpłynie na wzrost uczestnictwa mieszkańców w życiu społecznym i kulturalnym, rozwój inicjatyw oddolnych i współpracy międzypokoleniowej, a także poprawę wizerunku przestrzeni publicznej jako atrakcyjnego miejsca spotkań i działań wspólnotowych.</p> <p>Sposób oceny rezultatów:</p>

	<p>Rezultaty projektu będą oceniane na podstawie protokołów odbiorów robót budowlanych oraz dokumentacji technicznej. Dodatkowo uwzględnione zostaną ankiety uczestników oraz badania terenowe oceniające stopień wykorzystania przestrzeni i poziom zadowolenia mieszkańców z efektów rewitalizacji.</p>
Wskaźnik	Liczba zmodernizowanych /przebudowanych obiektów - 1 szt.
Szacowana wartość	5 000 000,00 zł
Okres realizacji	2026 - 2032
Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	Gmina Czarnia, NGO, Szkoły, OSP
Zakres terytorialny/lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Czarnia
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	P1, P2, P3, P4, P5, P6, P7, P8, P9, P11, P12, P13, P14, PU1, PU2, PU3
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	<p>Projekt zakłada dostosowanie budynku i jego otoczenia do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami. W ramach inwestycji przewiduje się wykonanie pochylni i utwardzonych dojazdów, dostosowanie wejść i pomieszczeń, budowę toalety przystosowanej dla osób z niepełnosprawnościami oraz zastosowanie antypoślizgowych nawierzchni i właściwego oświetlenia.</p>

P11. Odnowa centrum wsi Surowe – przestrzeń integracji, kultury i aktywnej turystyki	
Cele projektu	<p>Celem projektu jest stworzenie funkcjonalnej, bezpiecznej i estetycznej przestrzeni publicznej w centrum wsi Surowe, sprzyjającej integracji społecznej, rozwojowi edukacji, kultury i turystyki lokalnej.</p> <p>Projekt ma na celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - uporządkowanie i zagospodarowanie przestrzeni wokół nowo powstającej filii biblioteki oraz szkoły podstawowej, - poprawę bezpieczeństwa i estetyki przestrzeni, - stworzenie warunków do prowadzenia działań kulturalnych, edukacyjnych i rekreacyjnych, - zwiększenie atrakcyjności miejscowości dla mieszkańców i odwiedzających, - rozwój aktywności społecznej i tożsamości lokalnej.
Uzasadnienie projektu	<p>Wieś Surowe stanowi jedno z ważniejszych lokalnych centrów aktywności społecznej w gminie Czarnia. Znajdują się tu kluczowe obiekty infrastruktury publicznej – filia Gminnej Biblioteki Publicznej (w trakcie budowy) oraz szkoła podstawowa po termomodernizacji. Oba obiekty tworzą potencjał dla rozwoju oferty edukacyjnej, kulturalnej i społecznej, jednak ich otoczenie wymaga spójnego i estetycznego zagospodarowania. Obecny stan przestrzeni publicznej w centrum wsi nie sprzyja aktywnemu spędzaniu czasu ani organizacji wydarzeń lokalnych. Brakuje infrastruktury małej architektury, odpowiednio urządzonej zieleni, bezpiecznych ciągów komunikacyjnych oraz przestrzeni integrującej mieszkańców.</p> <p>Projekt ma na celu przekształcenie tego obszaru w dostępne i przyjazne centrum społeczno-edukacyjne, które będzie łączyć funkcje rekreacyjne, edukacyjne, kulturalne i turystyczne.</p>
Zakres projektu	<p>Planowane działania obejmują:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przebudowę i zagospodarowanie terenu wokół szkoły i biblioteki, obejmującą modernizację infrastruktury szkolnej, w tym boiska, budowę stref aktywności fizycznej, terenów rekreacyjnych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży, a także stworzenie przestrzeni do organizacji zajęć, wydarzeń kulturalnych i plenerowych, - zagospodarowanie terenów zielonych poprzez nasadzenia drzew, krzewów, rabat kwiatowych oraz utworzenie ogrodów edukacyjno-rekreacyjnych i stref cienia, - montaż elementów małej architektury – ławek, koszy, stojaków rowerowych, tablic informacyjnych, altany plenerowej oraz infrastruktury sprzyjającej integracji i wypoczynkowi, - rozbudowę i modernizację oświetlenia zewnętrznego z zastosowaniem energooszczędnych źródeł światła LED, <p>Realizacja projektu pozwoli stworzyć bezpieczne i przyjazne centrum wsi, które połączy funkcje edukacyjne, rekreacyjne i kulturalne, wspierając jednocześnie ideę zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska.</p>

Odbiorcy/beneficjenci projektu	<p>Odbiorcy / Beneficjenci projektu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - mieszkańcy wsi Surowe i okolicznych miejscowości, - dzieci i młodzież uczęszczająca do szkoły, - użytkownicy biblioteki i uczestnicy działań kulturalnych, - seniorzy i rodziny korzystające z przestrzeni rekreacyjnej, - turyści i odwiedzający region.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty: Realizacja projektu przyczyni się do odnowy i ożywienia przestrzeni publicznej w centrum wsi Surowe poprzez stworzenie estetycznego, bezpiecznego i funkcjonalnego otoczenia sprzyjającego integracji, edukacji, kulturze i rekreacji. Nowo zagospodarowany teren wokół szkoły i biblioteki stanie się miejscem aktywności mieszkańców, poprawiając jakość życia, bezpieczeństwo oraz wizerunek miejscowości.</p> <p>Sposób oceny rezultatów: Efekty projektu zostaną ocenione na podstawie protokołów odbiorów, dokumentacji technicznej oraz analizy wykorzystania przestrzeni.</p>
Wskaźnik	Liczba rewitalizowanych przestrzeni publicznych - 2 szt.
Szacowana wartość	2 800 000,00 zł
Okres realizacji	2030 - 2032
Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	Gmina Czarnia, NGO, Szkoły, Biblioteka
Zakres terytorialny/lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Surowe
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	P1, P2, P3, P4, P5, P6, P7, P8, P9, P10, P12, P13, PU1, PU2, PU3
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt zakłada dostosowanie nowo zagospodarowanej przestrzeni publicznej do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. W ramach działań przewiduje się wykonanie bezprogowych dojazdów i pochylni, zastosowanie bezpiecznych, antypoślizgowych nawierzchni oraz odpowiedniego, czytelnego oświetlenia. Elementy małej architektury zostaną rozmieszczone z uwzględnieniem zasad dostępności, tak aby zapewnić komfort i bezpieczeństwo wszystkim użytkownikom przestrzeni.

P12. Nowe życie terenów gminnych – tworzenie przestrzeni rekreacyjnych i społecznych	
Cele projektu	<p>Celem projektu jest przekształcenie wybranych terenów należących do gminy Czarnia w atrakcyjne przestrzenie publiczne, sprzyjające aktywności fizycznej, integracji społecznej i rozwojowi lokalnej gospodarki i turystyki.</p> <p>Projekt zakłada:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nadanie zdegradowanym i nieużytkowanym obszarom nowych funkcji rekreacyjnych i społecznych, - poprawę jakości życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępu do terenów zielonych, - rozwój oferty spędzania wolnego czasu w gminie, - wzmocnienie atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszaru, - promocję aktywnego stylu życia i integracji międzypokoleniowej.
Uzasadnienie projektu	<p>Na terenie gminy Czarnia znajdują się liczne działki gminne, które obecnie nie pełnią żadnej funkcji społecznej. W wielu miejscowościach mieszkańcy nie mają dostępu do odpowiednio zagospodarowanych przestrzeni umożliwiających rekreację, spotkania czy działania integracyjne.</p> <p>Projekt odpowiada na te potrzeby poprzez tworzenie wielofunkcyjnych przestrzeni rekreacyjnych i sportowych, które staną się lokalnymi centrami aktywności i integracji społecznej. Wykorzystanie terenów gminnych w sposób zrównoważony i przyjazny środowisku pozwoli jednocześnie zachować ich naturalny charakter i wprowadzić elementy zielonej infrastruktury.</p> <p>Inwestycje przyczynią się do aktywacji społecznej mieszkańców, rozwoju lokalnych inicjatyw, a także podniesienia atrakcyjności gminy dla rodzin i turystów. Projekt będzie realizowany etapowo – na różnych działkach gminnych, zgodnie z lokalnymi potrzebami.</p>
Zakres projektu	<p>W ramach przedsięwzięcia planuje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zagospodarowanie wybranych działek gminnych poprzez budowę placów zabaw, boisk wielofunkcyjnych, siłowni plenerowych oraz stref rekreacyjnych dla dzieci i dorosłych, - urządzenie terenów zielonych – nasadzenia drzew, krzewów, łąk kwietnych, tworzenie stref odpoczynku i relaksu, - budowę małej architektury – ławek, altan, stojaków rowerowych, koszy, tablic edukacyjnych i informacyjnych, - instalację energooszczędnego oświetlenia, poprawiającego bezpieczeństwo użytkowników, - działania społeczne i edukacyjne, promujące aktywny tryb życia, ochronę przyrody i odpowiedzialne korzystanie z zasobów naturalnych.

<p>Odbiorcy/beneficjenci projektu</p>	<p>Bezpośrednimi odbiorcami projektu będą mieszkańcy gminy Czarnia, w szczególności dzieci, młodzież, rodziny z dziećmi, seniorzy oraz osoby aktywnie uczestniczące w życiu społecznym i kulturalnym. Z nowo utworzonych przestrzeni rekreacyjnych i sportowych będą korzystać również uczniowie szkół, grupy nieformalne i organizacje społeczne, które zyskają miejsca do organizacji wydarzeń i spotkań integracyjnych.</p> <p>Pośrednimi beneficjentami projektu będą turyści i odwiedzający region Kurpiowszczyzny, którzy dzięki inwestycji uzyskają dostęp do atrakcyjnych terenów rekreacyjnych, oraz lokalne podmioty gospodarcze, korzystające z ożywienia społecznego i turystycznego.</p> <p>Realizacja projektu przyczyni się do poprawy jakości życia mieszkańców, wzmocnienia więzi społecznych oraz rozwoju aktywności obywatelskiej, edukacyjnej i sportowej w całej gminie Czarnia.</p>
<p>Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji</p>	<p>Prognozowane rezultaty: Inwestycja poprawi jakość i estetykę przestrzeni publicznych, zwiększy dostęp do terenów zielonych oraz podniesie atrakcyjność gminy jako miejsca przyjaznego rodzinom i turystom. Projekt wpłynie na rozwój lokalnych inicjatyw społecznych, promocję zdrowego stylu życia oraz wzmocnienie więzi międzypokoleniowych.</p> <p>Sposób oceny rezultatów: Ocena efektów realizacji projektu będzie prowadzona na podstawie protokołów odbiorów i dokumentacji technicznej, badań terenowych oraz obserwacji wykorzystania nowo utworzonych przestrzeni.</p>
<p>Wskaźnik</p>	<p>Liczba rewitalizowanych przestrzeni publicznych - 3 szt.</p>
<p>Szacowana wartość</p>	<p>3 500 000,00 zł</p>
<p>Okres realizacji</p>	<p>2030 - 2032</p>
<p>Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące</p>	<p>Gmina Czarnia, NGO, Szkoły, Biblioteka</p>
<p>Zakres terytorialny/lokalizacja</p>	<p>Obszar rewitalizacji: Surowe</p>
<p>Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami</p>	<p>P1, P2, P3, P4, P5, P6, P7, P8, P9, P10, P11, P13, PU1, PU2, PU3</p>
<p>Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami</p>	<p>Projekt zakłada dostosowanie nowo tworzonych przestrzeni rekreacyjnych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, w tym osób z niepełnosprawnościami ruchowymi i sensorycznymi. Przewiduje się budowę utwardzonych, bezprogowych dojazdów, montaż ławek i elementów małej architektury o odpowiednich parametrach ergonomicznych, a także zastosowanie nawierzchni antypoślizgowych i oświetlenia poprawiającego bezpieczeństwo.</p>

P13. Nowe życie wsi Cyk - rozbudowa i modernizacja budynku i zagospodarowanie przestrzeni dla rozwoju kultury, edukacji i turystyki	
Cele projektu	<p>Celem projektu jest odnowienie i nadanie nowej funkcji społeczno-kulturalnej, edukacyjnej i turystycznej budynkowi w miejscowości Cyk oraz zagospodarowanie jego otoczenia, tak aby stworzyć miejsce sprzyjające rozwojowi lokalnej aktywności, przedsiębiorczości i integracji mieszkańców.</p> <p>Projekt ma na celu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie lokalnego centrum kultury, edukacji i spotkań, - pobudzenie aktywności społecznej i gospodarczej mieszkańców, - rozwój oferty turystyki kulturowej w oparciu o dziedzictwo Kurpiowszczyzny, - promocję lokalnych tradycji, rzemiosła i produktów regionalnych, - poprawę estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej.
Uzasadnienie projektu	<p>Miejscowość Cyk, położona w rejonie o wyjątkowych walorach przyrodniczych i historycznych, posiada znaczący, lecz niewykorzystany potencjał społeczno-kulturowy. Znajdujący się tu budynek wymaga modernizacji i dostosowania do współczesnych potrzeb mieszkańców.</p> <p>Projekt ma na celu przekształcenie tego miejsca w centrum aktywności lokalnej – ośrodek edukacji, kultury i rekreacji, który będzie sprzyjał spotkaniom, współpracy i rozwijaniu inicjatyw oddolnych. Jednocześnie inwestycja pozwoli zagospodarować otoczenie budynku w sposób funkcjonalny, bezpieczny i przyjazny, łącząc elementy zieleni, rekreacji i edukacji.</p>
Zakres projektu	<p>W ramach przedsięwzięcia przewiduje się:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozbudowę, modernizację oraz adaptację budynku z przeznaczeniem na funkcje kulturalne, edukacyjne i promocyjno-turystyczne (sala spotkań, pracownia warsztatowa, przestrzeń wystawiennicza i informacyjna), - zagospodarowanie terenu wokół obiektu, w tym budowę placu zabaw dla dzieci, siłowni plenerowej oraz boiska lub strefy aktywności sportowo-rekreacyjnej, - utworzenie strefy relaksu i integracji – altany plenerowej, miejsc wypoczynku, zielonych skwerów i ogrodów edukacyjnych, - montaż elementów małej architektury – ławek, koszy, stojaków rowerowych, - budowę ciągów pieszych, dojść i oświetlenia zapewniających bezpieczeństwo i dostępność przestrzeni, - urządzenie terenów zielonych poprzez nasadzenia drzew, krzewów i roślin, - zastosowanie rozwiązań ekologicznych, takich jak panele fotowoltaiczne, nawierzchnie przepuszczalne, retencja wód opadowych i energooszczędne oświetlenie LED, - zakup wyposażenia umożliwiającego prowadzenie warsztatów, zajęć edukacyjnych i wydarzeń kulturalnych.

Odbiorcy/beneficjenci projektu	Bezpośrednimi odbiorcami projektu będą mieszkańcy miejscowości Cyk i gminy Czarnia, dzieci, młodzież, rodziny, seniorzy, lokalne organizacje i grupy nieformalne. Pośrednio skorzystają również turyści i odwiedzający region, a także lokalni przedsiębiorcy, dzięki ożywieniu społeczno-turystycznemu obszarowi.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	Prognozowane rezultaty: Realizacja projektu przyczyni się do ożywienia społeczno-kulturalnego wsi Cyk poprzez rozbudowę i modernizację budynku na potrzeby edukacji, kultury i turystyki oraz zagospodarowanie jego otoczenia w sposób sprzyjający integracji, aktywności i wypoczynkowi mieszkańców. Powstanie przestrzeni umożliwiająca organizację warsztatów, spotkań, wydarzeń kulturalnych i rekreacyjnych, co wpłynie na wzrost zaangażowania społecznego, rozwój oferty edukacyjno-turystycznej oraz promocję lokalnych tradycji i rzemiosła. Inwestycja poprawi również estetykę i funkcjonalność przestrzeni publicznej, wzmacniając tożsamość lokalną i atrakcyjność wsi. Sposób oceny rezultatów: Ocena efektów projektu zostanie dokonana na podstawie protokołów odbiorów, dokumentacji technicznej oraz ankiet i obserwacji dotyczących stopnia wykorzystania nowo utworzonej infrastruktury i poziomu aktywności mieszkańców.
Wskaźnik	Liczba zmodernizowanych /przebudowanych obiektów - 1 szt. Liczba rewitalizowanych przestrzeni publicznych - 1 szt.
Szacowana wartość	18 000 000,00 zł
Okres realizacji	2030 - 2032
Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	Gmina Czarnia, NGO, Szkoły, Biblioteka
Zakres terytorialny/lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Cyk
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	P1, P2, P3, P4, P5, P6, P7, P8, P9, P10, P11, P12, P14, PU1, PU2, PU3
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt zakłada pełne dostosowanie budynku oraz zagospodarowanego terenu do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami. W ramach działań przewiduje się wykonanie pochylni i bezprogowych wejść, poszerzenie ciągów komunikacyjnych, budowę toalety przystosowanej dla osób z niepełnosprawnościami, a także zastosowanie antypoślizgowych nawierzchni i energooszczędnego oświetlenia. Elementy małej architektury, plac zabaw i strefy rekreacji zostaną zaprojektowane z uwzględnieniem zasad dostępności.

P14. Energia przyszłości – rozwój OZE i wymiana nieefektywnych źródeł ciepła	
Cele projektu	Celem projektu jest poprawa jakości życia mieszkańców oraz stanu środowiska naturalnego poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii (OZE). Projekt ma również na celu podniesienie efektywności energetycznej budynków publicznych i prywatnych, a także obniżenie kosztów ogrzewania ponoszonych przez mieszkańców.
Uzasadnienie projektu	<p>Na terenie gminy Czarnia wciąż powszechnie wykorzystywane są przestarzałe, niskosprawne źródła ciepła opalane węglem, co przyczynia się do pogorszenia jakości powietrza oraz wysokich kosztów utrzymania budynków. Realizacja projektu wpisuje się w cele polityki klimatycznej Unii Europejskiej oraz krajowej polityki energetycznej.</p> <p>Działania przewidziane w projekcie będą sprzyjać ograniczeniu niskiej emisji, poprawie jakości powietrza, a także zwiększeniu bezpieczeństwa energetycznego mieszkańców gminy. Inwestycja ma charakter proekologiczny i edukacyjny – poprzez promocję postaw odpowiedzialnych za środowisko oraz upowszechnianie wiedzy o odnawialnych źródłach energii.</p>
Zakres projektu	<p>Zakres rzeczowy projektu obejmuje m.in.:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymianę przestarzałych kotłów grzewczych na nowoczesne, niskoemisyjne źródła ciepła, - montaż instalacji fotowoltaicznych na budynkach użyteczności publicznej, - wsparcie mieszkańców w zakresie wymiany źródeł ciepła i instalacji OZE wraz z magazynami energii, - działania edukacyjne i informacyjne z zakresu efektywności energetycznej i ochrony powietrza, - opracowanie audytów energetycznych dla budynków gminnych, - zastosowanie magazynów energii przy instalacjach publicznych.
Odbiorcy/beneficjenci projektu	<p>Grupę docelową projektu stanowią przede wszystkim mieszkańcy gminy Czarnia, w szczególności osoby i rodziny korzystające z przestarzałych, wysokoemisyjnych źródeł ciepła w budynkach mieszkalnych jednorodzinnych. To właśnie oni będą bezpośrednimi beneficjentami działań związanych z wymianą kotłów i instalacją odnawialnych źródeł energii.</p> <p>Drugą kluczową grupę stanowią użytkownicy i pracownicy budynków użyteczności publicznej, takich jak szkoły, świetlice, remizy czy obiekty administracyjne, w których planuje się montaż instalacji fotowoltaicznych i nowych źródeł ciepła. Dzięki temu poprawie ulegną warunki pracy, nauki i obsługi mieszkańców, a gmina zmniejszy koszty utrzymania infrastruktury.</p> <p>W wymiarze pośrednim odbiorcami projektu będą wszyscy mieszkańcy gminy, którzy odczują poprawę jakości powietrza, wzrost świadomości</p>

	ekologicznej oraz korzyści wynikające z promocji postaw prośrodowiskowych. Projekt przyczyni się do poprawy atrakcyjności gminy jako miejsca przyjaznego do życia, pracy i inwestowania.
Prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji	<p>Prognozowane rezultaty: Realizacja projektu przyczyni się do poprawy jakości powietrza i ograniczenia emisji zanieczyszczeń poprzez wymianę nieefektywnych źródeł ciepła oraz rozwój odnawialnych źródeł energii w gminie Czarnia. W efekcie zwiększy się udział energii ze źródeł odnawialnych, spadnie zużycie paliw kopalnych i koszty ogrzewania budynków, a także wzrośnie efektywność energetyczna obiektów publicznych i prywatnych. Projekt wpłynie również na wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców i upowszechnienie proekologicznych postaw w codziennym życiu.</p> <p>Sposób oceny rezultatów: Ocena efektów realizacji projektu zostanie przeprowadzona na podstawie protokołów odbiorów i dokumentacji technicznej.</p>
Wskaźnik	Liczba zainstalowanych instalacji OZE - 60 szt. Liczba wymienionych źródeł ciepła - 60 szt.
Szacowana wartość	4 000 000,00 zł
Okres realizacji	2028 - 2032
Podmiot odpowiedzialny i podmioty współpracujące	Gmina Czarnia, Mieszkańcy, NGO,
Zakres terytorialny/lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Bandysie, Czarnia, Surowe, Cyk
Komplementarność lub powiązanie z innymi przedsięwzięciami	P1, P3, P6, P7, P10, P14, PU1
Opis działań zapewniających dostępność osobom ze szczególnymi potrzebami	Projekt będzie realizowany zgodnie z zasadą dostępności i projektowania uniwersalnego, tak aby każdy mieszkaniec – w tym osoby z niepełnosprawnościami, seniorzy oraz osoby o ograniczonej mobilności – mógł w pełni korzystać z jego efektów oraz aktywnie uczestniczyć w jego realizacji.

7.2. Przedsięwzięcia uzupełniające

PU1. Zielona Czarnia – natura bliżej ludzi	
Cele i uzasadnienie projektu:	<p>Projekt zakłada realizację działań związanych z rozwojem zielonej infrastruktury oraz edukacją ekologiczną mieszkańców. W ramach przedsięwzięcia przewiduje się m.in. tworzenie mini-ogrodów społecznych, łąk kwiatowych, hoteli dla owadów, domków dla ptaków, a także organizację warsztatów ekologicznych i akcji sadzenia drzew.</p> <p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawa jakości przestrzeni publicznych i mikroklimatu, - wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców, - integracja społeczna wokół działań prośrodowiskowych, - rozwój terenów zielonych przy szkołach, świetlicach i bibliotekach.
Zakres terytorialny/lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Bandysie, Cyk, Czarnia, Surowe

PU2. Cyfrowa Gmina Czarnia – dostęp, kompetencje, komunikacja	
Cele i uzasadnienie projektu:	<p>Projekt koncentruje się na podniesieniu kompetencji cyfrowych mieszkańców oraz wykorzystaniu nowych technologii w komunikacji społecznej, edukacji i przedsiębiorczości. Obejmuje cykl szkoleń z obsługi komputera i Internetu, warsztaty z e-usług, e-commerce, mediów społecznościowych, bezpieczeństwa w sieci oraz tworzenia treści promujących gminę.</p> <p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu, - zwiększenie dostępności usług publicznych online, - rozwój umiejętności przydatnych w pracy i prowadzeniu działalności gospodarczej, - wzmocnienie komunikacji międzypokoleniowej i informacyjnej.
Zakres terytorialny/lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Bandysie, Cyk, Czarnia, Surowe

PU3. Kultura łączy pokolenia – tradycja, wspomnienia, przyszłość	
Cele i uzasadnienie projektu:	<p>Projekt zakłada realizację działań integrujących różne grupy wiekowe – seniorów, dorosłych i młodzież – poprzez wspólne warsztaty artystyczne, spotkania wspomnieniowe, konkursy i działania międzypokoleniowe. Uczestnicy wspólnie opracują „Kronikę gminy Czarnia” – publikację i wystawę dokumentującą lokalną historię, dawne zawody i tradycje.</p> <p>Cele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzmocnianie więzi społecznych i solidarności międzypokoleniowej, - zachowanie i popularyzacja dziedzictwa kulturowego, - integracja mieszkańców wokół wspólnych wartości i tradycji, - aktywizacja seniorów i młodzieży poprzez działania twórcze.
Zakres terytorialny/lokalizacja	Obszar rewitalizacji: Bandysie, Cyk, Czarnia, Surowe

8. Mechanizmy integrowania działań oraz przedsięwzięć rewitalizacyjnych

8.1. Mechanizmy integracji

Skuteczna realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia opiera się na współpracy, partnerstwie i wzajemnym uzupełnianiu działań w wymiarze społecznym, gospodarczym, przestrzennym i instytucjonalnym. Mechanizmy integracji mają na celu zapewnienie spójności prowadzonych przedsięwzięć, wzmacnianie współdziałania różnych podmiotów oraz efektywne wykorzystanie lokalnych zasobów – ludzkich, organizacyjnych i finansowych.

Centralnym elementem systemu zarządzania rewitalizacją jest Komitet Rewitalizacji, który stanowi forum dialogu i współpracy pomiędzy władzami samorządowymi a lokalną społecznością. W skład Komitetu mogą zostać włączeni przedstawiciele Urzędu Gminy, jednostek organizacyjnych, sołectw, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, lokalnych liderów oraz mieszkańców. Komitet pełni funkcje doradcze, opiniotwórcze i monitorujące, wspierając wójta w realizacji oraz aktualizacji GPR. Jego rolą jest również inspirowanie działań partnerskich, wskazywanie nowych potrzeb i inicjatyw oraz budowanie wspólnej odpowiedzialności za proces przemian.

Gmina Czarnia zakłada aktywny dialog społeczny jako podstawę wdrażania rewitalizacji. Mieszkańcy będą włączani w proces planowania i realizacji przedsięwzięć poprzez konsultacje społeczne, spotkania tematyczne oraz badania ankietowe. Tego rodzaju działania umożliwią identyfikację potrzeb, rozwój inicjatyw oddolnych i wzmacnianie kapitału społecznego, a także podniosą poziom akceptacji dla podejmowanych inwestycji i zmian w przestrzeni publicznej.

Ważnym elementem integracji jest koordynacja projektów rewitalizacyjnych. Inwestycje infrastrukturalne (np. modernizacje obiektów i zagospodarowanie przestrzeni publicznych) będą łączone z projektami społecznymi, edukacyjnymi i kulturalnymi, co pozwoli na osiągnięcie efektu synergii i trwałości rezultatów. Każde działanie rewitalizacyjne będzie realizowane w sposób zintegrowany — tak, aby wzajemnie wzmacniały się efekty inwestycji infrastrukturalnych i społecznych.

Systematyczny monitoring i ewaluacja będą służyć ocenie skuteczności podejmowanych działań. Gmina będzie stosować wskaźniki, pozwalające na mierzenie postępów oraz identyfikację potrzeb aktualizacji Programu. Ewaluacja prowadzona cyklicznie umożliwi bieżące reagowanie na zmieniające się uwarunkowania społeczne, gospodarcze i przestrzenne.

Integralną częścią procesu rewitalizacji będzie współpraca międzysektorowa – pomiędzy samorządem, instytucjami publicznymi, organizacjami społecznymi, sołectwami i mieszkańcami. Wspólne działania, oparte na partnerstwie i zaangażowaniu, przyczynią się do zwiększenia skuteczności realizacji przedsięwzięć, wzmocnienia lokalnych więzi oraz budowania trwałych efektów rewitalizacyjnych.

Dzięki takim rozwiązaniom proces rewitalizacji w Gminie Czarnia ma charakter zintegrowany, transparentny i trwały, a jego efektem będzie nie tylko odnowa przestrzeni, lecz przede wszystkim wzmocnienie wspólnoty lokalnej i poprawa jakości życia mieszkańców.

8.2. Komplementarność oraz powiązania gospodarcze, społeczne i środowiskowe

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia opiera się na zintegrowanym podejściu oraz zasadzie komplementarności działań, które umożliwiają osiągnięcie trwałych efektów społecznych, gospodarczych i przestrzennych. Komplementarność oznacza wzajemne powiązanie, uzupełnianie i współdziałanie poszczególnych przedsięwzięć, projektów i mechanizmów wdrażania programu. Takie zintegrowane podejście pozwala osiągnąć efekt synergii, w którym inwestycje infrastrukturalne, społeczne i edukacyjne wzajemnie się wspierają, prowadząc do trwałej poprawy jakości życia mieszkańców.

W Gminie Czarnia komplementarność działań ma charakter wielowymiarowy – obejmuje powiązania przestrzenne, problemowe, instytucjonalne, finansowe oraz międzyokresowe. Dzięki temu proces rewitalizacji nie jest zbiorem odrębnych działań, lecz kompleksową interwencją rozwojową odpowiadającą na zidentyfikowane potrzeby poszczególnych podobszarów: Bandysie, Czarnia, Surowe i Cyk.

Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna opiera się na zasadzie spójności terytorialnej i funkcjonalnej podejmowanych działań. Projekty rewitalizacyjne koncentrują się w wyznaczonych podobszarach, co pozwala na zintegrowane i efektywne oddziaływanie na obszary najbardziej dotknięte zjawiskami kryzysowymi.

Każdy z czterech podobszarów rewitalizacji posiada odrębny, ale powiązany z pozostałymi kierunek przemian:

- Bandysie – koncentrują się na integracji społecznej, aktywizacji mieszkańców i rozwoju oferty edukacyjno-kulturalnej;
- Czarnia – pełni funkcję kulturowego i społecznego serca gminy, gdzie dziedzictwo historyczne łączy się z nowoczesną aktywnością;
- Surowe – rozwija infrastrukturę edukacyjną, rekreacyjną i proekologiczną, stanowiąc przykład zrównoważonego rozwoju;
- Cyk – skupia się na rozwoju aktywności społecznej, rekreacyjnej i gospodarczej mieszkańców, tworząc przestrzeń sprzyjającą współpracy, wypoczynkowi oraz promocji lokalnych inicjatyw.

Działania realizowane w poszczególnych miejscowościach wzajemnie się uzupełniają – tworząc sieć powiązań funkcjonalnych i społecznych w skali całej gminy. Dzięki temu efekty rewitalizacji nie ograniczają się do pojedynczych miejsc, lecz wzmacniają spójność terytorialną i współpracę między miejscowościami.

Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa oznacza wzajemne uzupełnianie się projektów w zakresie rozwiązywania problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzennych i technicznych.

W Gminie Czarnia rewitalizacja łączy działania inwestycyjne z projektami społecznymi i edukacyjnymi. Działania rewitalizacyjne obejmują:

- modernizację budynków użyteczności publicznej (np. świetlic, remiz, szkół), powiązaną z inicjatywami integracyjnymi, edukacyjnymi i kulturalnymi,
- tworzenie przestrzeni publicznych sprzyjających spotkaniom i aktywności mieszkańców, wspieranych przez projekty społeczne promujące współpracę i integrację,
- realizację działań ekologicznych (m.in. zagospodarowanie zieleni), uzupełnionych o inicjatywy edukacyjne i prozdrowotne.

Dzięki temu interwencje rewitalizacyjne odpowiadają kompleksowo na przyczyny i skutki zdiagnozowanych problemów, wzmacniając społeczny i gospodarczy potencjał gminy.

Tabela 6. Powiązania projektów rewitalizacyjnych

Nazwa przedsięwzięcia	Strefa				
	Spoleczna	Gospodarcza	Środowiskowa	Przestrzenno - funkcjonalna	Techniczna
P1. Aktywni – ludzie, kultura, rozwój					
P2. Dziedzictwo i dialog kultur					
P3. Gmina w ruchu – sport, zdrowie, rekreacja					
P4. Czarnia – gmina kreatywna i przedsiębiorcza					
P5. Młodzi dla gminy Czarnia – liderzy lokalnych zmian					
P6. EkoLeśniczówka – nauka i przyroda bez granic					
P7. Nowe życie dawnej szkoły – utworzenie przestrzeni społeczno-edukacyjnej w Bandysiach					
P8. Modernizacja remizo-świetlicy w Bandysiach oraz zagospodarowanie jej otoczenia na potrzeby lokalnej integracji i aktywności mieszkańców					
P9. Czarnia – miejsce pamięci i dialogu kultur. Ochrona zabytku i dziedzictwa Brata Zenona Żebrowskiego oraz ojca Jana Krajza					
P10. Modernizacja budynku remizy i świetlicy w Czarni – stworzenie centrum kultury, edukacji i aktywności społecznej					
P11. Odnowa centrum wsi Surowe – przestrzeń integracji, kultury i aktywnej turystyki					
P12. Nowe życie terenów gminnych – tworzenie przestrzeni rekreacyjnych i społecznych					
P13. Nowe życie wsi Cyk - rozbudowa i modernizacja budynku i zagospodarowanie przestrzeni dla rozwoju kultury, edukacji i turystyki					

P14. Energia przyszłości – rozwój OZE i wymiana nieefektywnych źródeł ciepła					
PU1. Zielona Czarnia – natura bliżej ludzi					
PU2. Cyfrowa Gmina Czarnia – dostęp, kompetencje, komunikacja					
PU3. Kultura łączy pokolenia – tradycja, wspomnienia, przyszłość					

Źródło: Opracowanie własne

Komplementarność na poziomie proceduralnym i instytucjonalnym

Komplementarność instytucjonalna polega na współpracy różnych podmiotów i sektorów w realizacji Programu. Proces rewitalizacji w Gminie Czarnia będzie prowadzony z udziałem:

- jednostek organizacyjnych gminy (Urząd Gminy, szkoły, biblioteka, CUS),
- organizacji społecznych i pozarządowych,
- mieszkańców,
- przedsiębiorców lokalnych,
- sołectw i liderów lokalnych wspólnot,
- partnerów zewnętrznych (np. instytucji kultury, stowarzyszeń branżowych).

Zasada partnerstwa sprzyja efektywnemu wykorzystaniu zasobów i wiedzy poszczególnych podmiotów oraz wzmacnia zaangażowanie mieszkańców w proces przemian. Spójny system proceduralny zapewnia przejrzystość działań, podział odpowiedzialności i bieżący monitoring realizacji projektów.

Komplementarność międzyokresowa

Komplementarność międzyokresowa odnosi się do powiązania obecnie realizowanych działań z inicjatywami podejmowanymi w poprzednich latach. Gmina Czarnia konsekwentnie kontynuuje proces modernizacji i rozwoju zapoczątkowany w ramach wcześniejszych przedsięwzięć inwestycyjnych i społecznych, współfinansowanych ze środków krajowych i unijnych. Dotychczasowe projekty, takie jak termomodernizacja szkół, modernizacja infrastruktury publicznej, działania na rzecz aktywizacji społecznej oraz wsparcie lokalnej gospodarki, stanowią solidny fundament dla dalszych działań rewitalizacyjnych.

Gminny Program Rewitalizacji rozwija i wzmacnia te działania, nadając im spójny, długofalowy charakter, skoncentrowany na integracji społecznej, edukacji, kulturze i przedsiębiorczości lokalnej. Dzięki temu rewitalizacja nie jest zbiorem incydentalnych inwestycji, lecz procesem ciągłego rozwoju lokalnego.

Komplementarność źródeł finansowania

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia opiera się na komplementarnym modelu finansowania, który łączy różne źródła wsparcia – krajowe, regionalne i lokalne.

Dla poszczególnych przedsięwzięć przewiduje się wykorzystanie środków m.in. z:

- Funduszy Europejskich dla Mazowieckiego 2021–2027, w tym EFRR i EFS+,

- programów krajowych i regionalnych wspierających kulturę, edukację, ochronę środowiska i infrastrukturę społeczną,
- środków własnych gminy,
- środków partnerów społecznych, organizacji pozarządowych i sektora prywatnego.

Takie zróżnicowanie źródeł finansowania zwiększa elastyczność w realizacji projektów i umożliwia wdrażanie kompleksowych działań łączących elementy infrastrukturalne, edukacyjne i społeczne.

9. Szacunkowe ramy finansowe gminnego programu rewitalizacji

Szacunkowe ramy finansowe Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia stanowią ważny element planowania i wdrażania działań przewidzianych w Programie. Pozwalają one określić orientacyjną skalę nakładów finansowych niezbędnych do realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych oraz wskazać potencjalne źródła ich finansowania.

Skuteczna rewitalizacja wymaga zróżnicowanego i stabilnego montażu finansowego, łączącego środki publiczne, prywatne oraz społeczne. W praktyce oznacza to konieczność stosowania zasady komplementarności finansowej – czyli takiego łączenia funduszy z różnych źródeł, aby wzajemnie się uzupełniały, wzmacniały i zapewniały trwałość podejmowanych działań.

Działania rewitalizacyjne w Gminie Czarnia będą realizowane z wykorzystaniem różnych instrumentów wsparcia, w tym:

- środków unijnych, w szczególności w ramach programu Fundusze Europejskie dla Mazowsza 2021–2027,
- funduszy krajowych (np. programy Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Ministra sportu i turystyki, Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej),
- środków własnych gminy,
- środków pozyskanych od partnerów społecznych, gospodarczych i organizacji pozarządowych,
- potencjalnych form partnerstw publiczno-prywatnych (PPP),
- pożyczki z BGK.

Warto zaznaczyć, że wskazane koszty poszczególnych projektów mają charakter orientacyjny i mogą ulec zmianie w zależności od zakresu opracowywanej dokumentacji technicznej, cen rynkowych, uwarunkowań prawnych oraz dostępności funduszy zewnętrznych. Również struktura źródeł finansowania może być aktualizowana w zależności od pojawiających się możliwości pozyskania środków.

Gmina Czarnia zakłada elastyczne podejście do finansowania – obejmujące bieżący monitoring programów i konkursów, poszukiwanie nowych instrumentów wsparcia, w tym środków tematycznych (np. na ochronę środowiska, edukację, kulturę czy cyfryzację), a także przygotowanie alternatywnych scenariuszy montażu finansowego.

Zapewnienie spójności finansowej pomiędzy projektami oraz właściwa alokacja środków zgodnie z priorytetami rozwojowymi gminy stanowią warunek trwałego powodzenia procesu rewitalizacji. Odpowiedzialne planowanie finansowe umożliwi realizację projektów w sposób efektywny, zrównoważony i zgodny z zasadą długofalowego rozwoju lokalnego, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców i wzrostu atrakcyjności Gminy Czarnia.

Tabela 7. Ramy finansowe w odniesieniu do planowanych głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Nazwa przedsięwzięcia	Potencjalne źródło finansowania	Szacunkowy koszt (zł)	Potencjalne źródła finansowania									
			EFRR		EFS+		Środki krajowe		Wkład własny		Inne	
			%	zł	%	zł	%	zł	%	zł	%	zł
Projekty główne												
P1. Aktywni – ludzie, kultura, rozwój	EFS+, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, środki własne gminy, inne	500 000,00	-	-	85	425 000,00	-	-	15	75 000,00	-	-
P2. Dziedzictwo i dialog kultur	EFS+, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, środki własne gminy, inne	350 000,00	-	-	65	227 500,00	20	70 000,00	15	52 500,00	-	-
P3. Gmina w ruchu – sport, zdrowie, rekreacja	EFS+, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, środki własne gminy, inne	250 000,00	-	-	65	162 500,00	20	50 000,00	15	37 500,00	-	-
P4. Czarnia – gmina kreatywna i przedsiębiorcza	EFS+, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, środki własne gminy, inne	580 000,00	-	-	65	377 000,00	20	116 000,00	15	87 000,00	-	-
P5. Młodzi dla gminy Czarnia – liderzy lokalnych zmian	EFS+, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, środki własne gminy, inne	380 000,00	-	-	65	247 000,00	20	76 000,00	15	57 000,00	-	-
P6. EkoLeśniczówka – nauka i przyroda bez granic	EFS+, Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej, środki własne gminy, inne	520 000,00	-	-	65	338 000,00	20	104 000,00	15	78 000,00	-	-
P7. Nowe życie dawnej szkoły – utworzenie przestrzeni społeczno-edukacyjnej w Bandysiach	EFRR, środki własne gminy, inne	5 500 000,00	85	4 675 000,00	-	-	-	-	15	825 000,00	-	-
P8. Modernizacja remizo-świetlicy w Bandysiach oraz zagospodarowanie jej otoczenia na potrzeby lokalnej integracji i aktywności mieszkańców	EFRR, środki własne gminy, inne	2 800 000,00	85	2 380 000,00	-	-	-	-	15	420 000,00	-	-

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czarnia

P9. Czarnia – miejsce pamięci i dialogu kultur. Ochrona zabytku i dziedzictwa Brata Zenona Żebrowskiego oraz ojca Jana Krajza	EFRR, środki własne gminy, inne	25 000 000,00	85	21 250 000,00	-	-	-	-	15	3 750 000,00	-	-
P10. Modernizacja budynku remizy i świetlicy w Czarni – stworzenie centrum kultury, edukacji i aktywności społecznej	EFRR, środki własne gminy, inne	5 000 000,00	85	4 250 000,00	-	-	-	-	15	750 000,00	-	-
P11. Odnowa centrum wsi Surowe – przestrzeń integracji, kultury i aktywnej turystyki	EFRR, środki własne gminy, inne	2 800 000,00	65	1 820 000,00	-	-	-	-	15	420 000,00	20	560 000,00
P12. Nowe życie terenów gminnych – tworzenie przestrzeni rekreacyjnych i społecznych	EFRR, środki własne gminy, inne	3 500 000,00	65	2 275 000,00	-	-	-	-	15	525 000,00	20	700 000,00
P13. Nowe życie wsi Cyk - rozbudowa i modernizacja budynku i zagospodarowanie przestrzeni dla rozwoju kultury, edukacji i turystyki	EFRR, środki własne gminy, inne	18 000 000,00	65	11 700 000,00	-	-	-	-	15	2 700 000,00	20	3 600 000,00
P14. Energia przyszłości – rozwój OZE i wymiana nieefektywnych źródeł ciepła	EFRR, WFOŚiGW, środki własne gminy, środki prywatne	4 000 000,00	-	-	-	-	-	-	15	600 000,00	85	3 400 000,00
Suma:		69 180 000,00	-	48 350 000,00	-	1 777 000,00	-	416 000,00	-	10 377 000,00	-	8 260 000,00

Źródło: Opracowanie własne

10. Opis struktury zarządzania realizacją gminnego programu rewitalizacji

Struktura zarządzania realizacją Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia została opracowana w taki sposób, aby zapewnić skuteczne, przejrzyste i partycypacyjne wdrażanie wszystkich działań ujętych w Programie. Jej celem jest nie tylko koordynacja projektów rewitalizacyjnych, ale również zapewnienie ścisłej współpracy między różnymi grupami interesariuszy – władzami samorządowymi, mieszkańcami, organizacjami pozarządowymi, przedsiębiorcami oraz instytucjami publicznymi.

Liderem procesu rewitalizacji jest Wójt Gminy Czarnia, który odpowiada za całościowe zarządzanie Programem, nadzór nad jego realizacją oraz okresową ocenę postępów. Wójt koordynuje działania przy wsparciu pracowników Urzędu Gminy oraz jednostek organizacyjnych, które wdrażają poszczególne przedsięwzięcia inwestycyjne i społeczne.

Do głównych zadań Wójta i zespołu wdrażającego należą:

- zapewnienie spójności i właściwej koordynacji realizowanych projektów,
- bieżące monitorowanie przebiegu działań na obszarach rewitalizacji,
- gromadzenie danych i analiza wskaźników realizacji GPR,
- przygotowywanie raportów z postępów wdrażania i rekomendacji działań naprawczych,
- organizacja procesu monitorowania i ewaluacji Programu,
- współpraca z partnerami zewnętrznymi, w tym instytucjami zarządzającymi funduszami unijnymi, organizacjami pozarządowymi i sektorem prywatnym.

Ważnym elementem struktury zarządzania jest Komitet Rewitalizacji Gminy Czarnia – ciało doradczo-opiniujące powołane uchwałą Rady Gminy. Komitet stanowi forum współpracy pomiędzy samorządem a społecznością lokalną, umożliwiając włączenie mieszkańców, przedstawicieli organizacji pozarządowych, przedsiębiorców i liderów lokalnych w proces wdrażania oraz monitorowania GPR.

Do zadań Komitetu Rewitalizacji należy w szczególności:

- opiniowanie dokumentów i propozycji działań w ramach Programu,
- wyrażanie stanowiska w sprawie ewentualnych zmian w GPR,
- wspieranie działań informacyjnych, konsultacyjnych i promocyjnych,
- budowanie dialogu i współpracy pomiędzy społecznością lokalną a władzami samorządowymi,
- udział w monitorowaniu efektów społecznych i jakości wdrażania działań rewitalizacyjnych.

Zarządzanie procesem rewitalizacji w Gminie Czarnia opiera się na zasadach koordynacji, przejrzystości, partycypacji i elastyczności. Oznacza to zapewnienie spójności i komplementarności podejmowanych działań w czasie i przestrzeni, otwarty dostęp do informacji o postępach realizacji, aktywny udział społeczności lokalnej oraz partnerów

instytucjonalnych w procesie wdrażania, a także możliwość dostosowywania działań do zmieniających się warunków i potrzeb mieszkańców. Dzięki tak zaprojektowanej strukturze zarządzania, Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czarnia będzie realizowany w sposób zintegrowany i efektywny – jako proces współpracy różnych podmiotów na rzecz wspólnego celu, jakim jest trwała poprawa jakości życia mieszkańców oraz zrównoważony rozwój lokalny.

Harmonogram realizacji

Harmonogram wdrażania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia został opracowany tak, aby zapewnić skuteczną, konsekwentną i dobrze skoordynowaną realizację wszystkich działań przewidzianych w Programie w perspektywie do roku 2032. Zakłada on stopniową realizację przedsięwzięć – od przygotowania i organizacji procesu, przez etap inwestycyjny i społeczny, aż po monitorowanie i ocenę efektów.

Proces wdrażania GPR rozpocznie się w 2026 roku, w którym przewiduje się formalne przyjęcie dokumentu przez Radę Gminy oraz powołanie Komitetu Rewitalizacji – zespołu o charakterze doradczo-opiniującym, stanowiącego łącznik pomiędzy samorządem a społecznością lokalną. Komitet będzie pełnić ważną rolę w konsultowaniu decyzji, opiniowaniu działań i wspieraniu inicjatyw związanych z realizacją Programu. Spotkania Komitetu planowane są nie rzadziej niż raz w roku, a jego działalność będzie prowadzona przez cały okres obowiązywania GPR.

W latach 2026–2032 realizowane będą przedsięwzięcia rewitalizacyjne obejmujące zarówno inwestycje infrastrukturalne (modernizacje obiektów publicznych, zagospodarowanie przestrzeni wspólnych), jak i działania społeczne, edukacyjne oraz kulturalne. Kolejność i tempo realizacji poszczególnych zadań będą uzależnione od dostępności środków finansowych oraz bieżących potrzeb lokalnych społeczności.

Równolegle prowadzony będzie stały monitoring wdrażania Programu, obejmujący analizę postępów realizacji, kontrolę zgodności działań z harmonogramem oraz ocenę osiągniętych rezultatów. Monitoring umożliwi bieżące reagowanie na ewentualne trudności oraz wprowadzanie korekt, tak aby działania rewitalizacyjne były jak najlepiej dopasowane do zmieniających się warunków społecznych, gospodarczych i przestrzennych.

Istotnym elementem procesu wdrażania będzie również ewaluacja programu, prowadzona systematycznie w trakcie jego realizacji. Ocena ta pozwoli określić skuteczność i trwałość podejmowanych działań oraz ich wpływ na poprawę jakości życia mieszkańców, rozwój wspólnot lokalnych i rewitalizowanych przestrzeni.

Tabela 8. Harmonogram realizacji GPR

Wyszczególnienie	Okres realizacji
Uchwalenie Gminnego Programu Rewitalizacji	2026
Powołanie i rozpoczęcie prac Komitetu Rewitalizacji	2026
Organizacja posiedzeń Komitetu Rewitalizacji	2026 – 2032 (minimum raz do roku)
Realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w GPR	2026 – 2032
Monitoring postępów realizacji działań	2026 – 2032 (systematycznie)
Ewaluacja GPR	2026 – 2032 (w oparciu o przyjęte wskaźniki i metody ocen)

Źródło: Opracowanie własne

Koszty zarządzania

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia nie będzie wiązała się z dodatkowymi wydatkami po stronie budżetu gminy. Zarządzanie programem, jego koordynacja oraz nadzór nad wdrażaniem działań zostaną oparte na istniejących zasobach kadrowych i organizacyjnych Urzędu Gminy Czarnia oraz jednostek współpracujących. Takie rozwiązanie pozwala na efektywne wykorzystanie potencjału administracyjnego i organizacyjnego gminy, bez konieczności tworzenia nowych struktur czy etatów.

Koszty operacyjne i organizacyjne

Zadania związane z realizacją, monitorowaniem, raportowaniem i ewaluacją programu będą wykonywane przez pracowników Urzędu Gminy w ramach obowiązków służbowych. Dzięki temu nie przewiduje się dodatkowych nakładów finansowych na wynagrodzenia, obsługę administracyjną ani inne koszty eksploatacyjne. Zarządzanie GPR będzie oparte na racjonalnym wykorzystaniu dostępnych zasobów i wewnętrznej współpracy między referatami oraz jednostkami organizacyjnymi.

Koszty funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji

Komitet Rewitalizacji, powołany jako ciało doradczo-opiniujące Wójta Gminy, będzie działał w oparciu o zasadę nieodpłatnego zaangażowania. Członkowie Komitetu – przedstawiciele mieszkańców, sołectw, organizacji społecznych i lokalnych przedsiębiorców – będą pełnić swoje funkcje społecznie. Taka forma współpracy sprzyja rozwojowi partnerstwa lokalnego, integracji środowisk oraz wzmacnianiu odpowiedzialności mieszkańców za wspólny rozwój gminy.

Zarządzanie Gminnym Programem Rewitalizacji Gminy Czarnia nie generuje dodatkowych kosztów finansowych dla samorządu. System opiera się na efektywnym wykorzystaniu istniejących struktur organizacyjnych i kadrowych, co zapewnia ciągłość, przejrzystość i skuteczność realizacji działań. W razie potrzeby gmina może ubiegać się o zewnętrzne wsparcie techniczne lub doradcze (np. w ramach programów szkoleniowych, partnerskich czy grantowych), jednak podstawowe zadania w zakresie zarządzania GPR realizowane będą w oparciu o własne zasoby.

Ochrona środowiska

Analiza Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia, przeprowadzona w kontekście przepisów art. 49 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, potwierdza, że wdrożenie zaplanowanych działań nie spowoduje znaczącego negatywnego oddziaływania na środowisko.

Przedsięwzięcia przewidziane w Programie nie są zaliczane do kategorii działań mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 poz. 1839). W związku z tym nie zachodzi obowiązek przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Niezależnie od braku obowiązku przeprowadzania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czarnia zakłada stosowanie wysokich standardów ochrony środowiska na każdym etapie realizacji przedsięwzięć. Dotyczy to w szczególności prac inwestycyjnych, budowlanych i modernizacyjnych, które będą prowadzone z poszanowaniem lokalnych zasobów przyrodniczych oraz z zachowaniem najlepszych praktyk środowiskowych. Szczególna uwaga zostanie poświęcona ochronie siedlisk gatunków chronionych – w tym ptaków i nietoperzy – zgodnie z wymogami ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Program uwzględnia również działania wspierające zrównoważony rozwój, w tym rozwój zielonej infrastruktury, racjonalne gospodarowanie zasobami oraz podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców. Promowane będą także rozwiązania oparte na odnawialnych źródłach energii i technologiach przyjaznych klimatowi. Ochrona środowiska stanowi integralny element całego procesu rewitalizacji i znajduje bezpośrednie odzwierciedlenie zarówno w celach programu, jak i planowanych do realizacji przedsięwzięciach.

11. System monitorowania i oceny gminnego programu rewitalizacji

Skuteczna realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia wymaga stałego nadzoru, systematycznej oceny postępów oraz elastycznego reagowania na zmieniające się potrzeby i uwarunkowania lokalne. Temu właśnie służy system monitorowania i ewaluacji wdrażanych działań. Jego głównym celem jest zapewnienie bieżącego przepływu informacji o realizacji przedsięwzięć, ocena ich skuteczności i efektywności, a także dostarczanie danych niezbędnych do podejmowania trafnych decyzji zarządczych i aktualizacyjnych.

Proces monitorowania i oceny umożliwi nie tylko śledzenie postępów realizacji Programu, lecz także elastyczne reagowanie na zmieniające się uwarunkowania społeczne, gospodarcze i przestrzenne. Dzięki temu proces rewitalizacji zachowuje charakter dynamiczny i zrównoważony, a jego efekty są trwale powiązane z potrzebami lokalnej społeczności.

Za ogólną koordynację monitoringu i ewaluacji odpowiedzialny będzie Wójt Gminy Czarnia, we współpracy z pracownikami Urzędu Gminy oraz Komitetem Rewitalizacji, który pełnić będzie funkcję doradczo-opiniującą. Istotnym elementem systemu będzie również aktywne uczestnictwo społeczności lokalnej – mieszkańców, organizacji pozarządowych, lokalnych przedsiębiorców oraz przedstawicieli sołectw. Ich zaangażowanie zapewni większą przejrzystość procesu, wzmocni społeczną kontrolę nad realizacją GPR oraz przyczyni się do budowania wspólnej odpowiedzialności za rozwój gminy.

11.1. Monitoring

Monitoring Gminnego Programu Rewitalizacji będzie prowadzony systematycznie i obejmie dwa główne poziomy:

- Monitoring wskaźników projektowych – dotyczący realizacji konkretnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ich zgodności z harmonogramem, stopnia zaawansowania rzeczowego i finansowego oraz osiągniętych efektów.
- Monitoring celów strategicznych i kierunków działań – obejmujący analizę stopnia osiągania wskaźników przypisanych do celów GPR, takich jak: poziom aktywności społecznej, poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznych, rozwój inicjatyw lokalnych, zwiększenie atrakcyjności gospodarczej czy poprawa dostępności usług społecznych i kulturalnych.

Dane do monitoringu będą pozyskiwane z różnych źródeł, w tym z:

- ewidencji i raportów Urzędu Gminy,
- danych instytucji publicznych (np. GUS, PUP),
- sprawozdań beneficjentów projektów,
- ankiet, konsultacji społecznych i warsztatów z mieszkańcami.

System monitorowania będzie miał charakter otwarty i elastyczny, co pozwoli dostosowywać metody oceny do zmieniających się warunków i potrzeb. W przypadku wystąpienia

nieprzewidzianych trudności możliwe będzie wprowadzenie korekt w zakresie harmonogramu, działań lub wskaźników.

Tabela 9. Wskaźniki dla projektów rewitalizacyjnych

Nazwa przedsięwzięcia	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość docelowa	Źródło danych
P1. Aktywni – ludzie, kultura, rozwój	Liczba uczestników	os.	100	Lista obecności, Ankiety, Dokumentacja fotograficzna
	Liczba zorganizowanych wydarzeń	szt.	10	
P2. Dziedzictwo i dialog kultur	Liczba uczestników	os.	50	Lista obecności, Ankiety, Dokumentacja fotograficzna
	Liczba zorganizowanych wydarzeń	szt.	5	
P3. Gmina w ruchu – sport, zdrowie, rekreacja	Liczba uczestników	os.	50	Listy obecności, Ankiety, Dokumentacja fotograficzna
	Liczba zorganizowanych wydarzeń	szt.	5	
P4. Czarnia – gmina kreatywna i przedsiębiorcza	Liczba uczestników	os.	60	Lista obecności, Ankiety, Dokumentacja fotograficzna
	Liczba zorganizowanych wydarzeń	szt.	4	
P5. Młodzi dla gminy Czarnia – liderzy lokalnych zmian	Liczba uczestników	os.	80	Listy obecności, Ankiety, Dokumentacja fotograficzna
	Liczba zorganizowanych wydarzeń	szt.	8	
P6. EkoLeśniczówka – nauka i przyroda bez granic	Liczba uczestników	os.	80	Dokumentacja fotograficzna, Dokumentacja fotograficzna
	Liczba zorganizowanych wydarzeń	szt.	6	
P7. Nowe życie dawnej szkoły – utworzenie przestrzeni społeczno-edukacyjnej w Bandysiach	Liczba rewitalizowanych przestrzeni publicznych	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna
P8. Modernizacja remizo-świetlicy w Bandysiach oraz zagospodarowanie jej otoczenia na potrzeby lokalnej integracji i aktywności mieszkańców	Liczba zmodernizowanych /przebudowanych obiektów	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna
	Liczba rewitalizowanych przestrzeni publicznych	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna
P9. Czarnia – miejsce pamięci i dialogu kultur. Ochrona zabytku i dziedzictwa Brata Zenona Żebrowskiego oraz ojca Jana Krajza	Liczba zmodernizowanych /przebudowanych obiektów	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna,
	Utworzenie nowej przestrzeni muzealno-edukacyjnej i ogrodu	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna,
	Liczba rewitalizowanych przestrzeni publicznych	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna,
P10. Modernizacja budynku remizy i świetlicy w Czarni – stworzenie centrum kultury, edukacji i aktywności społecznej	Liczba zmodernizowanych obiektów	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna
P11. Odnowa centrum wsi Surowe – przestrzeń integracji, kultury i aktywnej turystyki	Liczba rewitalizowanych przestrzeni publicznych	szt.	2	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna,
P12. Nowe życie terenów gminnych – tworzenie przestrzeni rekreacyjnych i społecznych	Liczba rewitalizowanych przestrzeni publicznych	szt.	3	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna

P13. Nowe życie wsi Cyk - rozbudowa i modernizacja budynku i zagospodarowanie przestrzeni dla rozwoju kultury, edukacji i turystyki	Liczba zmodernizowanych /przebudowanych obiektów	szt.	1	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna
	Liczba rewitalizowanych przestrzeni publicznych	szt.	1	
P14. Energia przyszłości – rozwój OZE i wymiana nieefektywnych źródeł ciepła	Liczba zainstalowanych instalacji OZE	szt.	60	Protokoły odbiorów, Dokumentacja techniczna
	Liczba wymienionych źródeł ciepła	szt.	60	

Źródło: opracowanie własne

Wskaźniki realizacji celów zostały opracowane dla czterech wyznaczonych podobszarów rewitalizacji: Bandysie, Cyk, Czarnia i Surowe. Wartości wskaźników przyjęto w oparciu o analizę intensywności zjawisk kryzysowych oraz diagnozę sytuacji w poszczególnych jednostkach delimitacyjnych. Takie podejście pozwala na prowadzenie rzetelnego i miarodajnego monitoringu efektów działań rewitalizacyjnych, umożliwiając jednocześnie porównanie postępów w różnych częściach gminy.

Dzięki temu możliwe jest precyzyjne śledzenie zmian zachodzących w każdym z podobszarów oraz dostosowywanie działań do rzeczywistych potrzeb i oczekiwań lokalnych społeczności. Wskaźniki pełnią tym samym funkcję narzędzia ewaluacyjnego, wspierającego zarządzanie procesem rewitalizacji w sposób oparty na danych i efektach.

Tabela 10. Wskaźniki realizacji celów: Bandysie

Bandysie			
Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Cel 1: Wzmocnienie więzi społecznych i integracji mieszkańców			
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu ubóstwa	os./100 mieszkańców	5,52	5,24
Liczba wykroczeń i przestępstw	os./100 mieszkańców	2,33	2,21
Frekwencja wyborcza (%)	os./100 mieszkańców	57,70	60,59
Liczba osób objętych „niebieską kartą”	os./100 mieszkańców	3,49	3,32
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	os./100 mieszkańców	4,07	3,87
Liczba jednoosobowych gospodarstw domowych	os./100 mieszkańców	2,33	2,21
Liczba osób pobierających dodatki mieszkaniowe	os./100 mieszkańców	4,94	4,69
Liczba podmiotów gospodarczych	os./100 mieszkańców	2,03	2,13
Cel 2: Poprawa jakości i estetyki przestrzeni publicznych			
Liczba nowych instalacji OZE	szt.	-	15
Liczba starych kotłów na paliwo stałe	szt./100 mieszkańców	16,28	14,652
Liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych	szt.	-	3

Źródło: opracowanie własne

Tabela 11. Wskaźniki realizacji celów: Cyk

Cyk			
Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Cel 1: Aktywizacja społeczna, gospodarcza i rekreacyjna mieszkańców			
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu bezrobocia	os./100 mieszkańców	2,96	2,81
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu niepełnosprawności	os./100 mieszkańców	1,78	1,69
Frekwencja wyborcza (%)	os./100 mieszkańców	56,04	58,84
Liczba rodzin otrzymujących pomoc społeczna z powodu rodziny niepełnej	os./100 mieszkańców	0,59	0,56
Liczba osób objętych „niebieską kartą”	os./100 mieszkańców	2,96	2,81
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	os./100 mieszkańców	4,14	3,93
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu alkoholizmu	os./100 mieszkańców	2,37	2,25
Liczba podmiotów gospodarczych	os./100 mieszkańców	2,37	2,49
Cel 2: Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni publicznej i jakości życia			
Liczba nowych instalacji OZE	szt.	-	15
Liczba starych kotłów na paliwo stałe	szt./100 mieszkańców	18,93	17,037
Liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych	szt.	-	1
Liczba zmodernizowanych obiektów	szt.	-	1

Źródło: opracowanie własne

Tabela 12. Wskaźniki realizacji celów: Czarnia

Czarnia			
Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Cel 1: Rozwój aktywności społecznej i obywatelskiej			
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu bezrobocia	os./100 mieszkańców	1,01	0,96
Liczba wykroczeń i przestępstw	os./100 mieszkańców	1,77	1,68
Frekwencja wyborcza (%)	os./100 mieszkańców	56,04	58,84
Liczba rodzin otrzymujących pomoc społeczna z powodu rodziny niepełnej	os./100 mieszkańców	0,51	0,48
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu alkoholizmu	os./100 mieszkańców	0,76	0,72
Liczba jednoosobowych gospodarstw domowych	os./100 mieszkańców	2,28	2,17
Cel 2: Zachowanie dziedzictwa kulturowego i tożsamości lokalnej			
Liczba starych kotłów na paliwo stałe	szt./100 mieszkańców	20,00	18,000
Liczba nowych instalacji OZE	szt.	-	15
Liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych	szt.	-	1
Liczba zmodernizowanych obiektów	szt.	-	1

Źródło: opracowanie własne

Tabela 13. Wskaźniki realizacji celów: Surowe

Surowe			
Wskaźniki	Jednostka miary	Wartość bazowa	Wartość docelowa
Cel 1: Wzmocnienie więzi społecznych i świadomości ekologicznej mieszkańców			
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu bezrobocia	os./100 mieszkańców	1,00	0,95
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu ubóstwa	os./100 mieszkańców	6,90	6,56
Liczba wykroczeń i przestępstw	os./100 mieszkańców	1,33	1,26
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu niepełnosprawności	os./100 mieszkańców	2,34	2,22
Liczba osób otrzymujących pomoc z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby	os./100 mieszkańców	3,78	3,59
Liczba podmiotów gospodarczych	os./100 mieszkańców	2,78	2,92
Cel 2: Tworzenie nowoczesnej i bezpiecznej przestrzeni publicznej			
Liczba nowych instalacji OZE	szt.	-	15
Liczba zrewitalizowanych przestrzeni publicznych	szt.	-	4

Źródło: opracowanie własne

11.2. Ewaluacja

Ewaluacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia stanowi element zarządzania procesem odnowy społecznej i przestrzennej. Jej celem jest systematyczna ocena skuteczności podejmowanych działań, ich zgodności z założonymi celami oraz wpływu na poprawę jakości życia mieszkańców obszarów objętych rewitalizacją. Ewaluacja pozwoli określić, w jakim stopniu realizowane przedsięwzięcia przyczyniają się do ograniczania zjawisk kryzysowych, wzmocnienia kapitału społecznego, rozwoju lokalnej gospodarki i ochrony środowiska. Dzięki niej możliwe będzie również bieżące dostosowywanie działań do zmieniających się uwarunkowań społeczno-gospodarczych oraz efektywniejsze wykorzystanie dostępnych zasobów.

Proces ewaluacji prowadzony będzie na trzech poziomach:

➤ Ewaluacja bieżąca (roczna)

Co roku przygotowywany będzie raport roczny podsumowujący postęp realizacji działań rewitalizacyjnych – zarówno pod względem rzeczowym, jak i finansowym. Ocena ta obejmie analizę osiągniętych wskaźników, stopnia realizacji celów oraz identyfikację ewentualnych trudności we wdrażaniu. Na tej podstawie możliwe będzie wprowadzanie korekt w harmonogramie i zakresie działań.

➤ Ewaluacja śródkresowa

Zostanie przeprowadzona w połowie okresu obowiązywania Programu, do końca 2029 roku. Jej zadaniem będzie ocena skuteczności przyjętych rozwiązań, stopnia zaawansowania realizacji celów oraz identyfikacja czynników wpływających na efektywność działań. Wyniki ewaluacji śródkresowej umożliwią aktualizację GPR oraz dostosowanie interwencji do nowych wyzwań i potrzeb mieszkańców.

➤ Ewaluacja końcowa

Po zakończeniu wdrażania Programu (po 2032 roku) opracowany zostanie raport końcowy podsumowujący efekty rewitalizacji. Obejmie on zarówno ocenę ilościową (realizacja wskaźników), jak i jakościową – dotyczącą wpływu projektów na spójność społeczną, rozwój lokalny, poprawę warunków życia, stanu środowiska i atrakcyjności przestrzeni publicznych.

W procesie ewaluacji analizowany będzie również wpływ przedsięwzięć rewitalizacyjnych na rozwój współpracy społecznej, poprawę sytuacji grup zagrożonych wykluczeniem, wzmocnienie przedsiębiorczości lokalnej oraz ochronę dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego.

Ewaluacja będzie prowadzona w sposób transparentny i partycypacyjny, z udziałem przedstawicieli społeczności lokalnej, organizacji pozarządowych, sołectw i Komitetu Rewitalizacji. Udział mieszkańców w tym procesie zagwarantuje większą wiarygodność wyników, a także umożliwi wspólne wypracowanie rekomendacji i kierunków dalszego rozwoju gminy Czarnia.

12. Opis sposobu zapewnienia interesariuszy w procesie rewitalizacji

12.1. Opis procesu zaangażowania partnerów społeczno-gospodarczych

Proces przygotowania i realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia oparty został na zasadach partnerstwa, otwartości i dialogu społecznego. Udział szerokiego grona interesariuszy – mieszkańców, organizacji pozarządowych, przedsiębiorców, instytucji publicznych i grup nieformalnych – to kluczowy element działań przygotowawczych i realizacyjnych. Dzięki aktywnej partycypacji możliwe było właściwe rozpoznanie problemów, potrzeb i potencjałów poszczególnej miejscowości oraz zaprojektowanie działań odpowiadających rzeczywistym oczekiwaniom społeczności lokalnej. Zaangażowanie interesariuszy miało na celu nie tylko współtworzenie Programu, ale również budowanie poczucia współodpowiedzialności za jego wdrażanie i efekty. Dialog społeczny towarzyszył wszystkim etapom prac – od diagnozy i delimitacji obszarów zdegradowanych, po opracowanie projektów.

Etapy udziału interesariuszy

Proces partycypacyjny w Gminie Czarnia został przeprowadzony w sposób wieloetapowy:

- Etap diagnostyczny – obejmował zbieranie opinii i danych od mieszkańców, sołtysów, przedstawicieli instytucji i organizacji lokalnych. Przeprowadzono spotkania konsultacyjne i ankiety, które pozwoliły wskazać obszary kryzysowe oraz główne problemy społeczne, gospodarcze i przestrzenne.
- Etap analizy potrzeb i planowania działań – uwzględniono wnioski z konsultacji społecznych oraz spotkań roboczych. Dzięki temu zaplanowane przedsięwzięcia uzyskały charakter praktyczny, realny i zgodny z lokalnymi potrzebami.
- Etap konsultacji projektu GPR – projekt dokumentu został udostępniony do publicznego wglądu w wersji papierowej i elektronicznej. Mieszkańcy mogli zgłaszać uwagi osobiście, pisemnie lub mailowo. Zorganizowano otwarte spotkania konsultacyjne, które umożliwiły dyskusję nad proponowanymi kierunkami działań i projektami rewitalizacyjnymi.

Grupy zaangażowane w proces rewitalizacji

W procesie konsultacyjnym towarzyszącym opracowaniu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia stworzono przestrzeń do aktywnego udziału szerokiego grona interesariuszy. Konsultacje prowadzone były w sposób otwarty i dostępny dla wszystkich mieszkańców, co pozwoliło na włączenie różnorodnych grup społecznych, gospodarczych i instytucjonalnych w prace nad dokumentem. Dzięki temu możliwe było zebranie cennych opinii, uwag i propozycji, które przyczyniły się do lepszego dopasowania planowanych działań do rzeczywistych potrzeb lokalnej społeczności.

Możliwość udziału w procesie została zapewniona szerokiemu gronu interesariuszy, w szczególności:

- mieszkańcom obszaru rewitalizacji i pozostałych części gminy,

- osobom ze szczególnymi potrzebami – w tym seniorom i osobom z niepełnosprawnościami,
- przedsiębiorcom i przedstawicielom lokalnego biznesu,
- organizacjom pozarządowym i grupom nieformalnym,
- instytucjom publicznym, takim jak jednostki samorządu, szkoły czy jednostki kultury.

Zaangażowanie szerokiego grona interesariuszy w proces opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia umożliwiło uwzględnienie wielu punktów widzenia oraz stworzenie dokumentu, który odpowiada na rzeczywiste wyzwania i oczekiwania społeczności lokalnej. Otwarty, transparentny i partycypacyjny charakter prac nad Programem sprzyjał budowaniu zaufania, współodpowiedzialności i poczucia wspólnego celu, co stanowi solidny fundament dla skutecznej realizacji działań rewitalizacyjnych w gminie.

Sposób udziału interesariuszy w etapie wdrażania i oceny Programu Rewitalizacji

W fazie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia przewidziano kontynuację dialogu z interesariuszami. Ich aktywny udział będzie kluczowy dla bieżącej oceny postępów oraz dostosowywania działań do zmieniających się potrzeb mieszkańców.

Planowane formy zaangażowania to m.in.:

- otwarte spotkania informacyjne dotyczące realizowanych projektów,
- warsztaty tematyczne i konsultacje społeczne z mieszkańcami,
- badania ankietowe i wywiady w ramach monitoringu i ewaluacji,
- publikacja raportów i informacji o postępach na stronie internetowej gminy oraz w mediach lokalnych.

Kluczową rolę w utrzymaniu dialogu społecznego odgrywać będzie Komitet Rewitalizacji, który stanowi forum współpracy i konsultacji pomiędzy samorządem, organizacjami społecznymi, mieszkańcami i przedsiębiorcami. Komitet będzie uczestniczył w ocenie postępów, opiniowaniu raportów z realizacji programu oraz formułowaniu rekomendacji dotyczących dalszych kierunków działań.

Znaczenie partycypacji dla trwałości procesu rewitalizacji

Włączenie lokalnych interesariuszy w przygotowanie, wdrażanie i ocenę GPR Gminy Czarnia ma kluczowe znaczenie dla społecznego zakorzenienia procesu rewitalizacji. Dzięki aktywnej współpracy mieszkańców i instytucji możliwe jest:

- zwiększenie akceptacji i poparcia dla planowanych działań,
- lepsze dopasowanie projektów do lokalnych realiów,
- wzmacnianie więzi społecznych i kapitału zaufania,
- tworzenie trwałych mechanizmów współpracy i samoorganizacji lokalnej.

Takie podejście gwarantuje, że rewitalizacja nie będzie jedynie procesem inwestycyjnym, lecz stanie się trwałym i wspólnym przedsięwzięciem społecznym, budującym przyszłość Gminy Czarnia w oparciu o aktywność, solidarność i odpowiedzialność jej mieszkańców.

13. Opis powiązań gminnego programu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czarnia został opracowany w ścisłej zgodności z obowiązującymi dokumentami strategicznymi na poziomie lokalnym, regionalnym, krajowym i unijnym. Program jest elementem długofalowej polityki rozwoju gminy i stanowi narzędzie realizacji jej strategicznych celów. Celem GPR jest kompleksowe przeciwdziałanie zjawiskom kryzysowym poprzez spójne działania w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej i przestrzennej, przy jednoczesnym zachowaniu zasad zrównoważonego rozwoju i partycypacji społecznej.

Dokument ten wpisuje się w długookresową wizję rozwoju gminy, zakładającą poprawę jakości życia mieszkańców, wzmacnianie kapitału społecznego, rozwój lokalnej przedsiębiorczości oraz ochronę dziedzictwa kulturowego i środowiska naturalnego.

13.1. Zgodność z dokumentami krajowymi i regionalnymi

Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju (SOR)

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czarnia pozostaje w pełnej zgodności z celami SOR, której głównym założeniem jest rozwój zrównoważony, oparty na lokalnych potencjałach. Program przyczynia się do wzmacniania spójności społecznej i terytorialnej, aktywizacji społeczności lokalnych oraz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu. Wspiera ponadto rozwój gospodarki opartej na wiedzy, przedsiębiorczości i innowacyjności poprzez promowanie lokalnych inicjatyw i rozwój kompetencji mieszkańców.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)

Założenia GPR Gminy Czarnia wpisują się w cele KSRR 2030, szczególnie w zakresie poprawy jakości życia mieszkańców oraz wzmacniania lokalnej odporności społeczno-gospodarczej. Program wspiera działania prowadzące do zwiększenia konkurencyjności regionu, poprawy dostępności usług publicznych, a także rozwoju przedsiębiorczości i rynku pracy.

Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030 (SRKS 2030)

Działania ujęte w GPR odpowiadają założeniom SRKS 2030, koncentrując się na wzmacnianiu więzi społecznych, integracji mieszkańców i rozwoju społeczeństwa obywatelskiego. Program wspiera tworzenie warunków do aktywności społecznej i kulturalnej, promuje postawy obywatelskie oraz buduje lokalną tożsamość poprzez zachowanie i eksponowanie dziedzictwa kulturowego.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+ – Innowacyjne Mazowsze

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czarnia jest spójny z celami Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego 2030+, która zakłada zrównoważony rozwój regionu, wzmacnianie spójności terytorialnej oraz poprawę jakości życia mieszkańców.

Działania ujęte w GPR wspierają realizację celów Strategii, poprzez:

- poprawę jakości przestrzeni publicznych i warunków życia mieszkańców,

- aktywizację społeczną i gospodarczą,
- ochronę środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu,
- wzmacnianie tożsamości lokalnej i integrację społeczności.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czarnia jest zgodny z ustaleniami Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego (PZPWM), który stanowi podstawowy dokument planistyczny wyznaczający kierunki rozwoju przestrzennego regionu.

Plan ten promuje zrównoważony rozwój obszarów wiejskich, ochronę zasobów środowiska przyrodniczego oraz racjonalne gospodarowanie przestrzenią. GPR Gminy Czarnia wpisuje się w te założenia poprzez:

- porządkowanie i modernizację przestrzeni publicznych, zgodnie z zasadami ładu przestrzennego i estetyki krajobrazu,
- zachowanie dziedzictwa kulturowego i krajobrazowego,
- rozwój infrastruktury technicznej w sposób ograniczający presję na środowisko,
- kształtowanie przestrzeni przyjaznej mieszkańcom, sprzyjającej integracji społecznej i aktywności lokalnej.

13.2. Opis sposobu realizacji przez gminny program rewitalizacji dokumentów strategicznych gminy

Strategia Rozwoju Gminy Czarnia

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czarnia jest w pełni zgodny ze Strategią Rozwoju Gminy Czarnia, stanowiąc jej uzupełnienie i narzędzie wdrażania zapisanych w niej celów strategicznych i operacyjnych. Oba dokumenty opierają się na wspólnych fundamentach – zrównoważonym rozwoju przestrzennym, społecznym, gospodarczym i środowiskowym.

Działania ujęte w GPR bezpośrednio wspierają realizację kluczowych celów strategicznych Strategii Rozwoju Gminy, w tym:

— Cel 1: Zrównoważony rozwój przestrzenny gminy Czarnia i poprawa warunków zamieszkania – projekty rewitalizacyjne obejmują modernizację przestrzeni publicznych, poprawę estetyki i funkcjonalności miejscowości, rozwój infrastruktury społecznej oraz zapewnienie dostępności dla wszystkich mieszkańców.

— Cel 2: Ochrona walorów przyrodniczych, racjonalna gospodarka zasobami naturalnymi i wspieranie wartości kulturowych, sprzyjające rozwojowi funkcji turystycznej na terenie gminy Czarnia – GPR zakłada działania związane z rozwojem zielonej infrastruktury, ochroną istniejącej zieleni, wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii oraz promocją dziedzictwa kultury poprzez rewitalizację miejsc o znaczeniu kulturowym.

— Cel 3: Wsparcie sektora rolnego i przedsiębiorczości – program przewiduje inicjatywy sprzyjające aktywizacji gospodarczej, w tym rozwój drobnej przedsiębiorczości, lokalnych produktów i usług, a także poprawę warunków dla rozwoju turystyki wiejskiej.

— Cel 4: Aktywizacja i edukacja lokalnej społeczności – rewitalizacja w gminie Czarnia to również działania miękkie: integracyjne, edukacyjne i kulturalne, skierowane do mieszkańców wszystkich grup wiekowych, sprzyjające budowaniu kapitału społecznego, przeciwdziałaniu wykluczeniu i wzmocnieniu tożsamości lokalnej.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Czarnia

Gminny Program Rewitalizacji Gminy Czarnia jest spójny ze Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych i stanowi jej uzupełnienie w obszarze działań społecznych, infrastrukturalnych i edukacyjnych.

Działania rewitalizacyjne przyczyniają się do tworzenia sprzyjających warunków dla rozwoju społeczności lokalnej – w tym budowania więzi, wspierania grup wymagających szczególnej opieki oraz wzmocnienia lokalnych instytucji i inicjatyw społecznych. Program kładzie szczególny nacisk na poprawę funkcjonowania przestrzeni publicznych, rozwój infrastruktury społecznej oraz poszerzanie oferty aktywizacyjnej i edukacyjnej.

W ten sposób GPR wspiera wielowymiarowe działania podejmowane w ramach Strategii i przyczynia się do jej skutecznej realizacji, wzmocniając system lokalnego wsparcia społecznego oraz integrując działania różnych partnerów i interesariuszy.

14. Wpływ na środowisko

Żadne z działań ujętych w projekcie Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia do 2032 r. nie należy do przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko ani do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, zgodnie z rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 10 września 2019 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (Dz.U. 2019 r. poz. 1839).

Działania przewidziane w Gminnym Programie Rewitalizacji będą miały pozytywny wpływ na stan środowiska przyrodniczego, w szczególności poprzez poprawę efektywności energetycznej budynków, ograniczenie niskiej emisji oraz rozwój odnawialnych źródeł energii. W ramach planowanych przedsięwzięć zakłada się m.in. modernizację systemów grzewczych w budynkach, wykorzystanie technologii OZE oraz zwiększenie udziału terenów zieleni, co przyczyni się do poprawy jakości powietrza oraz ograniczenia emisji gazów cieplarnianych. Pozytywne oddziaływanie na klimat będzie wynikać przede wszystkim z redukcji emisji zanieczyszczeń pochodzących z indywidualnych źródeł ciepła, a także z działań wspierających rozwój gospodarki niskoemisyjnej oraz adaptację do zmian klimatu.

Założenia Gminnego Programu Rewitalizacji są zgodne z krajową i unijną polityką klimatyczną oraz środowiskową, w tym z zasadą zrównoważonego rozwoju. Planowane działania integrują cele społeczne, gospodarcze i środowiskowe, przyczyniając się do poprawy jakości życia mieszkańców przy jednoczesnym zachowaniu walorów przyrodniczych gminy.

Przedsięwzięcia ujęte w programie będą realizowane na terenie gminy Czarnia i nie będą powodowały oddziaływań transgranicznych ani negatywnego wpływu na środowisko państw sąsiadujących.

Należy podkreślić, że na etapie przygotowania i realizacji poszczególnych projektów uwzględniane będą obowiązujące przepisy prawa dotyczące ochrony środowiska, w tym w szczególności w zakresie ochrony przyrody. W przypadku działań planowanych na obszarach objętych formami ochrony przyrody lub w ich bezpośrednim sąsiedztwie, będą respektowane wymagania wynikające z obowiązujących aktów prawnych oraz dokumentów planistycznych.

Podczas realizacji inwestycji rewitalizacyjnych zostanie zapewniona właściwa ochrona gatunków chronionych, w szczególności ptaków i nietoperzy. W przypadku prac modernizacyjnych i remontowo-budowlanych stosowane będą rozwiązania minimalizujące ryzyko negatywnego oddziaływania na siedliska i miejsca rozrodu tych gatunków, zgodnie z obowiązującymi przepisami ustawy o ochronie przyrody oraz dobrymi praktykami w zakresie ochrony bioróżnorodności.

14.1. Gospodarka wodna i zagrożenie powodziowe

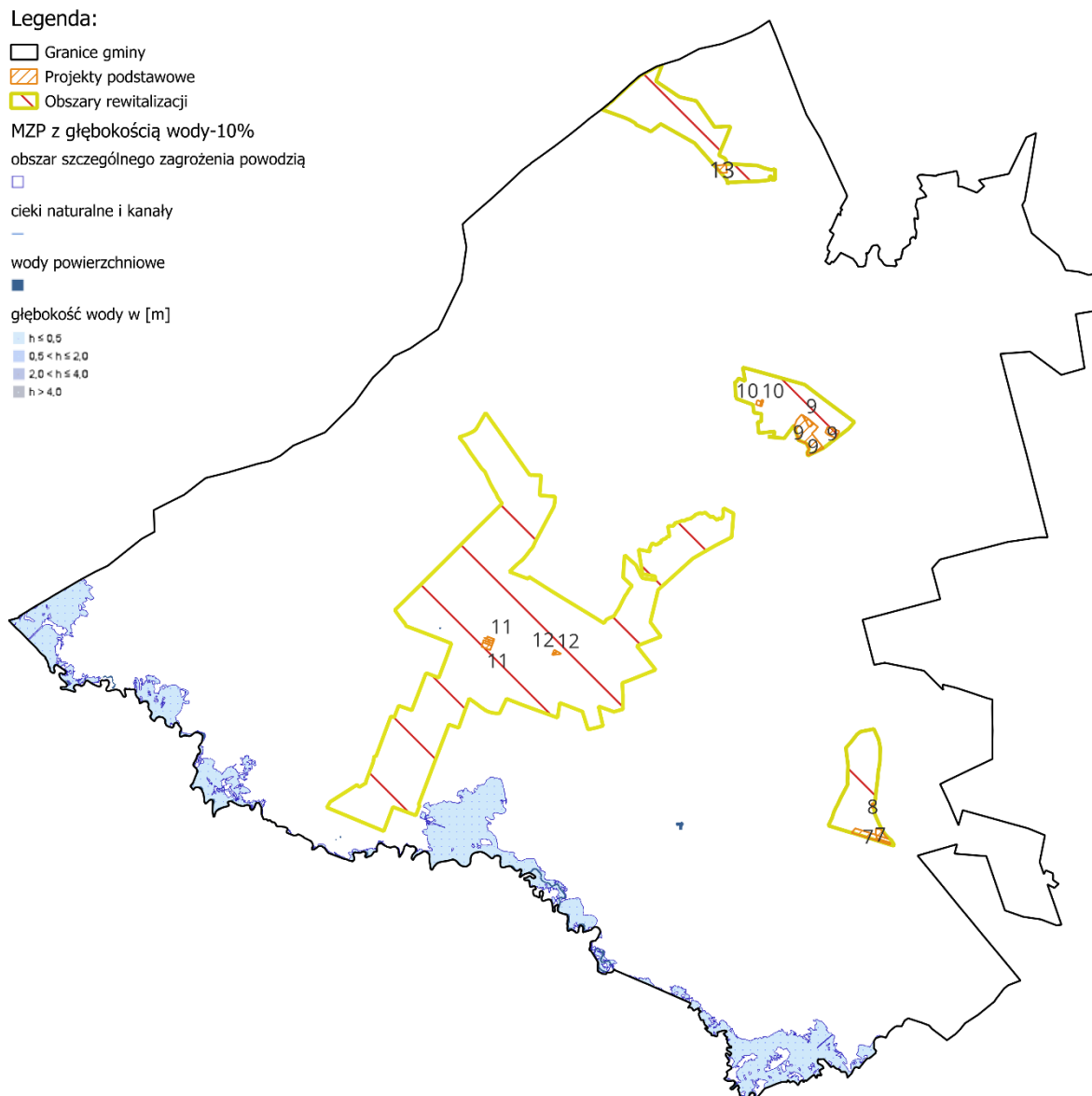
Na terenie gminy Czarnia występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią, wyznaczone na podstawie map zagrożenia powodziowego opracowanych zgodnie z przepisami ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne. Obszary te zlokalizowane są głównie w dolinie rzeki Omulew.

W ramach prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji dokonano analizy przestrzennej obszarów rewitalizacji w odniesieniu do zasięgu zagrożenia powodziowego dla prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi Q1% (średnie) oraz Q10% (wysokie). Analiza ta została przeprowadzona z wykorzystaniem aktualnych map zagrożenia powodziowego oraz danych przestrzennych, co pozwoliło na określenie relacji pomiędzy obszarami rewitalizacji a terenami objętymi szczególnymi ograniczeniami wynikającymi z przepisów Prawa wodnego. Wyniki analizy wskazują, że jedynie niewielkie fragmenty obszaru rewitalizacji położone są w zasięgu obszarów szczególnego zagrożenia powodzią (Q1), przy czym mają one charakter terenów niezabudowanych, o funkcjach przyrodniczych lub rolniczych. Obszary te nie stanowią lokalizacji projektów podstawowych rewitalizacji ani kluczowych inwestycji infrastrukturalnych przewidzianych w programie.

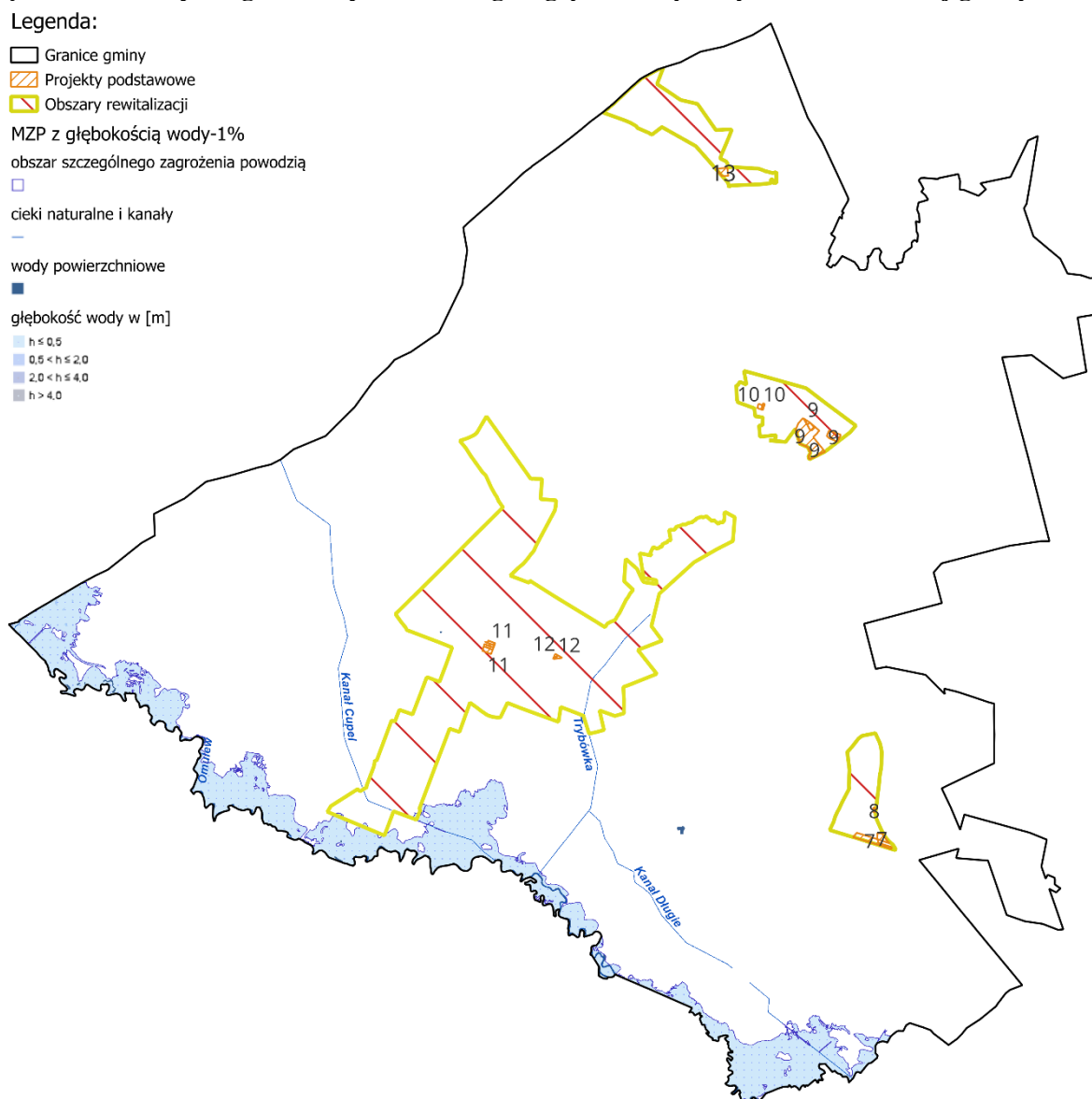
Zasięg obszarów szczególnego zagrożenia powodzią przedstawiono poniżej. Zaprezentowano mapy zagrożenia powodziowego z uwzględnieniem głębokości wody dla prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi 10% oraz 1% na tle całego obszaru gminy.

W celu uszczegółowienia analizy przestrzennej oraz dokładniejszej identyfikacji relacji pomiędzy obszarem rewitalizacji a terenami zagrożonymi powodzią opracowano dodatkowo mapę zagrożenia powodziowego z głębokością wody dla prawdopodobieństwa 1% dla podobszaru rewitalizacji Surowe.

Rysunek 9. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody – 10% na tle całej gminy

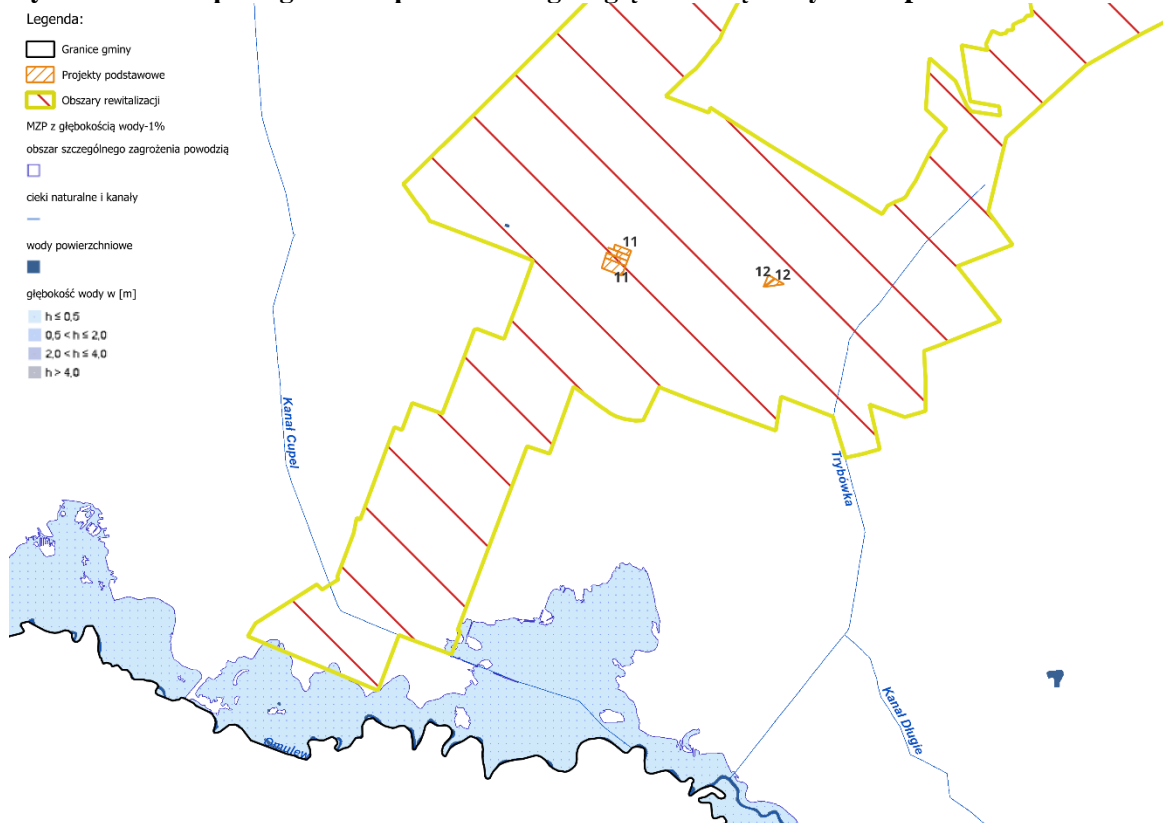
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OpenStreetMap.org

Rysunek 10. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody – 1% na tle całej gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OpenStreetMap.org

Na podstawie przeprowadzonej analizy przestrzennej oraz weryfikacji lokalizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych stwierdzono, że żaden z projektów podstawowych przewidzianych do realizacji w ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia do 2032 r. nie będzie realizowany na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią, zarówno dla prawdopodobieństwa wystąpienia powodzi Q1%, jak i Q10%.

Działania społeczne, aktywizujące, edukacyjne i rekreacyjne realizowane w ramach programu będą prowadzone przede wszystkim w istniejących obiektach infrastruktury społecznej, takich jak szkoły, świetlice, obiekty sportowe oraz przestrzenie publiczne przystosowane do prowadzenia tego typu działań. Przedsięwzięcia te nie przewidują realizacji robót budowlanych ani trwałego zagospodarowania terenów położonych na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią.

Rysunek 11. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody – 1% podobszar Surowe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych OpenStreetMap.org

Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne nie będą lokalizowane na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią. W związku z tym realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji nie będzie powodować zwiększenia ryzyka powodziowego, ograniczenia naturalnych funkcji retencyjnych dolin rzecznych ani zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi i mienia. Jednocześnie przyjęto zasadę, że na etapie przygotowania i realizacji projektów każdorazowo weryfikowana będzie ich zgodność z aktualnymi mapami zagrożenia i ryzyka powodziowego oraz obowiązującymi przepisami prawa w zakresie gospodarowania wodami.

Uwzględnienie powyższych zasad zapewnia zgodność Gminnego Programu Rewitalizacji z dokumentami planowania gospodarowania wodami oraz zasadami zrównoważonego rozwoju, a także minimalizuje ryzyko środowiskowe i przestrzenne związane z realizacją przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

15. Określenie niezbędnych zmian w uchwałach

Realizacja Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia nie wymaga na obecnym etapie wprowadzania zmian w obowiązujących uchwałach Rady Gminy. Przeprowadzona analiza aktów prawa miejscowego wykazała, że planowane działania rewitalizacyjne są w pełni zgodne z obowiązującymi regulacjami i nie naruszają postanowień istniejących uchwał, w szczególności dotyczących zagospodarowania przestrzennego, zarządzania mieniem komunalnym, gospodarki nieruchomościami czy funkcjonowania jednostek organizacyjnych gminy.

Założenia Programu są spójne z aktualnymi dokumentami strategicznymi oraz kierunkami rozwoju Gminy Czarnia, co oznacza, że na etapie uchwalenia i początkowej realizacji GPR nie ma potrzeby podejmowania nowych uchwał ani nowelizacji obowiązujących przepisów.

W przypadku pojawienia się nowych potrzeb w trakcie wdrażania Programu — np. w zakresie dostosowania zasad gospodarowania przestrzenią publiczną, ochrony środowiska czy współpracy z organizacjami społecznymi — możliwe będzie wprowadzenie stosownych zmian w drodze odrębnych uchwał Rady Gminy. Dzięki temu proces rewitalizacji pozostanie elastyczny i dostosowany do bieżących warunków oraz potrzeb

16. Realizacja programu w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego

Specjalna Strefa Rewitalizacji

W ramach Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia nie przewiduje się utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR), o której mowa w art. 25 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji. Planowane przedsięwzięcia rewitalizacyjne mogą być skutecznie realizowane w oparciu o obowiązujące dokumenty planistyczne i przepisy prawa lokalnego.

Wskazanie zakresu niezbędnych zmian w planie ogólnym gminy

Na moment opracowywania Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia, gmina nie posiada jeszcze uchwalonego planu ogólnego. W związku z tym na obecnym etapie nie wskazuje się zakresu potencjalnych zmian w tym dokumencie.

Jednocześnie, w procesie przygotowywania planu ogólnego gminy, zaleca się uwzględnienie ustaleń i kierunków działań wynikających z GPR, tak aby dokument planistyczny wspierał realizację celów rewitalizacyjnych. Integracja zapisów planu ogólnego z założeniami programu pozwoli na zachowanie spójności pomiędzy polityką przestrzenną a społeczną, gospodarczą i środowiskową gminy oraz zapewni komplementarność podejmowanych działań rozwojowych.

Wskazanie zakresu zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy

Analiza Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Czarnia wykazała, że założenia Gminnego Programu Rewitalizacji są z nim spójne i zgodne.

Przedsięwzięcia ujęte w GPR wpisują się w kierunki rozwoju przestrzennego gminy, w tym w szczególności w politykę zrównoważonego rozwoju, ochronę walorów przyrodniczych oraz poprawę jakości przestrzeni publicznych.

Wskazanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego koniecznych do uchwalenia albo zmiany

Na obecnym etapie realizacji Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Czarnia nie zachodzi potrzeba uchwalania nowych ani wprowadzania zmian w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Większość planowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych może być realizowana w ramach aktualnych ustaleń obowiązujących dokumentów planistycznych, które zapewniają odpowiednie ramy prawne i przestrzenne dla ich wdrażania.

W przypadku, gdy w trakcie realizacji Programu pojawi się konieczność uchwalenia nowych planów miejscowych – np. w związku z przygotowaniem terenów pod inwestycje społeczne lub rekreacyjne – decyzje te będą podejmowane indywidualnie, w oparciu o szczegółową analizę potrzeb wynikających z konkretnych projektów inwestycyjnych.

Spis rysunków i tabel

Spis rysunków

Rysunek 1. Położenie gminy Czarnia	5
Rysunek 2. Gmina Czarnia z podziałem na jednostki delimitacyjne	6
Rysunek 3. Obszar zdegradowany na terenie gminy Czarnia	12
Rysunek 4. Obszary zdegradowane i rewitalizacji na terenie gminy Czarnia	14
Rysunek 5. Obszar rewitalizacji – Bandysie	15
Rysunek 6. Obszar rewitalizacji – Cyk	16
Rysunek 7. Obszar rewitalizacji - Czarnia	17
Rysunek 8. Obszar rewitalizacji - Surowe	18
Rysunek 9. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody – 10% na tle całej gminy	98
Rysunek 10. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody – 1% na tle całej gminy	99
Rysunek 11. Mapa zagrożenia powodziowego z głębokością wody – 1% podobszar Surowe	100

Spis tabel

Tabela 1. Podstawowe informacje o gminie	5
Tabela 2. Jednostki delimitacyjne dla gminy Czarnia.....	6
Tabela 3. Wyniki analizy wskaźnikowej we wszystkich analizowanych sferach.....	10
Tabela 4. Obszary zdegradowane.....	11
Tabela 5. Obszary rewitalizacji	13
Tabela 6. Powiązania projektów rewitalizacyjnych	75
Tabela 7. Ramy finansowe w odniesieniu do planowanych głównych przedsięwzięć rewitalizacyjnych	79
Tabela 8. Harmonogram realizacji GPR	83
Tabela 9. Wskaźniki dla projektów rewitalizacyjnych	86
Tabela 10. Wskaźniki realizacji celów: Bandysie.....	87
Tabela 11. Wskaźniki realizacji celów: Cyk.....	88
Tabela 12. Wskaźniki realizacji celów: Czarnia	88
Tabela 13. Wskaźniki realizacji celów: Surowe	89